HENNES HÄMND

AV

BARONESSAN ORCZY

Fortsättning av "Den röda nejlikan."

LUND · C · W · K · GLEERUPS FÖRLAG.

Pris 2,50.

[illegible]

Malin Johansson 2001

C. W. K. GLEERUPS UNGDOMSBÖCKER N:o 20.

HENNES HÄMND

EN HISTORISK SKILDRING

AV

BARONESSAN **ORCZY**

FORTSÄTTNING AV »DEN RÖDA NEJLIKAN»

AUKTORISERAD ÖVERSÄTTNING AV **KARIN JENSEN**, FÖDD LIDFORSS

LUND
C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

LUND 1908, BERLINGSKA BOKTRYCKERIET

INNEHÅLL

Prolog.

I.

Paris: 1783.

— Pultron! Pultron! Pultron!

Orden slungades fram, gälla, genomträngande och lidelsefulla, i ett crescendo av vrede och kränkt stolthet.

Den unge mannen hade darrande av raseri rusat upp, men därvid förlorat jämnvikten. Han föll framåt, i det han grep tag i bordet, och med en konvulsivisk rörelse av ögonlocken sökte han förgäves tvinga tillbaka de tårar av förödmjukelse, som förblindade honom.

— Pultron!

Han ville slunga ut förolämpningen med högan röst, att alla måtte höra den, men hans förtorkade strupe vägrade att göra sin tjänst. De skälvande händerna sökte de kringspridda korten på spelbordet, han samlade ihop dem, hastigt och nervöst, gripande efter dem med feberaktig iver — därpå kastade han dem rakt på mannen mitt emot, medan han med en sista kraftansträngning åter lyckades prässa fram sitt förbittrade:

— Pultron!

De äldre männen försökte träda medlande emellan, men de yngre endast skrattade, fullt beredda på det blodiga uppträde, som ofelbart måste följa, det enda möjliga slutet på ett ordbyte sådant som detta.

Försoning eller förlikning kunde ej komma i fråga. Déroulède borde ha haft bättre vett än att tala vanvördigt om Adèle de Montchéri, när den lille vicomte de Marny's ömma låga för den

ryktbara skönheten i flera månader utgjort samtalsämnet både i Paris och i Versailles.

Adèle var mycket intagande och oupphunnen i förvärvsbegär och lysten egoism. Familjen Marny var rik och den lille vicomten mycket ung, och just nu höll rovfågeln i sin granna fjäderskrud på med att plocka den senaste duvan, som helt nyligen anlänt från det hem, som tillhört många släktled.

Den unge mannen befann sig ännu i första stadiet av sin förälskelse. För honom var Adèle en sammanfattning av alla dygder, och han skulle ha duellerat för hennes skull med Frankrikes hela adel i det fåfänga strävandet att motivera sin egen överdrivet höga tanke om en av tidevarvets mest sedeslösa kvinnor. Han var för övrigt en första rangens fäktare, och hans vänner hade redan fått pröva på, att det var bäst att undvika alla häntydningar på Adèles skönhet och rörande eftergivenhet gentemot eldiga beundrare.

Men Déroulède var känd för att begå svåra brott mot konvenansen. Han var föga verserad i umgängessättet och tonen hos denna högsta societet, där han, hur det nu kom sig, ännu föreföll som en inkräktare. Hade han ej haft sin stora rikedom, skulle han helt visst aldrig ha släppts in i denna förtroliga krets av franska aristokrater. Hans anor voro en smula tvivelaktiga, och hans vapensköld företedde ej den vanliga indelningen i fält.

Man hade sig endast helt föga bekant om hans familj och om ursprunget till hans rikedom; man visste endast, att hans far helt hastigt blivit den avlidne konungens bäste vän, och det antogs allmänt, att det Déroulèdeska guldet mer än en gång fyllt de länsade kassakistorna åt »Frankrikes främste kavaljer».

Déroulède hade ej haft för avsikt att ställa till förargelse. Han hade endast förplumpat sig på det alltför rättframma sätt, som utan tvivel var en arvedel från de ofrälse förfäderna.

Han visste ingenting om den lille vicomtens enskilda angelägenheter och ännu mindre om hans förhållande till Adèle, men han kände tillräckligt väl till världen, enkannerligen Paris, för att ha reda på den nämnda damens rykte. Det bar honom alltid emot att tala om kvinnor. Han var ej vad man på den tiden

skulle ha kallat en galant kavaljer, och han var med rätta ganska impopulär hos det täcka könet.

Men vid detta tillfälle hade samtalet råkat föras i en viss riktning, och när Adèles namn nämndes, tystnade alla, utom den lille vicomten, som tvärtom blev synnerligen vältalig.

En axelryckning av Déroulède hade uppväckt ynglingens vrede, därefter ett par framkastade ord . . . Och så, innan man anade vad som skulle följa, skreks förolämpningen ut, och korten kastades rakt i ansiktet på den äldre mannen.

Déroulède rörde sig ej från sin plats. Han satt där rak och lugn, med ena knäet lagt över det andra. Det allvarsamma, mörkhyade ansiktet var kanske en nyans blekare än eljes; annars tydde ingenting på, att skymfen nått hans öron eller korten snuddat vid hans kind.

Han hade märkt sitt missgrepp jämt tjugo sekunder för sent. Nu var han ledsen för den unge mannens skull och ond på sig själv, men det var för sent att taga tillbaka. För att undvika en sammanstötning skulle han i detta ögonblick ha offrat halva sin förmögenhet, men ej ett uns av sin värdighet.

Han kände och vördade den gamle hertigen de Marny, numera en svag och bräcklig gubbe, nästan barn på nytt, vars hittills fläcklöst blanka sköld hans son, den unge vicomten, gjorde sitt bästa att besudla.

När ynglingen i sitt blinda vredesutbrott förlorade balansen, böjde sig Déroulède instinktmässigt fram och hjälpte åter upp honom. Han skulle ha velat bedja honom om ursäkt för sin egen tanklöshet, om det blott varit möjligt, men den så kallade hederns konstgjorda och uppstyltade lagar förbjödo ett så enkelt och naturligt handlingssätt. Det skulle ej ha gjort någon nytta; det hade endast bragt hans eget rykte i fara, utan att de vedertagna följderna skulle ha i minsta mån påverkats.

Den beryktade spelsalens panelprydda väggar hade ofta bevittnat uppträden sådana som detta. Alla de närvarande handlade enligt givna regler. Duellens etikett föreskrev vissa formaliteter och dessa följdes både noggrant och snabbt.

Den unge vicomten omslöts genast av en tät ring av vänner. Hans klingande namn, hans rikedom, hans fars inflytande hade

öppnat alla dörrar för honom i Versailles och Paris. I detta ögonblick hade han kunnat förfoga över en här av sekundanter att bistå honom i det stundande enviget.

Déroulède lämnades en stund ensam nära spelbordet, där de osnoppade ljusen började rinna i sina pipor. Han hade stigit upp en smula bragt ur fattningen av händelsernas snabba följd. Hans mörka, oroliga ögon flögo en sekund runt rummet som på spaning efter en vän.

Men där vicomten hade hemortsrätt genom sin börd — dit hade Déroulède fått tillträde endast tack vare sin rikedom. Hans bekanta och hans smickrare voro många, men hans vänner mycket få.

Detta faktum stod nu för första gången fullt klart för honom. Varenda en i rummet måste ha insett och förstått, att han ej med flit sökt strid; han hade hittills städse uppfört sig som den väluppfostrade ädlingen, och dock fanns det nu, när det blev fråga om allvar, ingen enda, som kom fram för att ställa sig vid hans sida.

— För formens skull, monsieur, vill ni utse era sekundanter!

Det var den unge markisen de Villefranche, som talade, en smula högdraget och med en viss ironisk nedlåtenhet mot den rike uppkomlingen, som skulle få den äran att korsa sin klinga med en av Frankrikes noblaste riddersmän.

— Jag ber, att herr markisen täckes välja i mitt ställe, genmälde Déroulède lugnt. — Som ni nog vet, har jag helt få vänner i Paris.

Markisen gjorde en bugning och viftade behagfullt med sin spetsnäsduk. Han var van vid att man vädjade till honom i alla angelägenheter, som rörde sig om etiketten, toaletten, det senaste snittet på rockar och tillvägagångssättet vid dueller. Godmodig, fåfäng och sprättaktig kände han sig helt belåten och fullkomligt i sitt esse över att sålunda utnämnas till förste arrangör av denna tragiska fars, som stod i begrep att utspelas på spelsalens bonade parkettgolv.

Han såg sig omkring en liten stund i rummet, mönstrande ansiktena i sin närhet. *La jeunesse dorée* slöt sig tätt omkring den unge de Marny; men några av de äldre stodo i en grupp

vid bortre ändan av rummet, och det var till dessa markisen vände sig. Han tilltalade en utav dem, en äldre man med militärisk hållning och luggsliten brun rock:

— Herr överste, sade han med ytterligare en elegant bugning, herr Déroulède har givit mig i uppdrag att förse honom med sekundanter för uppgörandet av denna hederssak; vågar jag vända mig till er —

— Gärna, gärna, svarade översten. — Jag är visserligen inte närmare bekant med monsieur Déroulède, men eftersom ni, herr markis, uppträder som hans borgensman —

— För all del, sade markisen i lätt ton, det är som ni nog vet bara en formsak . . . Herr Déroulède tillhör hennes majestäts omgivning. Han är en ärans man. Men något slags ansvar för hans person ikläder jag mig ej. Marny är min vän, och om ni föredrager att inte —

— Jag står helt och hållet till monsieur Déroulèdes förfogande, återtog översten, som kastat en snabbt prövande blick på den ensamma gestalten invid spelbordet. — Om han vill mottaga mina tjänster, så —

— Det gör han med största nöje, min käre överste, viskade markisen med en ironisk krökning av sina aristokratiska läppar. — Han har inga vänner inom vårt kotteri, och om ni och De Quettare vilja göra honom den hedern, tycker jag, att han bör vara tacksam.

Herr de Quettare, herr överstens adjutant, var villig att följa i sin ärade förmans spår, och efter att ha utbytt de föreskrivna högtidliga hälsningarna med markisen de Villefranche, gingo de tvärs över salen för att tala med Déroulède.

— Om ni vill mottaga våra tjänster, monsieur, började översten utan någon inledning, mina och min adjutants, monsieur de Quettare, så ställa vi oss helt och hållet till er disposition.

— Jag tackar er, mina herrar, svarade Déroulède. — Hela saken är en fars, och den där unge mannen är en narr. Men jag har förlöpt mig, och —

— Ni skulle kanske vilja bedja om ursäkt? frågade översten i iskall ton.

Prolog.

Den kärve krigsbussen hade hört talas om Déroulèdes borgerliga härkomst. Denna tanke på att framföra en ursäkt stämde utan tvivel överens med de ofrälse ståndens vanor och åskådningssätt, men översten måste bokstavligen hämta efter andan, när han besinnade det ovärdiga i ett dylikt beteende. Ursäkt! Bah! Vidrigt! Fegt! Under varje gentlemans värdighet, hur orätt han än må ha! Hur skulle två soldater i hans majestäts armé kunna godkänna slika plebejiska manér?

Déroulède tycktes emellertid omedveten om det oerhörda i förslaget.

— Om jag kunde undvika en konflikt, återtog han, skulle jag tala om för vicomten, att jag ej hade någon aning om hans beundran för den dam, vars namn vi förde på tungan —

— Hyser ni då så stor fruktan för att få en skråma av värjan, monsieur? avbröt översten otåligt, medan monsieur de Quettare höjde ett par aristokratiska ögonbryn i häpnad över detta ovanligt oblyga ådagaläggande av borgerlig feghet.

— Ni menar, herr överste? frågade Déroulède.

— Att ni måste antingen duellera med vicomten de Marny i afton, eller också vara utanför Paris' murar i morgon bittida. Er ställning inom vår krets skulle bli ohållbar, svarade översten, dock ej ovänligt, ty trots Déroulèdes »egendomliga» åskådningssätt fanns det i hans hållning och hans min, ingenting alls, som tydde på feghet eller fruktan.

— Jag böjer mig för er överlägsna kännedom av era vänner, herr överste, genmälde Déroulède och drog därefter under tystnad sin värja ur skidan.

Man röjde hastigt fritt i mitten av rummet. Sekundanterna uppmätte vapnens längd och ställde sig därefter bakom de båda motståndarna, ett par steg framför de grupper av åskådare, som trängdes överallt i salen.

De utgjorde blomman av vad Frankrike i detta nådens år 1783 ägde ädlast och bäst av namn, börd och ridderlig uppfostran. Det ovädersmoln, som några år senare skulle brista lös över deras huvuden och sopa dem från deras prunkande palats till fängelset och giljotinen, höll endast på att långsamt draga ihop sig vid den dimmiga horisonten bortom det smutsiga, hungrande Paris. Ännu

under de närmaste sex åren skulle de fortsätta med att dansa och spela hasard, duellera och kurtisera, omgiva en vacklande tron och binda för ögonen på en svag monark Ödesgudinnornas hämnande svärd vilade ännu i sin skida. Det obevekliga svängande hjulet höll dem ännu uppe i deras virvel av nöjen, men den nedåtgående rörelsen hade redan börjat. Klagoropen från Frankrikes förtryckta folk hade ännu icke trängt fram genom klangen av dansmusik och älskares serenader.

Där var den unge hertigen de Châteaudun, som nio år senare gick till giljotinen den kalla septembermorgonen, med håret friserat enligt senaste mod och de finaste brysselspetsar kring handlederna. Han spelade ett sista parti piket med sin yngre broder, medan fångkärran förde dem framåt genom den visslande och tjutande hopen av Paris' halvnakna, utsvultna proletärer.

Där var vicomten de Mirepoix, som några år senare stående på giljotinens platform höll vad med monsieur de Miranges, att hans eget blod skulle flyta blåare än blodet från något annat huvud som den dagen höggs av i Frankrike.

Medborgaren Samson hörde, hur vadet ingicks, och när de Mirepoix' huvud föll ned i korgen, lyfte bödeln upp det, att herr de Miranges skulle få se . . . Och denne skrattade.

— Mirepoix var alltid en storskrytare, sade han i lätt ton, då han lade sitt eget huvud på stupstocken. — Vem håller vad med mig om att mitt blod visar sig vara blåare än hans?

Men av dem, som voro närvarande den natten, då vicomte de Marny duellerade med Paul Déroulède, hade ännu ingen någon förkänsla av alla de bloddrypande episoder, som skulle komma att utspelas några år längre fram i tiden.

De följde med blicken de båda duellanternas rörelser, till en början med samma flyktiga intresse, som de skulle ha bestått dansandet av en ny tur i menuetten.

De Marny tillhörde en släkt, som hanterat svärdet under många århundraden, men han var hetsig och upprörd och ej så litet påverkad av vin och vrede. Déroulède kunde skatta sig lycklig: han skulle komma från affären med en lätt skråma.

Men även den rike uppkomlingen förstod att sköta sin klinga. Det var intressant att giva akt på hans taktik — mycket lugn och

kallblodig till en början, inga finter eller skenanfall, knappast en *riposte.* Han höll sig endast *en garde,* hela tiden mycket försiktigt och välberäknat *en garde,* ständigt redo att möta de växlande utfallen från motståndarens sida.

Småningom tätnade kretsen kring de båda stridande. Några dämpade utrop av beundran hälsade Déroulèdes vackra parerande stötar. De Marny hetsade allt mer och mer upp sig, medan den äldre mannen blev allt lugnare och mera avmätt i sina rörelser.

Ett förhastat utfall överlämnade den lille vicomten på nåd och onåd åt hans fiende. I nästa ögonblick var han avväpnad, och sekundanterna skyndade fram för att få en avslutning på enviget.

Hederns fordringar hade tillfredställts: uppkomlingen och ättlingen av den urgamla aristokratsläkten hade korsat sina klingor för att sammanjämka sina meningar angående den mest utsvävande kvinna i Frankrike. Déroulèdes måtta och självbehärskning var en läxa för alla de heta unga brushuvuden, som lekte med sitt liv, sitt rykte och sin heder lika vårdslöst som de svängde med sina spetskantade näsdukar och förgyllda snusdosor.

Déroulède hade redan dragit sig tillbaka. Med den grannlagenhetskänsla, som är utmärkande för godhjärtade människor, undvek han att se på den avväpnade motståndaren. Men någonting i den äldre mannens hållning tycktes ytterligare reta den unge mannens ömtåliga och snartstuckna temperament.

— Det här är ingen barnlek, monsieur, utbrast han häftigt. — Jag begär full upprättelse.

— Är ni inte nöjd? frågade Déroulède. — Ni har utvecklat mycken tapperhet, ni har kämpat för er dams ära. Å andra sidan har jag —

— Ni, ropade ynglingen hest, ni skall framföra offentlig ursäkt till en ädel och dygdig kvinna, som ni förolämpat — nu — genast — på era knän.

— Ni är tokig, vicomte, genmälde Déroulède kallt. — Jag är villig att bedja *er* om överseende för min taktlöshet, men —

— Ursäkt — här i allas åsyn — på era knän —

Den unge vicomten blev allt mer och mer upphetsad. Han hade lidit förödmjukelse på förödmjukelse. Han var knappast mer än en pojke, bortskämd och omgiven av krypande och fjäskande

smickrare sedan sin barndom; vinet hade stigit honom åt huvudet, och nästan från sina sinnen av vrede och hat tappade han alldeles sitt sunda omdöme.

— Pultron! Fege stackare! skrek han ånyo gång på gång.

Hans sekundanter sökte lugna och tysta honom, men han skuddade dem häftigt från sig. Han ville ej lyssna till någon. Han såg ingen utom den man, som förolämpat Adèle och som nu rågade måttet av sina gärningar genom att vägra ge offentligt erkännande åt hennes dygder.

I denna stund hatade de Marny Déroulède med det mest förbittrade hat, som kan sjuda i en människas bröst. Den äldre mannens lugn, hans ridderliga och hänsynsfulla uppträdande endast stegrade ynglingens harm och blygsel.

Men det hade nu uppstått ett starkt sorl i salen. Envar tycktes smittad av denna sällsamma feber av trots och fientlighet, som rasade i vicomtens ådror. De flesta av de unga männen flockade sig omkring de Marny och gjorde sitt bästa för att tala honom till rätta. Markisen de Villefranche förklarade, att man syndade mot alla duellens vedertagna regler . . .

Ingen tog någon vidare notis om Déroulède. I de avlägsnare hörnen av salen höllo några äldre sprätthökar på att ingå vad rörande uppträdets slutliga utgång.

Men Déroulède kände, hur hans tålamod började tryta. Han hade inga vänner i rummet, och därför fanns det heller ingen, som gav akt på hur hans panna småningom mörknade likt ett svart moln, som drar sig samman och bebådar oväder.

— Jag ber er, mina herrar, låt oss sluta upp med argumenteringen, sade han slutligen med höjd röst. — Monsieur le vicomte de Marny önskar en läxa utöver den jag redan givit honom, och vid Gud! — han skall få den. *En garde,* monsieur le vicomte!

Gruppen drog sig hastigt tillbaka. Sekundanterna antogo ännu en gång den lugna och självmedvetna min, som deras viktiga kall fordrade. Sorlet upphörde, när värjklingorna begynte rassla.

Alla kände, att farsen höll på att förbytas till sorgespel.

Och ändå var det tydligt från första början, att Déroulède blott ämnade ännu en gång avväpna sin motståndare, ge honom

ytterligare en läxa, måhända en smula strängare än den föregående. Han var utomordentligt skicklig i fäktning, och de Marny var så upprörd, att han ej förmådde vare sig behärska eller beräkna sina rörelser.

Hur alltsamman egentligen gick till, kunde sedermera ingen säga. Nog av — den lille vicomtens utfall blevo alltmera rasande; han blottade sig på det mest oförsiktiga sätt, medan han vilt stötte efter motståndarens bröst, och slutligen, i ett av dessa blinda och besinningslösa ögonblick, tycktes han bokstavligen kasta sig rakt på Déroulèdes värjspets.

Den senare försökte med en blixtsnabb rörelse av handleden undvika den ödesdigra utgången, men det var för sent, och utan en suck eller ett stönande, knappast en skälvning, föll vicomte de Marny till golvet.

Värjan sjönk ur hans hand, och det var Déroulède själv, som uppfångade den döende i sina armar.

Alltsammans hade timat så snabbt och plötsligt, att ingen fattat det, förrän allt var slut och den unge mannen låg orörligt utsträckt på golvet, med den eleganta blå sidenrocken fläckad av blod och motståndaren lutande sig fram över honom.

Det var ingenting mer att göra. Etiketten fordrade, att Déroulède skulle draga sig tillbaka. Han fick icke göra någonting för den unge gossen, som han så mycket mot sin vilja sänt ur världen.

Liksom förut ägnade ingen honom någon uppmärksamhet. Tystnad, den hemska tysnad, som Döden har i följe, lägrade sig över alla de närvarande. Endast bortifrån en avlägsen vrå hördes en gäll röst säga:

— Där vann jag femhundra louis av er, markis. Uppkomlingen hanterar sin värja riktigt bra.

Grupperna skingrades, när Déroulède gick ut ur rummet, åtföljd av översten och monsieur de Quettare, vilka stodo vid hans sida i det sista. Båda voro gamla och beprövade krigare, båda ägde ridderlighet och mod, och de skänkte sin högaktning åt den man, vars sekundanter de varit.

Utanför dörren till spelsalen mötte de fältskären, som tillkallats för en stund sedan, om händelsevis hans bistånd skulle behövas.

Nu hade händelsen timat, men här stod varje läkare vanmäktig. Inne i den festligt upplysta salen en trappa upp drog hertig de Marnys son sin sista suck, medan Déroulède, svepande sin kappa tätare omkring sig, ensam och med långa steg vandrade ut på den mörka gatan.

II.

Huvudmannen för ätten Marny var vid denna tidpunkt endast sjuttio år gammal. Men han hade levat ett ovanligt innehållsrikt och intensivt liv, alltifrån den dag, då den Store Monarken utnämnde honom till hans första befattning som uppvaktande page, blott tolv år gammal, och till det ögonblick — nu omkring tio år tillbaka i tiden — då ödets skoningslösa hand slog honom till jorden mitt i nöjenas virvel, bräckte honom, såsom blixten splittrar en åldrig ek, och naglade fast honom såsom en hjälplös krympling vid den sjukstol, som han endast skulle utbyta mot sitt sista vilorum.

Juliette var då en halvvuxen flickunge, en gammal mans barn, hans sista lyckliga års bortskämda älskling. Hon hade fått i arv något av den melankoli, som varit utmärkande för hennes mor, den milda damen, som tåligt uthärdade så mycket och efterlämnat denna sista ömma börda — den späda lilla dottern — åt den vackre, lysande och talangfulle maken, som hon så innerligt älskat och så ofta förlåtit.

När hertig de Marny trädde in i det sista skedet av sin gläsande levnadsbana, det tillstånd av utmärgling och förtvinande, som knappast kunde kallas liv, men som fortgick, tills han tio år senare bäddades i sin grav, blev Juliette hans enda glädje, hans enda glimt av lycka i töcknet av plågsamma minnen.

I hennes djupa, ömma ögon önskade han se avspeglade nuet och framtiden för henne; då förmådde hon glömma det förflutna med dess brokiga förströelser, de glada, vilda åren, vilka nu ingenting annat betydde för honom annat än bitter saknad, ett ändlöst radband av »kunde ha varit».

Och så var där ju också gossen. Den lille vicomten, den blivande Duc de Marny, som med *sin* ungdom och *sin* lysande karriär skulle återupprätta familjens heder och komma Frankrike

att än en gång genljuda av ekot från de tappra bragder och galanta äventyr, som gjort namnet Marny så ärorikt i fält och vid hovet.

Vicomten var ej sin faders kärlek, men han var sin faders stolthet, och från djupet av sin väldiga, stoppade armstol brukade den gamle mannen med förtjusning lyssna till pikanta historier från Versailles och Paris, om den unga drottningen och den förtrollande prinsessan av Lamballe, den senaste teaterpjesen och den nyaste stjärnan på scenens firmament. Hans förslappade tankekraft förde då honom tillbaka längs minnets stigar till hans egen ungdom och hans egna triumfer, och längesedan bleknade hågkomster vävdes i hans drömmar samman med verkligheten till ett skimrande helt.

När de kommo hembärande med vicomten den kvällen, var Juliette den första, som vaknade. Hon hörde bullret utanför de höga gallergrindarna, hur täckvagnen långsamt körde fram, ringningen på portvakten och den muttrande Matthieu, som aldrig tyckte om att väckas upp mitt i natten för att släppa in någon.

Hur det var, for en aning om olycka genast genom den unga flickans själ; fotstegen ljödo så tunga och dock så dämpade över den stenlagda gården och uppför den stora trappan av ek. Det tycktes som om man bar någonting tungt, någonting orörligt eller dött . . .

Hon hoppade ur sin säng och svepte skyndsamt en schal kring sina späda, flickaktiga skuldror.

Fötterna stack hon i ett par tygskor utan klackar, och så öppnade hon sin sovrumsdörr och tittade nedåt trappan.

Två män, som hon ej kände, kommo vandrande uppför trappan i bredd; två andra buro någon tung börda, och efter dem följde Matthieu, bittert gråtande och suckande.

Juliette rörde sig ej. Han stod i dörröppningen, stel som en staty. Det lilla tåget skred förbi henne. Ingen såg henne, ty gångarna och trapporna i Hôtel de Marny äro mycket breda och Matthieus lykta kastade endast ett matt och fladdrande sken på golvet.

Männen stannade utanför dörren till vicomtens rum. Matthieu öppnade den, och så försvunno de fem männen ditin med sin tunga börda.

Prolog.

Ett ögonblick senare infann sig gamla Pétronelle, som hade varit Juliettes amma och nu var hennes trogna slav. Hon badade i tårar.

Hon hade nyss erfarit nyheten och förmådde knappast tala, men hon slöt den unga flickan, hennes älskade lilla lamm, i sin famn och vaggade fram och tillbaka. Under hejdlösa snyftningar lyckades hon få fram, vad hon hade på hjärtat, sitt kärleksfulla, moderliga hjärta . . .

Men Juliette grät ej. Det var alltsamman så plötsligt, så ohyggligt. Vid fjorton års ålder hade hon ännu aldrig ägnat döden en tanke, och där var nu hennes bror, hennes Philippe, som hon var så glad och stolt över — där låg han död — och hennes far måste underrättas . . .

Det fasansfulla i denna plikt tycktes för Juliette äga någonting av domedagens skräck — det låg någonting så ohyggligt, så isande och förlamande däruti, att det sannerligen behövdes en hel härskara av änglar för att förkunna dess annalkande och oundviklighet.

Den gamle slagrörde mannen, som själv stod vid gravens brädd, vars svaga tankekraft, vars stolthet och sista flämtande låga av hopp rörde sig kring denne son, måste underrättas om att ynglingen förts hem död.

— Vill du tala om det för honom, Pétronelle? frågade hon upprepade gånger under det korta uppehåll, då den gamla sköterskans sorg tycktes minskas en smula i häftighet.

— Nej, nej, mitt älskade barn — jag kan inte — jag kan inte, kved Pétronelle, och snyftningarna bröto fram på nytt.

Juliettes hela själ — det var ett barns själ — fylldes av upprorskänslor vid tanken på vad som förestod henne. Hon vredgades på Gud, för att han betungat henne med ett dylikt värv? Vad rätt hade Han att fordra, att en ung flicka vid hennes ålder skulle genomgå sådana själskval?

Förlora sin bror och nödgas bevittna sin gamle fars smärta! Nej, hon kunde det ej — det översteg hennes krafter . . . Gud var ond och orättvis . . .

Den avlägsna ringningen av en klocka sände en darrning genom hela hennes varelse. Hennes far var således vaken? Han hade hört bullret och ringde för att få veta orsaken till att hans nattro stördes.

Prolog.

Med en hastig rörelse gjorde Juliette sig fri från den gamla sköterskans armar, och innan Pétronelle hann hindra henne, hade hon sprungit ut ur rummet och tvärs över den mörka svalen till en stor, med paneler inlagd dörr mitt emot.

Den gamle hertig de Marny satt på sin sängkant med de långa, magra benen hängande hjälplöst mot golvet.

Lam och ofärdig som han var hade han dock förmått resa sig upp i sittande ställning, och han gjorde nu krampaktiga, fruktlösa bemödanden att lämna sin säng. Även han hade hört det dova trampet av fötter, de släpande stegen av män, som buro en tung börda.

Hans tankar irrade femtio år tillbaka i tiden, till de dagar, då han som endast halvt intresserad åskådare bevittnat sällsamma scener. Han kände väl till tåget, som bestod av kammartjänare och vänner, med läkaren gående bredvid denna dyrbara börda, som snart skulle nedläggas på bädden och överlämnas åt en sörjande familjs ömma omsorger.

Vem vet, vilka bilder, som manades fram för hans skumma syn? . . . Men han förstod. Och när Juliette störtade in i hans rum och stod framför honom, blek och darrande, med en värld av smärta i sina onaturligt vidgade ögon, visste hon, att han förstod, och att hon ej behövde berätta det för honom. Gud hade redan gjort det i hennes ställe.

Pierre, den gamle hertigens tillgivne kammartjänare, klädde honom så hastigt han förmådde. Monsieur le Duc ville ovillkorligen iföra sig sin *habit de cérémonie*, den dyrbara dräkten av svart sammet med de oskattbara spetsarna och diamantknapparna, som han hade burit, när man förde le Roi Soleil till hans eviga vila.

Han satte på sig sina ordnar och omgjordade sig med värjan. De prunkande kläderna, som suttit så väl under hans första mannaålder, hängde nu löst på den avtärda gestalten, men han företedde dock en ståtlig och imponerande anblick med sitt vita hår sammanbundet baktill med en stor svart rosett och det fina kråset av vackra *point d'Angleterre* fallande i yviga veck under hakan.

Med så rak hållning som det var honom möjligt tog han

därefter plats i sin sjukstol, och fyra lakejer i fullt livré buro honom till sonens dödsbädd.

Hela huset var nu i rörelse. Facklor brunno i ornamenterade hållare i den stora salen och längs den massiva ektrappan, och hundratals vaxljus fladdrade spöklikt i den furstliga byggnadens paradrum.

De talrika tjänarna stodo uppställda ute i den breda korridoren, alla iförda det hertigliga husets dyrbara livré.

Ett dödsfall inom släkten Marny är en händelse, som upptecknas i hävdaböckerna.

Den gamle hertigens stol placerades tätt intill bädden, där den unge vicomtens döda kropp låg. Fadern gjorde ingen rörelse, han yttrade ej heller något ord eller någon suck. Somliga av dem, som voro närvarande vid detta tillfälle, påstodo sedermera, att hans själsförmögenheter voro fullständigt omtöcknade och att han varken kände eller förstod sin sons död.

Markisen de Villefranche, som in i det sista ledsagat sin vän, bjöd sorgehuset farväl.

Juliette märkte honom knappast. Hennes ögon höllos fästa på fadern. På brodern ville hon ej se. Hon hade plötsligt gripits av en oresonlig fruktan här emellan dessa båda tigande gestalter — den levande och den döde.

Men just som markisen ämnade lämna rummet, talade den gamle mannen för första gången.

— Markis, sade han mycket stilla, ni glömmer — ni har ännu icke sagt mig, vem som har dödat min son.

— Det var i ärlig strid, monsieur le Duc, svarade den unge markisen, som trots sitt bekymmerslösa lättsinne kände sig skräckslagen inför denna underliga tragedi med dess halvt mystiska prägel.

— Vem dödade min son, monsieur le Marquis? upprepade den gamle mannen mekaniskt. — Det är min rätt att veta, tillade han med plötslig kraft.

— Det var monsieur Paul Déroulède, monsieur le Duc, svarade markisen. — Jag upprepar: han föll i ärlig strid.

Den gamle hertigen suckade liksom av lättnad. Med en artig avskedsåtbörd, som erinrade om *le grand siècle*, tillade han:

— Alla tacksägelser från mig och de mina till er, markis, skulle blott tyckas ett tomt narrspel. Er hängivenhet för min son står över mänsklig tacksamhet. Nu vill jag ej uppehålla er längre. Farväl!

Åtföljd av två lakejer avlägsnade sig markisen ur rummet.

— Befall alla tjänare gå ut, Juliette, jag har någonting att säga dig, sade den gamle hertigen, och den unga flickan, tyst och lydig, gjorde som fadern bad henne.

Fadern och systern voro ensamma med den döde.

Så fort de sista dämpade fotstegen av de bortgående tjänarna tystnat, tycktes hertig de Marny vakna upp ur det dvallika tillstånd, som hittills behärskat honom. Med en hastig, feberaktig rörelse grep han sin dotter om handleden och viskade häftigt:

— Hans namn! Du hörde ju hans namn, Juliette?

— Ja, fader, svarade flickan.

— Paul Déroulède! Paul Déroulède! Du glömmer det ju aldrig?

— Aldrig, min far.

— Han har dödat din bror. Förstår du det? Dödat min ende son, min familjs hopp, den sista ättlingen av den ärofullaste stam, som någonsin spritt glans över Frankrikes historia!

— I ärlig strid, min far! erinrade flickan.

— Det är inte ärligt av en man att döda en gosse, genmälde den gamle hertigen med vredgat eftertryck. — Déroulède är trettio år, min gosse hade ännu ej fyllt sina tjugu. Måtte Guds hämnd drabba mördaren!

Isad av skräck betraktade Juliette sin far med stora, förundrade ögon. Han var sig ej lik. Hans ansikte bar ett egendomligt uttryck av intensivt hat, blandat med trotsig fröjd och triumf, när han lät blicken vila på henne.

Hon var ännu för ung att fatta, att den sista glimten av ett angripet förstånd höll på att lämna det stackars värkande huvudet. Vansinne var ett ord, vars betydelse ännu var mycket dunkel för henne. Ehuru hon just nu ej fullt förstod sin far och var halvt rädd för honom, skulle hon ha med förtrytelse tillbakavisat varje påstående att han var rubbad.

Prolog.

Därför, när han fattade hennes hand, drog henne närmare sängen och honom själv och lade handen på den döde broderns bröst, ryste hon vid beröringen med den livlösa kroppen, så olika med allting annat som hon hittills vidrört, men hon lydde fadern utan att göra några frågor och lyssnade till hans ord som till en siande profets.

— Juliette, du är nu fjorton år och i stånd att förstå, vad jag ämnar begära utav dig. Om jag ej vore fastkedjad vid denna eländiga stol, om jag ej vore en hjälplös, vanmäktig krympling, skulle jag ej ålägga någon, ej ens dig, mitt enda barn, att utföra det, som Gud befaller endera av oss att fullborda.

Han gjorde ett ögonblicks uppehåll och fortsatte därefter allvarligt:

— Kom ihåg, Juliette, att du tillhör släkten Marny, att du är katolik och att Gud nu hör dig. Ty du skall avlägga en ed inför Honom och mig, en ed, som endast döden kan lösa dig ifrån. Vill du svära, mitt barn?

— Om du så önskar, min far.

— Du har nyligen biktat dig, Juliette?

— Ja, min far, jag begick också den heliga nattvarden i går, svarade flickan. — Vi firade Fête Dieu, som du vet.

— Du befinner dig alltså i nådens tillstånd, min dotter?

— Jag gjorde det i går morse, min far, svarade den unga flickan naivt, men jag har nog begått några små synder se'n dess.

— Bikta dig nu för Gud i ditt hjärta! Du måste befinna dig i nådens tillstånd, när du avlägger eden.

Den unga flickan slöt ögonen, och när den gamle mannen iakttog henne, kunde han se, hur läpparna sakta uttalade syndabekännelsens ord.

Juliette gjorde korstecknet, öppnade därefter ögonen och såg åter på sin far.

— Jag är färdig, fader, sade hon, jag hoppas Gud har förlåtit mina små synder från i går.

— Vill du svära, mitt barn?

— Vad, min far?

— Att du vill hämna din broders död på hans mördare?

— Men, min far —

Prolog.

— Svär det, mitt barn!

— Hur skall jag kunna uppfylla den eden, min far? Jag förstår inte —

— Gud skall vägleda dig, mitt barn. När du blir större, kommer du att förstå.

Juliette tvekade ännu några ögonblick. Hon stod just vid den utvecklingsgräns, som skiljer barnet och den unga kvinnan, då känsligheten och mottagligheten för sinnesintryck äro som starkast.

Under sitt korta liv hade hon dyrkat sin far med en odelad, lidelsefull kärlek, som gjort henne fullständigt blind för hans slocknande intelligens och försvagade själskrafter.

Hon befann sig också i detta första stadium av brinnande religiositet, som bemäktigar sig varje ung flicka av livligt temperament, förutsatt att hon uppfostrats i den romersk-katolska läran, så fort hon blivit delaktig av sakramentens mystärer.

Juliette hade biktat sig och undfått nattvarden. Hon hade konfirmerats av Monseigneur, ärkebiskopen. Hennes eldiga natur hade i full ekstas tillägnat sig de rika andliga håvor, som hennes förfäders tro bjudit henne.

Och nu tycktes i hennes hjärna hennes faders önskan, hennes broders död uppgå och sammansmälta med denna religion, för vilken hon i trosvarm hänförelse gärna skulle ha offrat sitt liv.

Hon tänkte på alla helgonen, om vilkas liv hon läst. Hennes unga hjärta bävade vid tanken på *deras* offer, deras martyrskap, deras aldrig sviktande pliktkänsla.

En sällsam hänförelse, sjuklig måhända, vidskeplig och överväldigande, kom över henne. Och kanske sprang det också fram, längst ned i hennes hjärtas innersta gömslen, en viss stolt självkänsla, närd av medvetandet, att hon hade ett viktigt värv att fylla . . . Ty hon var dock ännu blott ett barn, en helt ung flicka om fjorton år.

Men den gamle hertigen höll på att förlora tålamodet.

— Du kan väl inte tveka, min Juliette, med din broders lik ropande stumt efter hämnd. Du, den enda Marny som finnes kvar! Ty från denna dag skall jag också vara som död.

— Nej, min far, svarade den unga flickan med en förfärad viskning, jag tvekar ej. Jag skall svära precis så som du befaller mig.

— Upprepa då orden efter mig, mitt barn!

— Ja, fader.

— Inför den allsmäktige Gudens ansikte, som ser och hör mig —

— Inför den allsmäktige Gudens ansikte, som ser och hör mig —

— Svär jag, att jag skall uppsöka Paul Déroulède —

— Svär jag, att jag skall uppsöka Paul Déroulède.

— Och på det sätt, som Gud skall ingiva mig, framkalla hans död, hans ofärd eller vanära, till hämnd för min älskade broders död.

— Och på det sätt, som Gud skall ingiva mig, framkalla hans död, hans ofärd eller vanära, till hämnd för min älskade broders död, eftersade Juliette högtidligt.

— Måtte min broders själ förbliva i skärselden, till den yttersta domens dag, om jag skulle bryta min ed, men måtte den hugnas med evig frid den dag, varpå hans död rättvist hämnas.

— Måtte min broders själ förbliva i skärselden till den yttersta domens dag, om jag skulle bryta min ed, men måtte den hugnas med evig frid den dag, varpå hans död rättvist hämnas.

Den unga flickan föll på sina knän. Eden var svuren, den gamle mannen var tillfredsställd.

Han ropade på sin kammartjänare och lät sig lugnt åter föras till sängs.

En enda kort timme hade förvandlat ett barn till en kvinna. En farlig förvandling, när hjärnan är överfull med intryck, nerverna överretade och hjärtat nära att brista.

Men för stunden var det barnanaturen, som för sista gången gjorde sig gällande, ty Juliette flydde snyftande ut ur rummet och kastade sig ångestfullt i den trofasta gamla Pétronelles armar.

I.

Paris: 1793.

En gatuscen.

Det skulle ha varit mycket svårt att förklara, varför medborgaren Déroulède var så populär, som han i själva verket var. Ännu svårare skulle det ha varit att påvisa skälet, varför han förblev oantastad av de förföljelser, vilka bedrevos mot tjogtals personer om dagen, än mot de mera moderata girondisterna, än mot det fanatiska Berget, tills hela Frankrike förvandlats till ett enda jättestort fängelse, varifrån giljotinen dagligen hämtade sin näring.

Men Déroulède gick alltjämt fri. Till och med Merlins lag angående misstänkta personer hade ännu icke kunnat tillämpas på honom. Och när, förra juli månad, mordet på Marat fört en hel samling offer till giljotinen — från Adam Lux, som önskade resa en staty till Charlotte Cordays ära med inskriptionen »större än Brutus», till Chalier, som ville ha henne offentligen torterad och bränd vid pålen till straff för sitt brott — då sade Déroulède ensam ingenting, och han tilläts också att förbli tyst.

Det var den mest sjudande tiden av den sjudande revolutionen. Ingen visste på morgonen, om han på kvällen ännu skulle ha sitt huvud i behåll mellan axlarna eller om det av medborgaren Samson, bödeln, skulle hållas upp till allmänt beskådande åt Paris' sansculotter.

Och ändå tilläts Déroulède att gå sina egna vägar. Marat sade en gång om honom: »Han är inte farlig.» Detta uttryck vann spridning. Inom nationalkonventets råmärken betraktades Marat alltjämt som frihetens store förkämpe, en martyr för sin övertygelse, driven till det yttersta — en martyr för lumpenhet och smuts, för människans gradvisa sjunkande till den lägsta typen för mänsklighet. Och hans yttranden förvarades alltjämt som skatter; ej ens girondisterna vågade angripa hans minne. Den döde Marat ägde större inflytande än någonsin den levande.

En gatuscen.

Och han hade sagt, att Déroulède ej var farlig. Ej farlig för republikanismen, för friheten, för det system, vars kärnpunkt låg i avslitandet av gamla traditioner och förintandet av anspråk med rötter i det förflutna.

Déroulède hade en gång varit mycket rik. Han hade varit förtänksam nog att i god tid skänka bort vad som annars otvivelaktigt skulle ha fråntagits honom.

Men när han gav, gav han gärna, vid en tidpunkt, då Frankrike som bäst behövde det och innan landet lärt sig att själv skaffa sig vad det behövde.

Och i detta fall såg det verkligen ut, som om Frankrike ej hade glömt; en osynlig fästningsmur tycktes omgiva medborgaren Déroulède och hålla hans fiender i schack. De voro få, men de funnos dock. Nationalkonventet hyste förtroende till honom. För dess medlemmar var han »icke farlig». Folket betraktade honom som en av sina egna, den där gav så länge han hade någonting att ge. Vem kan tyda och förklara det mest flyktiga och bedrägliga av allting — *folkgunst?*

Han förde ett stillsamt liv och hade aldrig givit efter för den allmänt utbredda frestelsen att skriva pamfletter. Han bodde ensam tillsammans med sin mor och Anne Mie, den lilla föräldralösa kusinen, som gamla madame Déroulède tagit vård om ända sedan den lilla börjat själv tulta omkring.

Alla människor kände till hans hus vid Rue Ecole de Médecine, ej långt från det, vari Marat levde och dog, det enda solida stenhuset mitt i en rad av smutsiga och illaluktande träruckel.

Gatan var då lika trång som den är nu, och medan staden Paris högg av sina barns huvuden för frihetens och broderskapets skull, hade den ingen tid att fjäska med snygghet och hälsovårdsnämnder.

Rue Ecole de Médecine gjorde föga heder åt den högskola, vars namn den bar, och det var en högst otrevlig publik, som brukade trängas på dess knaggliga och smutsiga stenläggning.

En prydlig klänning, en snygg schalett var en mycket ovanlig syn i denna trakt, ty Anne Mie gick sällan ut, och gamla fru Déroulède lämnade knappast sitt rum. Rätt mycket brännvin förtärdes i de båda krogarna, en vid vardera ändan av den långa,

smala gatan, och klockan fem på eftermiddagen var det avgjort säkrast för kvinnor att stanna kvar inomhus.

Den grupp rufsiga äldre varelser i kjolar, som stod och pratade vid gathörnet, kunde knappast kallas kvinnor. En trasig kofta, en flottig, röd duk om huvudet, ett söndrigt, fläckigt linne — till denna ytterlighet av osnygghet och vanvård hade Friheten bragt Frankrikes döttrar.

Och de hånade varenda förbigående, som var mindre smutsig, mindre djupt sjunken än de själva.

— *Ah, voyons l'aristo!* skreko de för var gång en man i ordentliga kläder, en kvinna med snygg mössa och rent förkläde gick utför gatan.

Eftermiddagarna hade mycket att bjuda på. Det fanns alltid en hel hop sevärda ting, först och främst det långa tåget av vippkärror, som slingrade sig vägen fram från fängelserna till Place de la Révolution. Allmänna välfärdsutskottets fyrtiofyra tusen underavdelningar sände sina bidrag, var och en i sin tur, till giljotinen.

Under en period forslade dessa vippkärror kungliga personer, *ci-devant* hertigar och prinsessor, aristokrater från varje grevskap i Frankrike, men nu började detta förråd bli uttömt. Den olyckliga drottning Marie Antoinette försmäktade alltjämt i Tempeltornet tillsammans med sin son och dotter. Madame Elisabeth fick ännu lov att läsa sina böner i fred, men det började bli ont om för detta grevar och hertigar.

De, som icke hade dött för medborgaren Samsons hand, hade slagit sig på näringarna i Tyskland eller England.

Det fanns högvälborna snickare, värdshusvärdar och hårfrisörer. De stoltaste namn i Frankrike voro dolda bakom yrkesskyltar i London och Hamburg. En stor mängd hade blivit räddade av den hemlighetsfulla Röda nejlikan, den okände engelsmannen, som ryckt tjogtals offer ur klorna på allmänna åklagaren Tinville och sänt herr Chauvelin lurad och snopen tillbaka till Frankrike.

Det började som sagt bli ont om aristokrater, så att nu kom turen till deputerade ur nationalkonventet, vittra män, lärde eller konstnärer, män, som för ett år sedan sänt andra till

giljotinen, och män, som skrikit högst, när det gällt att försvara anarkien och dess skräckvälde.

Man hade vänt upp och ned på almanackan; varje god fransk medborgare kallade denna den nittonde dagen i augusti 1793 den andra Fructidor år 1 av den nya tideräkningen.

Klockan sex denna eftermiddag vände en ung flicka hastigt om hörnet vid Rue Ecole de Médecine, och efter att ha kastat en snabb blick till höger och vänster började hon beslutsamt vandra den smala gatan framåt.

Den var just nu fullpackad med folk. Grupper av upphetsade kvinnor stodo och pratade i munnen på varandra utanför varenda port. Det var just den tiden, då man kom hem efter det vanliga frispektaklet på Place de la Révolution. Männen hade gjort uppehåll i åtskilliga krogar och kört ut kvinnorna. Det skulle bli dessa manhaftiga varelsers tur sedan att dricka sig rusiga; nu så länge finge de nöja sig med att prata och gaffla och kasta speord efter de förbigående.

I början tycktes den unga flickan ej akta på dem. Hon vandrade hastigt framåt, såg käckt framför sig, bar sitt huvud högt och steg varsamt från kullersten till kullersten, undvikande smutsen, som skulle ha stänkt ned hennes nätta skor.

Slamporna i portgångarna skämtade och glammade, och varje skämt var en rå anmärkning, sårande för varje anständig kvinna. Den unga flickan bar en enkel grå klänning med en fin linongsduk prydligt korslagd över bröstet; en stor hatt med hängande band satt över det vackraste ansikte, som ännu fägnat en mans blickar.

Det skulle ha varit än vackrare, om det ej präglats av ett drag av beslutsamhet, som kom det att förefalla hårt och brådmoget för den unga flickans år.

Hon bar det trefärgade skärpet knutet kring livet, eljest hade hon för längesedan blivit ofredad. Men republikens färger voro hennes skyddsvärn; så länge hon gick lugnt framåt, kunde ingen göra henne någonting för när.

Då tycktes hon plötsligt få ett egendomligt infall. Det var just utanför det stora stenhuset, som tillhörde medborgaren-deputeraden Déroulède. Hittills hade hon ej brytt sig om de flockar

av kvinnor, som hon måst passera. När de spärrade trottoaren, hade hon lugnt stigit ned på gatan.

Det var klokt och förståndigt gjort, ty hon kunde sluta öronen för de ohöviska anmärkningarna och behövde ej bry sig om förolämpningarna.

Plötsligt rätade hon trotsigt på nacken.

— Vill ni vara god och låta mig komma förbi, sade hon högt, då en häxa med utslaget hår ställde sig framför henne med armarna i sidan och tittade försmädligt på den spetsgarnerade underkjolen, som nätt och jämt skymtade fram under den unga flickans enkla gråa klänning.

— Låta henne komma förbi! Låta henne komma förbi! Ha ha ha! skrattade käringen, vändande sig till närmaste grupp av sysslolösa gatdrivare och tilltalande dem med en hög svordom. — Visste *ni* utav, medborgarinnor, att den här gatan är särskilt gjord för aristokrater att spatsera på?

— Jag har bråttom, vill ni genast släppa fram mig! befallde den unga flickan och stampade otåligt med foten i marken.

Hon hade hela gatans bredd till höger om sig, fullt tillräckligt utrymme för att kunna passera. Det föreföll absolut vanvettigt att ensam uppträda pockande och utmanande mot denna bullrande skara ohyfsade och förfallna kvinnor, som nyss återvänt från det hemska skådespelet omkring giljotinen.

Och dock tycktes hon göra det med flit, liksom om hennes tålamod nu tröt och hennes stolta blåa blod börjat sjuda i vedervilja och trots mot den stinkande hop av slödder, som omringade henne.

Ty halvfulla karlar och osnygga halvnakna barnungar tycktes ha dykt upp ur varje vrå.

— *Oho, quelle aristo!* tjöto de med spefull förvåning, tittande den unga flickan in i ansiktet, nypande i hennes klänning, stickande smutsiga, av hat vanställda fysionomier rakt inpå henne.

Instinktmässigt ryggade hon undan och drog sig baklänges mot det hus, som hon hade strax till vänster om sig. Det var utsirat med en utbyggd portal, gjord av solida ekplankor och med ett tegelbelagt tak; från detta nedhängde en järnlykta, därunder

fanns en stenbalustrad, och några trappsteg i rät vinkel från gångbanan ledde upp till den massiva dörren.

På dessa trappsteg räddade sig den unga flickan upp. Trotsig och stolt stod hon där inför den skränande folkmassan, vars raseri hon så tanklöst frambesvurit.

— Medborgarinna Margot, den där gråa klänningen skulle i sanning anstå er väl! ropade en ung man, vars röda mössa hängde i trasor över ett elakt och liderligt ansikte.

— Och alla de där vackra spetsarna skulle bilda ett förtjusande krås kring aristokratfrökens hals, när medborgaren Samson håller upp hennes huvud till beskådande för oss alla, tillade en annan, i det han med en tillgjort elegant rörelse böjde sig ned och med två mycket smutsiga fingrar lätt lyfte på den unga flickans gråa klänning, så att den spetsgarnerade underkjolen kom till synes.

En hel salva av gapskratt och ohyggliga svordomar belönade denna kvickhet.

— Bra synd, att så'na där väldigt fina spetsar ska sitta gömda! tyckte en rynkig häxa. — Ni kan väl aldrig tänka det, min fina fröken, men mina ben äro alldeles bara under stubben på mig.

— Och smutsiga med, det slår jag vad om, skrattade en annan. — Tvål är dyr i Paris just nu.

— Spetsen på aristokratfrökens halsduk skulle betala bagarräkningen åt en hel familj under en månad, tjöt en uppretad stämma.

Det nyss förtärda brännvinet hetsade ytterligare upp sinnena, hätskhet gnistrade ur alla blickar. Man ämnade tydligen tillgripa våld. Den unga flickan tycktes förstå det, men hon förblev stolt avvisande och behärskad, medan hon småningom drog sig tillbaka uppför stentrappstegen, tätt följd av sina angripare.

— Då gå vi väl till juden med grannlåten! skrek en mager, avtärd kvinna, i det hon plötsligt grep tag i den unga flickans halsduk och med ett elakt hånskratt slet den från hennes bröst.

Denna nedrighet tycktes bli signalen till nedbrytandet av de sista skrankor, som hindrat mobben från att övergå till rena vålds-

handlingar. Det började nu hagla skymford av sådan art, att de ej kunna återgivas.

Den unga flickans fina vita hals, hennes klara hy, de behagfulla konturerna av hennes skuldror och armar tycktes ännu mera stegra raseriet hos dessa eländiga varelser, som av svält och smuts nära nog förvandlats till djur.

Nu uppstod det snart sagt en tävlan om att hitta på sådana speglosor och skymfliga tillmälen, som mest kunde såra ett par känsliga öron.

Den unga flickan stödde sig mot porten bakom henne, och hon höll händerna för öronen för att utestänga de förfärliga ljuden. Hon föreföll ej rädd, endast harmsen och upprörd över det utbrott av ursinne, som hon framkallat.

Då slog en trasig gammal häxa med sin hårda, smutsiga näve henne rakt i ansiktet, och skallande jubelrop hälsade denna »duktiga» handling.

Först nu tycktes flickans självbehärskning svika henne.

— *A moi!* ropade hon gällt, medan hon med båda händerna bultade på den massiva porten.

— *A moi!* Mord! Mord! Medborgare Déroulède, kom till hjälp!

Hennes förskräckelse väckte stor skadeglädje i fiendelägret. Man hade nu arbetat sig upp till kokpunkten av vilt raseri, och pöbeln skulle i nästa minut ha släpat den hjälplösa flickan ned från hennes tillflyktsort och slagit omkull henne i gatsmutsen för att offra henne åt sina råa lidelser.

Men just som ett halvt dussin kloliknande händer krampaktigt högo tag i hennes kjolar, öppnades hastigt dörren bakom henne. Hon kände ett stadigt grepp om sin arm, och så drogs hon snabbt innanför den skyddande tröskeln.

Det började svindla för hennes huvud, överretad som hon var efter sitt hemska äventyr. Hon hörde som i drömmen den massiva dörren slås igen och utestänga tjuten av ilsken missräkning, de hånande gapskratten, de ohöviska orden, vilket allt smälte samman likt en mångstämmig kör av onda andar.

Hon kunde ej se sin räddare, ty den förstuga, i vilken hon hastigt ryckts in, var endast skumt upplyst. Men en befallande röst sade brådskande:

— Uppför trappan, rummet rakt framför er, min mor är där. Skynda på!

Hon hade sjunkit ned på knä inne vid väggen med ansiktet mot den tunga ekbjälke, som uppbar taket, och hon ansträngde sina ögon för att få sikte på den man, som hon i denna stund hade att tacka för kanske mer än livet. Men han stod vänd mot dörren, med handen på låset.

— Vad ämnar ni göra? viskade hon.

— Hindra dem från att bryta sig in i mitt hus, för att släpa ut er, svarade han lugnt. — Var därför god och gör så som jag nyss sade er.

Hon lydde mekaniskt, reste sig upp med sviktande knän, närmade sig trappan och började långsamt stiga uppför dess smala steg. Hon darrade i hela kroppen efter det fruktansvärda hon fått utstå.

Hon vågade ej se sig om efter sin räddare. Huvudet höll hon nedböjt, och hennes läppar viskade ohörbara ord, medan hon gick.

Där utanför blevo skränen och tjuten ännu vildare. Ursinniga knytnävar dundrade våldsamt mot den fasta ekdörren.

Överst på trappan kunde hon ej längre motstå lusten att se sig om och kasta en blick nedåt förstugan.

Hon såg sin räddares gestalt otydligt avteckna sig i skumrasket; den ena handen vilade på låset, och han höll huvudet tillbakaböjt för att följa hennes rörelser.

Omedelbart framför henne stod en dörr på glänt. Hon sköt upp den och trädde in.

I samma ögonblick öppnade husets herre den nedre dörren. Den sorlande pöbelns oväsen nådde åter hennes öron. Det föreföll henne, som om de omringat honom . . . Hon undrade, vad som skedde, och förstod ej, hur han ensam vågade trotsa denna tygellösa folkmassa.

Rummet, i vilket hon kommit in, gjorde ett vänligt och inbjudande intryck med sina lätta gardiner av blommigt musslin och de vackra, eleganta möblerna. Den unga flickan blickade upp, då ur djupet av en rymlig karmstol en välvillig stämma tilltalade henne:

— Stig in, stig in, min lilla vän, och stäng dörren efter er! Blev ni antastad av de där uslingarna? Nåja, tänk inte längre därpå! Paul skall tala med dem. Kom hit, kära ni, och sätt er ner, ni behöver ju inte längre vara rädd.

Den unga flickan närmade sig utan ett ord. Åter förekom henne det hela som en dröm — musslinsgardinerna antogo hemskt fantastiska former, och skriken och tjuten nedanför tycktes henne komma från jordens inälvor.

Den gamla damen fortfor att språka vänligt uppmuntrande. Hon hade tagit flickans hand i sin egen och tvang henne med milt våld ned på en pall bredvid karmstolen. Hon talade om Paul och berättade sedan åtskilligt om Anne Mie, om nationalkonventet och det simpla packet ute på gatan, men mest talade hon om sin Paul.

Oväsendet utanför hade tystnat. Den unga flickan kände sig på ett konstigt sätt illamående och trött. Det gick runt i hennes huvud, möblerna tycktes dansa om varandra, den gamla fruns ansikte tittade på henne genom en böljande slöja, och sedan — sedan —

Den trötta naturen tog ut sin rätt, den slöt den skälvande unga varelsen i sina moderliga armar och höjde henne i medvetslöshetens skyddande mantel.

II.

Den trogna gårdvaren.

När omsider den unga flickan vaknade upp med en ljuvlig känsla av vila och välbefinnande, hade hon god tid att reda sina förvirrade tankar.

Detta var alltså hans hus! Hon var faktiskt en gäst, en räddad skyddsling under medborgaren Déroulèdes tak.

Han hade dragit henne undan de ivrigt utsträckta händerna av folkmassan, som hon retat mot sig; hans mor hade bjudit henne välkommen, en ung, knappt tjugoårig flicka, något ofärdig, med det mildaste ansikte och melankoliska ögon, hade passat upp henne och kommit henne att åter känna sig helt väl till mods.

Den trogna gårdvaren.

Juliette de Marny befann sig hemma hos den man, som hon inför sin Gud och sin broders lik svurit att förfölja med oförsonligt hat och hämnd.

Tio år hade förflutit sedan dess.

Liggande på den lavendeldoftande bädd, som den Déroulèdeska gästfriheten anordnat åt henne, såg hon skuggbilderna från dessa tio år glida förbi ... Fyra år hade förgått efter broderns död, innan den gamle Duc de Marnys kropp äntligen gav den stackars själen fri.

Sedan den tynande livslågan för sista gången flammat upp vid sonens dödsbädd, hade den gamle hertigen i själva verket upphört att finnas till. Stum och hopskrumpen satt han där i sin sjukstol med förståndet omtöcknat, minnet borta, en dyster mänsklig kvarleva, som naturen slutligen förbarmade sig över och förvandlade till stoft.

Sedan följde för Juliette några år i ursulinernunnornas kloster. Juliette hade hoppats, att hon ägde den rätta kallelsen; hela hennes själ trängtade efter ett religiöst liv i stilla avskildhet, efter starka murar av högtidliga löften och trägna böner och betrakteiser, som kunde skymmande träda emellan henne själv och den fasansfulla natten, då hon lydig sin fars vilja hade svurit den högtidliga eden att hämnas sin broders död.

Hon var endast aderton år, då hon först inträdde i klostret, strax efter faderns frånfälle, då hon kände sig mycket ensam, ej minst i sin själ, och svårt led under trycket av den henne avtvungna eden.

Hon talade aldrig om den med någon utom med sin biktfader, och han, en from och okonstlad man med mycken lärdom, men ingen världskännedom, visste alls icke, huru man skulle förhålla sig.

Ärkebiskopen frågades till råds. Han kunde bevilja henne dispens och lösa henne från den tyngande eden.

När detta förslag först delgavs Juliette, blev hon utom sig av fröjd. Hela hennes natur, som i sig själv var sund och glättig, alls icke lagd för några sjukliga grubblerier, reste sig upp emot detta grymma och motbjudande värv, som lagts på hennes unga skuldror. Det var endast religiositeten — den sällsamt brinnande

och ofta något missriktade religiositet, vilken är utmärkande för hennes ålder — som avhöll henne från att lättsinnigt bryta denna onaturliga ed.

Ärkebiskopen var en man med många plikter, många ämbetsåligganden. Han samtyckte till att ägna detta egendomliga »*cas de conscience*» en ingående granskning. Något löfte ville han ej giva. Men mademoiselle de Marny var rik: en frikostig skänk till de fattiga i Paris eller till någon institution, som låg den helige fadern själv om hjärtat, vore törhända Gudi mera behaglig än uppfyllandet av en avtvungen ed.

Innanför klostermurarna väntade Juliette tåligt på ärkebiskopens avgörande — väntade ännu därpå, när den största omvälvning, världen ännu har skådat, började skaka franska riket i dess grundvalar.

Ärkebiskopen fick nu andra saker att tänka på än en ung flickas samvetsbetänkligheter. Troligen glömde han allt, som rörde Juliette. Han fick fullt upp att göra med att trösta en monark över förlusten av hans tron och med att bereda sig själv och sin konungsliga herre till schavotten.

Ursulinersystrarnas kloster gick sin upplösning till mötes under skräckregeringen. Envar minnes Thermidor-massakrerna och de trettiofyra nunnorna, alla döttrar till gamla franska adelsfamiljer, som så modigt gingo till avrättningsplatsen.

Juliette var en av dem, som undsluppo dödsdomen. Huru eller varför hade hon ej själv kunnat säga. Hon var mycket ung och ännu blott novis; hon fick tillåtelse att föra ett indraget liv tillsammans med Pétronelle, den gamla sköterskan, som under alla dessa år förblivit henne trogen.

Därefter blev ärkebiskopen anklagad och fängslad. Juliette gjorde förtvivlade ansträngningar för att få råka honom, men förgäves. När han dog, betraktade hon sin andlige vägledares död som en fingervisning från Gud, att ingenting kunde lösa henne från hennes ed.

Hon hade betraktat revolutionens högt svallande vågor genom fönsterna till sin lilla vindsvåning i Paris. Det anspråkslösa hushållet sköttes av den trogna Pétronelle, och hon hade blivit nödsakad att leva på den snälla gamla gummans besparingar, eftersom

allt vad hon ägde, de Marnyska godsen, och hela den hemgift, som hon förde med sig i klostret, hade beslagtagits av den revolutionära regeringen, vilken var lika skicklig i att låta slantarna springa som att göra folk ett huvud kortare.

Från detta fönster ovanför takåsarna hade hon sett det olyckliga Paris vrida sig under det skoningslösa gisslet av den skräckens dämon, som det själv manat fram; hon hade hört skramlet av vippkärrorna, som för varje dag skjutsade sin last av offer till revolutionens flinkt arbetande tjänarinna *madame la Guillotine*.

Hon hade sett Seinestadens glada, sorglösa befolkning förvandlas till vrålande rovdjur, dess kvinnor bli snikna gamar, som slogo sina grymma klor i allting upphöjt, ädelt och vackert.

Hon var ej fyllda tjugo år, då den svage, vacklande monarken och hans härsklystna gemål som ett par förödmjukade fångar släpades tillbaka till den huvudstad, från vilken de hade försökt fly.

Två år senare hade hon hört ett helt folks jubelrop över ett konungamord. Så följde mordet på Marat, förövat av en ung flicka som hon själv, den bleka Charlotte Corday med de djupa ögonen, som begått dådet, driven av sin övertygelse. »Större än Brutus», hade somliga kallat henne. Större än Jeanne d'Arc, ty det var till ett värv av synd och brott, som hon kallades från sin fjärran by i Bretagne, ej till ärofulla bragder och segrarens lön.

Juliette följde rannsakningen med Charlotte Corday med det brinnande intresse, som var utmärkande för hennes exalterade natur.

Man kan ju också lätt tänka sig, vilken verkan Cordays dåd måste utöva på denna unga flickas sinne, vilken under nio år — sina bästa ungdomsår — även hon levat med själen genomträngd av den tanken, att hon hade en hög mission att fylla.

Hon skaffade sig tillfälle att se Charlotte Corday under domareförhöret. Besegrande sin naturliga motvilja för dylika scener och för den folkträngsel, som ofelbart ledsagade dem, lyckades hon bana sig fram till första bänkraden på den trånga läktare, varifrån man hade utsikt över den revolutionära domstolens sal.

Hon hörde anklagelsen uppläsas, hörde Tinvilles tal och inkallandet av vittnena.

— Allt detta är onödigt. Jag dödade Marat.

Den trogna gårdvaren.

Juliette hörde den friska unga rösten klart höja sig över det häpna sorlet, de förbittrade tjuten; hon såg det sköna unga ansiktet, rent, lugnt och känslolöst.

— Jag dödade Marat!

Och där på den särskilda plats, som upplåtits åt de deputerade, sittande bland dem, som representerade den moderata girondens parti, såg hon Paul Déroulède, den man, som hon svurit att förfölja med en hämnd, lika obeveklig som den, vilken fört Charlotte Cordays hand.

Hon fixerade honom under förhöret och undrade, om han hade någon aning, någon förkänsla av det hat, som omvärvde honom med sina heta, osynliga strömmar.

Han var mycket mörk, nästan svartmuskig, en söderns son med brunt hår, fritt från puder, tillbakastruket och blottande en panna, som snarare kunde ha tillhört en ung student än en mogen lagstiftare. Han höll blicken allvarligt fäst på Charlotte Corday, och Juliette, som iakttog honom, såg det uttryck av gränslöst medlidande, som mildrade den annars ganska hårda blicken ur de djuptliggande ögonen.

Han höll ett lidelsefullt och glänsande försvarstal — ett anförande, som har blivit historia. Det skulle ha kostat varje annan man hans huvud.

Juliette förundrade sig över hans mod: att försvara Charlotte Corday var liktydigt med att låta sig nöja med faktum — Marats död. Marat, folkets vän, Marat, som talarna vid graven hade kallat den största mänsklighetens välgörare, som ännu levat.

Men Déroulèdes tal var icke ett försvar, det var en vädjan. Den störste vältalaren under denna vältalighetens tidsålder, tycktes han med sina ord vilja väcka till liv den sista rest av känsla, som ännu slumrade längst inne i hjärtat på dessa Hatets förkämpar.

Alla omkring Juliette lyssnade, medan han talade. — Det är citoyen Déroulède, viskade de blodtörstiga varelser i kvinnohamn, som sutto och stickade strumpor uppe på läktaren.

Men några ytterligare anmärkningar förspordes ej. Ett storartat, förträffligt inrett barnsjukhus hade just denna morgon slagit upp sina portar i Paris, en gåva till nationen av citoyen Dérou-

lède. Visst hade han rätt att prata en smula, om det roade honom. Ett sådant sjukhus överskylde många brister . . .

Till och med det blint fanatiska Berget — Danton, Merlin, Santerre — endast ryckte på axlarna. — Det är Déroulède, låt honom tala, om honom lyster. Marat brukade säga om honom, att han ej var farlig.

Juliette hörde det alltsamman. De stickande kvinnorna omkring henne språkade sinsemellan. Till och med Charlotte var nästan glömd, så länge Déroulède talade. Han hade en välljudande röst, malmfull och stark, som kraftigt skallade genom domaresalen.

Han var tämligen kortväxt, men bredaxlad och väl proportionerad, med uttrycksfulla händer, som sågo smala och aristokratiska ut under de fina krusade spetsremsorna.

Charlotte Cordays dom föll. All Déroulèdes vältalighet förmådde ej rädda henne.

Juliette lämnade domsalen i ett sällsamt upprört sinnestillstånd. Hon var mycket ung; de scener, hon fått bevittna under de sistförflutna båda åren, kunde ej annat än upphetsa inbillningskraften hos en ung flicka, som var uteslutande hänvisad till sina egna intellektuella och moraliska resurser.

Och vilka scener! Store Gud!

Nu gällde det att vänta på ett tillfälle. Charlotte Corday, den halvbildade lilla bondflickan, skulle ej utmärka sig förmer än mademoiselle de Marny, ättlingen av hundra hertigar — de ädlingar, som skapat Frankrike, innan landet började sitt eget förstörelsearbete.

Men hon förmådde ej uttänka någon bestämd plan. Den stackars gamla Pétronelle, hennes enda förtrogna, var ej av det slags virke, varav hjältinnor göras. Juliette kände sig manad av pliktkänslan, men pliktkänslan, även när den är som starkast, är ej en lika snarfyndig rådgivare som kärlek eller hat.

Hennes äventyr utanför Déroulèdes hus hade ej varit på förhand planlagt. Ögonblickets ingivelse hade i förening med slumpen åstadkommit resultatet.

Hon hade haft för vana att dagligen under den senaste månaden vandra framåt Rue Ecole de Médecine, skenbart för att titta

på den mördade Marats bostad, såsom massor av gatdrivare brukade göra, men i själva verket för att spionera på Déroulèdes hus. En eller par gånger såg hon honom gå därifrån eller komma hem. En gång kunde hon kasta en blick inåt stenförstugan, och hon såg då en ung flicka i mörk kjol och snövit halsduk säga honom farväl vid dörren.

En annan gång varsnade hon honom vid hörnet av gatan, där han hjälpte samma unga flicka över den gyttjiga stenläggningen. Han hade nyss mött henne, och hon bar en korg med upphandlade matvaror; den tog han från henne och bar in i huset.

Ridderlig? . . . Ja, det tycktes så, och det av natur och instinkt, ty flickan var lindrigt ofärdig. Ej puckelryggig, men nära nog, klen och föga tilltalande till utseendet, med sorgsna ögon och ett blekt, avtärt ansikte.

Det var minnet av denna lilla handling av ridderlighet, bevittnad dagen förut, som förmådde Juliette att framkalla det uppträde, som, såvida ej Déroulède i tid trätt emellan, kunnat få ett högst olyckligt slut. Men hon litade just på detta ingripande, idén hade helt plötsligt runnit upp i hennes hjärna, och hon hade satt den i verkställighet.

Hade ej hennes far sagt henne, att när tiden kom, skulle Gud visa henne ett sätt att uppnå målet?

Nu befann hon sig i huset hemma hos honom, som mördat hennes broder och sänt hennes sörjande far i graven som en stackars stapplande dåre, för vilken förståndets ljus slocknat.

Skulle månne Guds finger peka ånyo och visa henne, vad hon skulle göra härnäst för att bäst fullgöra den svurna eden?

III.

I dödsfiendens hus.

— Är det någonting mera, som jag kan göra åt er, mademoiselle?

Den milda, blyga rösten väckte Juliette ur hennes drömmerier om det förflutna.

Hon smålog mot Anne Mie och räckte ut handen mot henne.

— Ni ha alla varit så vänliga, sade hon. — Nu vill jag gärna stiga upp och tacka er.

— Rör inte på er, såvida ni inte känner er fullt kry.

— Jag är alldeles bra nu igen. De där otäcka människorna skrämde mig så — det var därför jag svimmade.

— De skulle ha slagit ihjäl er, om inte —

— Vill ni säga mig, var jag är? bad Juliette.

— Ni är hemma hos monsieur Paul Déroulède — medborgaren-deputeraden Déroulède borde jag väl säga. Han räddade er undan hopen och stillade den. Han har en sådan klang i stämman, att han kan få vem han vill att lyssna, och —

— Och ni tycker mycket om honom, mademoiselle, återtog Juliette, som plötsligt kände sina ögon skymmas av en slöja av tårar.

— Naturligtvis tycker jag om honom, svarade den andra flickan okonstlat, medan ett uttryck av varm tillgivenhet hastigt lyste upp och förskönade det bleka ansiktet. — Han och madame Déroulède ha fostrat upp mig; jag har aldrig kännt mina föräldrar. De ha vårdat sig om mig, och han har lärt mig allt vad jag vet.

— Hur kalla de er, mademoiselle?

— Mitt namn är Anne Mie.

— Och mitt Juliette — Juliette Marny, tillade hon efter ett ögonblicks tvekan. — Jag har heller inga föräldrar. Min gamla sköterska, Pétronelle, har uppfostrat mig, och — men berätta mera för mig om monsieur Déroulède! Jag har honom att tacka för så mycket, jag skulle gärna vilja känna honom bättre.

— Vill ni inte låta mig släta till ert hår? sade Anne Mie, liksom med avsikt undvikande ett direkt svar. — Monsieur Déroulède är inne i salongen hos sin mor. Ni kan råka honom där.

Juliette gjorde inga fler frågor, utan lät Anne Mie hjälpa henne med håruppsättningen, låna henne en ny halsduk och i allmänhet utplåna alla spår efter det utståndna äventyret. Men hon kände sig ännu förvirrad och bragt ur fattningen. Anne Mies stora vänlighet nästan vållade henne samvetskval. Hon förstod ännu ej, vad den unga flickan intog för ställning i det Déroulède-

ska hemmet. Var hon en släkting eller något slags bättre tjänarinna? I dessa brydsamma tider hade hon för resten kunnat vara båda delarna.

Hon var i alla händelser en barndomsvän till medborgaren-deputeraden, men huruvida hon ansågs honom jämnställd i socialt avseende eller ej, förmådde Juliette ej avgöra.

Med den underbara instinkt, som är egendomlig för kvinnor med temperament, hade hon redan förstått, att Anne Mie älskade Déroulède. Den stackars ofärdiga unga flickans hela själ tycktes försättas i magnetisk dallring vid blotta nämnandet av hans namn; hennes ansikte blev som förklarat, och i sådana ögonblick fann Juliette henne rent av vacker.

Hon mönstrade sig kritiskt i spegeln och strök undan en lock, som tog sig bäst ut, när den var ostyrig. Hon betraktade noggrant sitt eget ansikte — varför, hade hon ej kunnat säga, måhända av någon annan hemlig kvinnlig instinkt.

Det rådande modets klädsamma enkelhet passade henne förträffligt. Det tämligen korta livet, en föregångare till den senare, mera prononcerade direktoaren, förlänade hennes långa och smala lemmar behagfullhet och framhöll ännu mer gestaltens smidighet. Den med fina spetsar kantade halsduken låg prydligt korslagd över bröstet och gav rundning åt konturen av de ungdomligt späda axlarna.

Det vackraste var kanske håret, som bildade en värdig ram kring det täcka och pikanta ansiktet. Ljust, lockigt och mjukt glänste det som en gyllene gloria under den nättast tänkbara lilla mössa.

Hon vände sig om och stod ansikte mot ansikte med Anne Mie, redo att följa henne ut ur rummet. Och den unga ofärdiga flickan suckade, när hon slätade till sina egna förklädesveck och ytterligare jämkade någonting tillrätta på Juliettes toalett.

Timmen före kvällsvarden gled förbi som en dröm för Juliette.

Hon hade vistats så mycket ensam och fört ett sådant inåtvänt liv, att hon knappast fattat och förstått, vad det var, som försiggick runt omkring henne. Vid den tidpunkt, då de unga, obändiga krafter, som börjat jäsa i landet, oemotståndligt bröto sig fram och störtade omkull allt, som sökte hindra deras vilda fram-

fart, var hon bunden vid sin halvt vansinnige fars sjukstol. Och därefter hade ursulinerklostrets skyddande murar för hennes inre syn dolt rätta innebörden av denna väldiga konflikt mellan den gamla tiden och det skede, som randades.

Déroulède var varken reaktionär eller anarkist; hans teorier voro omöjliga att förverkliga, men de togo sig ett konkret uttryck i den stora sympati han hyste för alla sina medmänniskor.

Sedan han och Juliette utbytt de första hälsningarna, hade han fortsatt det samtal med modern, som den unga flickans inträde avbrutit.

Han tycktes ej ägna henne någon särskild uppmärksamhet, ehuru hans mörka, skarpa ögon då och då sökte hennes, liksom inbjudande henne till att uttala sin mening, även hon.

Han talade om pöbeln i Paris, som han tydligen hade stor makt över. Gatuupplopp av den sort, som Juliette framkallat, hade många gånger förut lett till rån och plundring, ja, ofta till mord, men utanför medborgaren-deputeraden Déroulèdes hus var lugnet återställt en halvtimme efter det Juliette undanryckts den larmande massan.

Han hade endast talat till den i omkring tjugo minuter, och så hade den skingrat sig och troppat utav ganska lugnt, utan att så mycket som kröka ett hår på hans huvud. Han tycktes älska dessa samhällets olycksbarn och förmå locka fram vad gott, som ännu möjligen fanns kvar hos dem innanför den hårda skorpa av hat, som nöd och elände lagrat omkring deras hjärtan.

Slutligen vände han sig till Juliette med den något oväntade förklaringen:

— Ni torde ursäkta, mademoiselle, men för er egen skull måste vi behålla er här som fånge. Här, under detta tak, skall ingen tills vidare göra er någonting för när, men det vore ej tryggt för er att i afton passera de närgränsande gatorna.

— Men jag måste gå, monsieur. Jag försäkrar, att jag måste! invände hon ängsligt. — Jag är er ytterst tacksam, men jag kan inte lämna Pétronelle?

— Vem är Pétronelle?

— Min snälla gamla sköterska, monsieur. Hon och jag ha aldrig varit skilda. Tänk, så ledsen och orolig hon måste vara över min långa bortovaro!

— Var bor hon någonstädes?

— Numro 15 Rue Taitbout, men —

— Vill ni låta mig gå med en hälsning till henne? Säga henne, att ni befinner er i gott förvar under mitt tak, och att det klokaste ovillkorligen är, att ni ännu stannar kvar här någon liten tid.

— Jag tackar er, om ni vill göra er det besväret, svarade hon.

Inom sig darrade hon av oro och spänning. Gud hade ej endast fört henne till detta hus — Hans vilja var också, att hon skulle stanna där . . .

— Vem får jag framföra hälsningen från? frågade han.

— Mitt namn är Juliette Marny.

Hon iakttog honom skarpt, när hon uttalade orden, men i hans uttrycksfulla ansikte röjdes ej minsta tecken till att han känt igen namnet.

Tio år är en lång tid, och alla hade genomlevat så mycket under dessa år! En het våg av vrede och smärta välIde fram i Juliettes bröst, när hon förstod, att han hade glömt. Det namnet betydde ingenting för honom! . . . Det kallade ej till liv inom honom minnet av att hans hand var blodbefläckad. I tio långa år hade *hon* lidit och kämpat med sig själv, kämpat för hans skull mot det öde, som hennes ed tvang henne att låta honom undergå — och *han*, han hade glömt eller åtminstone upphört med att någonsin ägna det förflutna en tanke.

Han bugade sig för henne och gick ut ur rummet.

Det häftiga smärtan inom henne lindrades, när hon befann sig ensam med madame Déroulède. Efter en stund kom Anne Mie in.

De tre kvinnorna pratade med varandra, under väntan på att husets herre skulle komma tillbaka. Juliette kände sig kry och mot sin vilja nästan lycklig. Hon hade så länge levat ensam med Pétronelle uppe i den tarvliga lilla vindskupan, att hon nu i fullt mått uppskattade njutningen av att vistas i detta bekväma och förfinade hem.

Det var naturligtvis ej så ståtligt och praktfullt som hennes fars furstliga palats mitt emot Louvren, nu skövlat och förvandlat, sedan det av kommittén för nationalförsvaret tagits till soldat-

kasern. Men Déroulèdes hem utmärkte sig för sin synnerligen smakfulla inredning. Det genomskinliga porslinet på den höga frisen utmed eldstaden, ett par tavlor av framstående konstnärer, anblicken genom den öppna dörren av kvällsbordet, som stod täckt med en fin vit duk och glänsande av silver — allt talade om en granntyckt och förfinad smak, om en förkärlek för det eleganta och komfortabla, som Jämlikhetens och Omstörtningens ande ännu ej lyckats förkväva.

När Déroulède kom tillbaka, förde han med sig en frisk fläkt av glatt humör.

Gatan var nu lugn, och när han gick förbi sjukhuset — hans egen skänk åt nationen — hade man hälsat honom med höga hurrarop. En eller par spefulla röster hade frågat honom, vad han gjort med aristokratfröken och hennes spetstrasor, men därvid hade det också stannat, och mademoiselle Marny behövde ej känna sig rädd.

Gamla Pétronelle hade han tagit med sig; hans gästfrihet var av den art, att han ej skulle ha dragit sig för att härbärgera Juliettes hela tjänstepersonal, om hon ägt en sådan.

Som det nu var, hade den ömsinta gamla själens störtflod av glädjetårar bevekt hans hjärta. Han erbjöd henne och hennes unga matmor sitt beskydd, tills det lilla molnet dragit förbi.

Men samtidigt föreslog han en resa till England. Mademoiselle hade på ett fatalt sätt ådragit sig pariserpöbelns uppmärksamhet, och det rådligaste vore nog nu för henne att emigrera. Hennes namn komme utan tvivel att inom de närmaste dagarna figurera på listan av »misstänkta». Hon skulle vara tryggast utom landets gränser, och det bästa hon kunde göra vore att anhålla om bistånd av den tappre engelske äventyrshjälten, som räddat så många förföljda fransmän undan revolutionens fasor — den käcke mannen, som var en sådan nagel i ögat på det nitiska välfärdsutskottet och som var allmänt känd under namnet den Röda nejlikan.

IV.

Den trogna gårdvaren.

Efter kvällsvarden föll talet på Charlotte Corday.

Juliette manade gärna fram för sin inre syn bilden av den döda hjältinnan och tyckte om att tala om henne. Det var som om hon i henne sett ett slags ursäkt och rättfärdiggörelse av sina egna handlingar, vilka, hur det nu var, tycktes henne i behov av sådan.

Hon fann ett nöje i att höra Paul Déroulède tala; hon tyckte om att locka fram hans hänförelse och se hans stränga, allvarliga ansikte lysas upp av den inre glöden.

Hon hade öppet omtalat, att hon var dotter till hertigen av Marny. När hon nämnde sin fars namn och att hennes bror blivit dödad i en duell, såg hon Déroulèdes blick vila länge och forskande på henne. Tydligen undrade han, om hon någonting visste, men hon mötte utan förlägenhet hans ögon, och han kände sig tydligen tillfredsställd.

Madame Déroulède tycktes ej känna till någonting av de närmare omständigheterna vid denna duell. Déroulède sökte förmå Juliette att yttra sig mera oförbehållsamt, särskilt rörande brodern. Hon svarade utan omsvep på hans frågor, men i vad hon sade fanns ingenting, som tydde på det faktum, att hon kände sin broders baneman.

Hon ville, att han skulle veta, vem hon var. Om han i henne fruktade en fiende, hade han ännu tid att stänga sina dörrar för henne.

Men inom mindre än en minut hade han förnyat sina hjärtliga erbjudanden av gästfrihet.

— Till dess vi fått ordna med er resa till England, tillade han med en kort suck, som om han ogärna skildes från henne.

Juliette föreföll det, som om han kände sig absolut likgiltig för den oförrätt, han tillfogat henne och hennes far; när hon visste med sig, att hon var ett hämndens redskap, som utan misskund ämnade förgöra sin broders mördare, skulle hon ha föredragit att

se honom överväldigad av blygsel och samvetskval, till och med fruktan, ehuru hon, hämndens redskap, endast var en ung flicka.

Hon förstod ej, att han i sitt hjärtas välmening endast tänkte på att göra avbön. Duellen med den unge vicomte de Marny hade blivit honom påtvingad; enviget hade gått ärligt och korrekt till väga, och han för sin del stred hela tiden med den fasta föresatsen att skona den unge mannen.

Han hade varit ödets lekboll, men han var glad åt att ödet ännu en gång förde honom i beröring med familjen Marny, denna gång så att han kunnat rädda systern.

Medan Déroulède och Juliette talade med varandra, dukade Anne Mie av kvällsvardsbordet och kom sedan och satte sig på en pall vid husfruns fötter. Hon deltog ej i samtalet, men tid efter annan kände Juliette flickans svårmodiga blick nästan förebrående riktas på henne.

När Juliette dragit sig tillbaka för natten med Pétronelle, tog Déroulède Anne Mies hand i sin.

— Du vill ju vara snäll och vänlig mot vår gäst, Anne Mie, säg? Hon förefaller ganska ensam, och hon har genomgått rätt mycket.

— Inte mer än vad jag gjort, viskade den unga flickan ofrivilligt.

— Är du inte lycklig, Anne Mie? Jag trodde —

— Är en stackars vanskaplig varelse någonsin lycklig? utbrast hon med plötslig lidelse, och de brännheta tårarna störtade fram i hennes ögon.

— Jag hade aldrig kunnat tro, att du kände dig olycklig, genmälde han med ett sorgset tonfall, och varken i mina eller i min mors ögon är du på något sätt vanskaplig.

Hennes stämning slog genast om. Hon gjorde en hastig rörelse mot honom och grep hans hand mellan bägge sina.

— Förlåt mig! Jag — jag vet inte, hur det är fatt med mig i afton, sade hon med ett nervöst litet skratt. — Hur var det, du bad ju, att jag skulle vara vänlig mot mademoiselle Marny, eller hur?

Han nickade leende.

— Naturligtvis skall jag vara vänlig mot henne. Äro inte alla människor vänliga mot den, som är ung och vacker, som har stora, bedjande ögon och lent, lockigt hår? Ack, ack — vad vägen jämnas för somliga människor här i livet! . . . Vad vill du jag skall göra, Paul? Vara hennes lilla kammartärna och passopp? Lugna hennes nerver eller vad? Jag skall göra det alltsamman, ehuru jag i hennes ögon skall förbli både ömklig och vanskaplig, en varelse som man på sin höjd tycker synd om, den trogna, beskedliga gårdvaren —

Hon tystnade ett ögonblick, sade därefter »god natt» och vände sig för att gå, med ljuset i handen. Hon såg svårmodig och bräcklig ut, med sina missbildade skuldror, vilkas fula linje Déroulède nyss försäkrat henne, att han aldrig såg.

Ljuslågan fladdrade i draget och belyste den trogna gårdvarens magra ansikte och stora melankoliska ögon.

— Men vakta kan jag — och bitas också! sade hon halvhögt, då hon gled ut ur rummet. — Jag tror er inte mer än nätt och jämt, min vackra fröken, och det var någonting med den där komedien i eftermiddag, som jag ändå inte riktigt förstår . . .

V.

En dag i skogen.

Medan män och kvinnor ansträngde hela sin förmåga för att göra Frankrikes städer avskräckande med sina vilda rop och skrän, sina masshäktningar och sina blodiga giljotiner, kunde de ej fullt hindra den milda naturen från att fullfölja sina avsikter med landsbygdens ängar och skogar.

Juni, juli och augusti hade fått nya namn, de hette nu Messidor, Thermidor och Fructidor — men under dessa nya namn fortsatte de att framalstra på jorden samma blommor som fordom, samma gräs på ängarna, samma blad och frukter på träden.

Messidor bragte sina skänkor av vilda rosor längs häckarna, alldeles som den svunna juni. Thermidor täckte de magra fälten med sin flammande mantel av klarröda vallmor, och augusti, som nu fått namnet Fructidor, stänkte syrans frodiga stånd med strim-

mor av rosenrött och lockade fram den första fina färgen på de mognande persikornas duniga kinder.

Och Juliette hade som så mången annan ung flicka suckat efter landet och solskenet, längtat efter att få fritt ströva omkring i skogen, efter fåglarnas kvitter och efter anblicken av ängsmarkerna, strödda med blommande tusenskönor.

Hon hade tidigt gått hemifrån, ledsagad av Pétronelle, och de hade låtit ro sig upp för floden så långt som till Suresnes. I en korg hade de med sig litet bröd och färskt smör, vin och frukt, och det var deras mening att vandra hem till fots genom skogarna.

Allting var så ensligt och fridfullt, bullret från det stimmande, larmande Paris nådde ej Suresnes' lövrika skogsdungar.

Det föreföll nästan som om denna lilla gammalmodiga by glömts av dem, som bedrevo förstörelsearbetet i Frankrike. Den hade aldrig varit något kungligt residens, och skogarna med deras villebråd hade aldrig sparats för kungliga jakter; ingen hämnd behövde utkrävas på dessa fridfulla hagar och doftande ängar.

Juliette tillbragte en lycklig dag; hon älskade blommorna, träden, fåglarna, och Pétronelle var fåordig och njöt liksom hon själv. När eftermiddagen led emot sitt slut och det var tid att gå hem, tog Juliette med en suck in på vägen mot staden.

De flesta känna väl den vägen, som löper fram genom skogen nordväst om Paris, så skuggig och undangömd. Den kantas ej av några hundraåriga skogens jättar, inga präktiga ekar eller åldriga almar, men väl av otaliga smärta stammar av hassel och ung ask, vid denna tid på året omslingrade av kaprifolium, som doftade dubbelt ljuvt här långt från den kvalmiga staden.

Lydig madame Déroulèdes uppmaning hade Juliette virat ett trefärgat skärp kring livet och satt på sitt lockiga huvud en frygisk mössa av karmosinrött kläde, med den oundvikliga rosetten på ena sidan.

Hon hade plockat en väldig bukett vallmo, prästkragar och blåa lupiner — en osökt sammanställning av de nationella färgerna — och där hon vandrade fram längs den lummiga stigen liknade hon en skogens dryad — med gamla gumman Pétronelle traskande efter likt en godmodig häxa.

En dag i skogen.

Plötsligt stannade hon, ty på helt nära håll hörde hon ljudet av steg mot mattan av avfallna löv. I nästa ögonblick kom Paul Déroulède fram ur småskogen och vandrade henne till mötes med snabba steg.

— Vi voro så ängsliga för er därhemma, sade han ungefär som om han förde fram en ursäkt. — Min mor gav sig ingen ro —

— Förrän ni gav er ut på spaning efter mig, ifyllde Juliette med ett muntert litet skratt — den helt unga flickans skratt, som vet, att hon är täck att se på och söt att prata med, som för första gången känner sina vingar — de vingar, som skola bära henne in i det härliga, förtrollade land, som kallas Romantiken. Och i dessa vingar ligger också kvinnans ljuva, hemlighetsfulla makt, som underkuvar männen och gör dem på en gång till slavar och till härskare.

Vad det hade varit för en skön dag! Och ändå hade någonting fattats!

Pétronelle var en smula inbunden och trög, och Juliette var för ung för att länge tycka om att sällskapa med sina egna tankar. Nu tycktes henne plötsligt dagen fullkomlig — den lilla bristen var utfylld. Nu fanns det någon, som förstod att uppskatta skogens skönhet, det underbara solglittret och den blå himmeln, som tittade in mellan de av kaprifoliumrankorna omkransade trädens lummiga kronor. Nu fanns det någon att prata med — någon, som kunde beundra den nystrukna vita klänning, som Juliette satt på sig denna morgon.

— Men hur kunde ni veta, var ni skulle hitta rätt på mig? frågade hon med en skymt av omedvetet koketteri.

— Jag visste det inte alls, svarade han lugnt. — De sade därhemma, att ni farit till Suresnes och ämnade gå hem till fots genom skogarna. Det gjorde mig rädd, ty ni blir då tvungen att passera nordvästra barrikaden och —

— Än sedan?

Han log och blickade några sekunder allvarligt på den intagande gestalten framför honom.

— Det är nog gott och väl med det trefärgade skärpet och den röda mössan, sade han muntert, men de göra ändå inte alldeles till fyllest som förklädnad — ni ser ut som vad som helst

utom en säker och vederhäftig »folkets vän.» Jag var nästan övertygad om, att er musslinsklänning skulle vara fläcklöst ren och att det alltjämt skulle sitta några skvallrande spetsar på den.

Hon skrattade igen, och med två fina fingrar lyfte hon upp sin vackra musslinsklänning och visade fram den vita remsgarneringen under dess fåll.

— Så tanklöst och barnsligt! sade han i ganska kärv ton.

— Ni vill väl förstås ha mig sliten och grå, att jag bättre måtte passa åt era meningsfränder? genmälde hon.

Hans mästrande ton stack henne, och hon fann den myndighet, han tycktes vilja taga över henne, alldeles obefogad. Liksom solen plötsligt försvinner bakom ett moln, så efterträddes hastigt hennes barnsliga glättighet av en känsla av missnöjd besvikenhet.

— Jag ber er ödmjukt om förlåtelse, återtog han lugnt. — Och jag måste bedja er om vänligt överseende med mitt sätt, men jag har verkligen varit så orolig —

— Varför behöver ni vara orolig för min skull?

Hon hade ämnat säga detta likgiltigt, liksom om det just kom på ett ut, vad hon svarade, men vid bemödandet att förefalla likgiltig blev hennes röst högdragen och fick ett tonfall, som erinrade om de dagar, då hon ännu var Duc de Marnys dotter, en av de rikaste och mest högättade arvtagerskor i Frankrike.

— Var det kanske förmätet? frågade han med en lätt skymt av ironi till svar på hennes egen högdragenhet.

— Det var bara onödigt, svarade hon. — Jag har redan lagt för många bördor på era axlar, utan att de behöva ytterligare ökas med orons.

— Ni har inte lagt någon börda på mig alls, sade han, lugnt som förut, ni har endast låtit mig söka gälda en gammal tacksamhetsskuld.

— Tacksamhetsskuld? Vad menar ni?

— Ni begick en dåraktig och tanklös handling utanför min dörr och gav mig därigenom tillfälle att lyfta en tung börda från mitt samvete.

— På vad sätt?

— Jag hade aldrig hoppats, att ödet skulle vara nog vänligt att tillåta mig visa en medlem av er familj en obetydlig tjänst.

— Jag vet, att ni räddade mitt liv den där dagen, monsieur Déroulède. Jag förstår också, att jag fortfarande hotas av fara och att jag har er att tacka för min personliga trygghet —

— Vet ni också, att er bror dog för min hand?

Hon prässade hårt samman läpparna, ur stånd att svara och förbittrad på honom för att han så tvärt, utan minsta förberedande övergång med klumpig hand berört det ännu ömmande såret.

— Det var alltid min mening att bekänna det för er, fortfor han och talade nu hastigare, ty det har nästan förefallit mig som om jag hycklat för er de där senaste dagarna. Jag tror inte, att ni fullt kan föreställa er, hur det kostar på mig att berätta er detta just nu, men jag anser, att det är min skyldighet mot er. Längre fram i livet kanske ni finge reda därpå, och då skulle ni möjligen ångra de dagar ni tillbragt under mitt tak. Jag kallade er nyss barnslig, det får ni förlåta mig . . . Jag vet ni är en kvinna, och därför hoppas jag ni skall förstå mig. Jag dödade er bror i ärlig strid. Han uppträdde mot mig på ett sätt, mera förnärmande än —

— Skall det vara så nödvändigt, herr Déroulède, att ni säger mig allt detta? avbröt hon med någon otålighet.

— Jag tyckte ni borde veta det.

— Å andra sidan bör ni besinna, att det numera ej finnes någon möjlighet för mig att få höra duellhistorien framställd ur min brors synpunkt —

I samma ögonblick orden voro över hennes läppar, förstod hon, hur hjärtlöst hon talat. Han svarade ej, han var för ridderlig och mild för att förebrå henne. Måhända fick han nu för första gången klart för sig, hur bittert hon sörjt sin broders död och vilket lidande det måst vara för henne att befinna sig ansikte mot ansikte med hans mördare.

Genom tårarna sände hon honom en snabb och förstulen blick. Hon ångrade djupt, vad hon yttrat. Hon hade nästan en känsla utav, att hennes inre delade sig i två olika personligheter, som lågo i fejd med varandra.

Nämnandet av broderns namn, minnet av den ohyggliga natten invid hans döda kropp och av de dystra fyra år, varunder hon sett faderns förstånd långsamt omtöcknas, medan han stapplade

mot graven — allt detta frambesvor inom henne en hatets och upprorets ande, som hon kände egentligen var främmande för hennes väsen.

Det hade blivit alldeles tyst i skogen. Det var långt lidet på eftermiddagen, och de hade småningom vandrat allt längre bort från det idylliska Suresnes och närmat sig den stora bullrande staden, där våld och mord härjade. I denna del av skogstrakten hade fåglarna lämnat sina bon; träden, som stympats och mistat sina nedre grenar, sågo ut som dystra spökgestalter, där de höjde sina glesnande kronor mot den tysta himlen.

På avstånd, inifrån barrikaderna, som ännu lågo på en kilometers avstånd, hörde man det dova dånet av en kanon.

— De hålla på att stänga portarna, sade han stilla, efter en lång tystnad. — Jag är glad att jag hade den turen att träffa på er.

— Det var snällt av er att gå ut på spaning efter mig, sade hon i saktmodig ton. — Jag mente inte det där, som jag sade nyss —

— Jag ber er — tala inte mera därom! Jag förstår så väl . . . Jag bara önskar —

— Det är nog bäst, att jag lämnar ert hus, sade hon sakta, jag har så illa lönat er gästfrihet. Pétronelle och jag kunna så lätt flytta tillbaka till vår gamla bostad.

— Det skulle mycket kosta på min mor, om ni lämnade henne just nu, svarade han i vänligare ton. — Hon har fästat sig vid er och känner, alldeles som jag själv gör, de faror, som skulle hota er utanför mina väggar. Mina grå och slitna meningsfränder, tillade han med en anstrykning av sarkasm, ha åtminstone den goda egenskapen, att de äro mig trogna och ej skulle göra er någonting för när, så länge ni befinner er under mitt tak —

— Men ni — stammade hon.

Hon hade en känsla av att hon sårat honom mycket djupt, och hon var ond på sig själv för att hon förefallit otacksam. Och dock erfor hon samtidigt en viss barnslig belåtenhet över att hon stävjat de ansatser till förmynderskap över henne, som hon tyckte sig ha spårat i hans uppförande.

— Var lugn, mademoiselle, jag skall icke mycket längre plåga er med min närvaro, genmälde han kallt. — Jag förstår

fullkomligt, att den måste vara er förhatlig, men jag skulle ha önskat, att ni åtminstone trott på min goda vilja.

— Reser ni då bort?

— Jag lämnar inte Paris. Jag har mottagit befattningen som guvernör över la Conciergerie *.

— Ah — där den stackars drottningen —

Hon hejdade sig plötsligt. Dylika ord skulle ha stämplats som förrädiska mot Frankrikes folk.

Instinktmässigt och förstulet, såsom alla gjorde den tiden, kastade hon en hastig blick bakom sig.

— Ni behöver ej vara rädd, sade han, här finns ingen utom Pétronelle.

— Och ni!

— Jag instämmer i vad ni säger. Stackars Marie Antoinette!

— Ni tycker synd om henne?

— Hur kan jag annat?

— Men ni tillhör ändå det förfärliga nationalkonventet, som rannsakar henne, dömer henne till döden och avrättar henne precis på samma sätt som man gjorde med konungen?

— Jag tillhör nationalkonventet. Men jag vill inte avkunna dödsdomen över henne eller bli medskyldig i något nytt brott. Jag blir guvernör över la Conciergerie, för att hjälpa henne, om jag kan.

— Men hur går det med er popularitet — ert liv — om ni visar henne vänlighet?

— Ja, mademoiselle, det är just frågan . . . Hur går det med mitt liv, ifall jag hjälper henne? sade han lugnt.

Hon såg honom med undran och nyfikenhet i blicken.

Vad människor ändå voro märkvärdiga nu för tiden! Paul Déroulède, republikanen, som av Frankrikes tygellösa skaror hyllades med en avgudisk kärlek, stod i begrepp att våga livet för den kvinna han hjälpt att störta från tronen.

Hos honom nådde medlidandet längre än till Paris' usla pöbel; det hade nått Charlotte Corday, ehuru det ej förmått rädda henne, och nu sträckte det sig ända till den stackars fördrivna

* Beryktat fängelse i Paris under rovolutionen.

drottningen. Och i hans energiska uttryck tyckte hon sig läsa antingen framgång eller döden.

— När flyttar ni? frågade hon.

— I morgon afton.

Hon sade ingenting mera. En dyster och svårmodig stämning tycktes ha fått makt med henne. Det var utan tvivel stadens närhet, som bar skulden därtill. Hon kunde redan urskilja det välbekanta ljudet av dämpade trumvirvlar och de högljudda, upphetsade ropen från pöbeln, som vid denna tid på aftonen skockade sig kring stadsportarna, i förhoppning att få bevittna någon viktig fångst, helst av en hatad aristokrat, som sökte undfly folkets hämnd och nu överlistades.

De hade nått utkanten av skogen, och medan hon vandrade framåt, föllo blommorna, som hon plockat, en och en i sänder, ut ur hennes slappa grepp, utan att hon aktade därpå.

Först de blå lupinerna; deras knopprika blomställningar voro tunga, och de föllo till marken, följda av de vita prästkragarna, som tätt sållade gräset. De röda vallmorna voro lättast; deras tunna och en smula klibbiga stänglar dröjde längre än de andra i hennes händer. Slutligen släppte hon även dem, den ena efter den andra, likt stora bloddroppar, som lyste, när hennes långa vita klänning svepte dem åt sidan.

Déroulède gick försjunken i tankar och tycktes ha glömt henne. Men framme vid avstängningsbommen vaknade han åter till verkligheten och tog fram de pass, som satte Juliette och Pétronelle i stånd att oantastade åter komma in i staden. Han själv kunde i sin egenskap av medborgare-deputerad komma och gå efter behag.

Juliette ryste, när de tunga portarna slogos igen efter henne med stort dån. De tycktes utestänga till och med minnet av denna lyckliga dag, som under en kort stund ej lämnat någonting övrigt att önska.

Hon var ej särdeles hemmastad i Paris och undrade, var någonstädes detta dystra la Conciergerie låg, där en avsatt drottning framlevde sina sista dagar, ensam med sina smärtfyllda minnen av vad som varit. Men när de gingo över bron, urskilde hon bland massan av byggnader den stora stadens massiva kyrk-

torn — Notre Dame, La sainte Chapelles behagfulla spira, och de tunga konturerna av Saint Gervais. Bakom dem höjde sig Louvren i storslaget majestät.

Huru obetydlig föreföll ej hennes egen tragedi sedd vid sidan av detta stora blodsdrama, som utspelades runt omkring henne och varav sista akten ännu icke tagit sin början! Hennes egen hämnd, hennes ed, hennes lidande — vad voro de i jämförelse med denna hejdlöst frambrusande störtvåg, som rivit med sig en konungatron, detta vedergällande av ont med ont, som bedrevs av tusen förblindade varelser mot andra tusen, denna långa händelsekedja av förfall, våld och blodsdåd, vars länkar ännu tycktes haka i varandra oöverskådligt långt framåt?

Hon kände sig liten och obetydlig. Hon blygdes över den glädje hon känt i skogen, blygdes över sin levnadslust och över den veka stämning av deltagande och beundran, som hon plötsligt erfarit för denne man, hennes ledsagare. Han hade dock tillfogat henne och hennes familj detta oläkliga sår, som hon var för svag och för vankelmodig för att kunna hämnas. Ännu så länge . . .

Louvrens mörka massa tycktes föraktfullt blicka ned på hennes svaghet; den skvalpande floden hånade henne och hennes vacklande uppsåt. Mannen bredvid henne hade kränkt henne och hennes ätt långt djupare än bourbonerna sina undersåtar. Frankrikes folk tog ut sin hämnd, och Gud hade vid slutet av denna sista lyckliga dag av hennes liv ännu en gång velat inprägla hos henne, att medlet att utföra det anförtrodda värvet låg inom räckhåll för henne.

VI.

Den röda nejlikan.

Det var några timmar senare. Damerna sutto i förmaket, tysta och oroliga.

Strax efter kvällsvarden hade det kommit en gäst på besök, och han hade nu i över två timmar suttit instängd med Paul Déroulède i dennes arbetsrum.

Den röda nejlikan.

Han var högväxt och såg rätt maklig och bekväm ut, där han tagit plats vid ett bord mitt emot medborgaren-deputeraden. På en stol bredvid honom låg en tung kappa med flera kragar, betäckt med en lång resas damm och landsvägsstänk, men själv var han iförd en dräkt, som tydde på en särdeles raffinerad smak och på en skräddare, som förstod sin konst i grund och botten. Han uppbar med ledigt behag den tidens excentriska mod, den kortlivade rocken med en mängd uppslag, den dubbla västen och de yviga ryschen av finaste äkta spetsar.

I olikhet med Déroulède var han reslig till växten, med ljust hår och med ett något lojt uttryck i de godmodiga blå ögonen, och när han talade, spårade man ett nätt och jämnt märkbart utländskt uttal av vissa franska vokaler, särskilt *o* och *a*, vilket för ett skarpt språköra skulle ha röjt engelsmannen.

De båda männen hade nu en god stund suttit och talat allvarligt med varandra. Den långe engelsmannen iakttog uppmärksamt sin vän, medan ett godlynt och humoristiskt löje spelade kring den fasta och kloka munnen. Déroulède vandrade ivrig och intresserad fram och tillbaka.

— Men jag fattar ännu inte, hur du lyckats komma till Paris, min käre Blakeney, sade slutligen Déroulède och lade bekymrad sin hand på vännens skuldra. — Regeringen har inte glömt den röda nejlikan!

— Nej, det har jag nog dragit försorg om, svarade Blakeney med sitt korta, glada skratt. — Jag skickade Tinville min autograf i morse.

— Men är du då alldeles befängd, Blakeney?

— Inte alldeles, min vän! För visso — det var inte bara dumdristighet, som förmådde mig att unna den kanaljen, som kallar sig allmän åklagare, ännu en titt på mitt scharlakansröda bomärke. Jag visste nog, vad ni, era vettvillingar, ha i sinnet, så att nu har jag seglat över med min jakt »Måsen» för att se, om inte också jag kan få min andel av roligheten.

— Roligheten, säger du, upprepade den andre bittert.

— Nåja — vad vill du ha för annat namn? En meningslös, vanvettig tragedi, vars epilog inte blir någonting annat än giljotinen åt er alla.

— Varför har du då egentligen kommit hit?

— För att — — ja, vad skall jag hitta på, min vän? sade sir Percy Blakeney, med det självsvåldigt släpiga uttal, som var honom eget. — För att ge er minst sagt originella regering någonting att tänka på, medan ni alla springa där om varandra och köra huvudet i vägg.

— Vad är det som föranleder dig att komma med en sådan jämförelse?

— Tre ting, min vän — får jag bjuda dig en pris snus? Jaså — inte?

Med en fulländad sprätts behagfulla rörelse knäppte sir Percy ett litet brunt korn från sina bländande vita Mecheln-spetsar.

— Tre ting, fortfor han lugnt, en fängslad drottning, som nu skall rannsakas före sin dödsdom, fransmännens medfödda temperament — åtminstone majoritetens — och människosläktets dårskap i allmänhet. Dessa trenne ting komma mig att tro, att en viss grupp våldsamma republikaner med dig själv, min käre Déroulède, i spetsen, står i begrepp att företaga det mest dåraktiga och ändamålslösa, som någonsin runnit upp i en kolerisk fransmans något omskakade hjärna.

Déroulède smålog.

— Sitter du inte egentligen själv i ett litet prydligt glashus, Blakeney, när du fördömer folk, som välver vanvettiga och ändamålslösa planer?

— Sitter? Då reser jag mig väl upp? sade Blakeney med ett skratt, i det han rätade upp sig till sin fulla längd och lättjefullt sträckte på sin långa lekamen. — Låt mig nu säga dig en sak så god som två, min vän, att Röda nejlikans förbund ännu aldrig har försökt det omöjliga. Och att nu försöka draga drottningen ur dessa blodtörstiga skurkars klor, det är att ge sig in på det totalt outförbara.

— Vi ämna ändå försöka.

— Jag vet det. Jag anade det — det är därför jag är här. Det är också därför att jag har sänt en artig liten biljett till allmänna välfärdsutskottet, undertecknad med det bomärke, som de känna så väl: den röda nejlikan.

— Nå?

— Jo, resultatet är tydligt nog. Robespierre, Danton, Tinville, Merlin, hela mördareligan, komma att få brått med att spana efter mig — men det blir som att leta efter en nål i en höstack. De skola koncentrera sina fruktlösa ansträngningar på mig, och du kan — *ma foi*, jag bara säger att du *kan* — rädda dig ut ur Frankrike, ombord å »Måsen» och med din ödmjuka tjänares hjälp.

— Men under tiden komma de att upptäcka dig, och för andra gången låta de dig icke undkomma.

— Min vän, om en tax skulle förlora tålamodet, skulle han aldrig bita nacken av en råtta. Er revolutionära regering har nu faktiskt blivit en smula hysterisk i sammanband med min ringa person, alltsedan jag lurade Chauvelin — de äro förblindade av sitt eget raseri, medan jag är lugn som en filbunke. Och det fastän mitt liv numera har fått värde för mig, min vän. Nu finns det någon på andra sidan vattnet, som gråter, när jag blir fördröjd . . . Åh nej, det har ingen fara — inte komma de att nypa röda nejlikan om stjälken den här gången . . .

Han skrattade sitt muntra, behagliga skratt, och det energiska, beslutsamma ansiktet fick ett vekt uttryck vid tanken på den vackra hustrun hemma i England, som oroligt väntade på hans återkomst.

— Och ändå vill du inte hjälpa oss att rädda drottningen? återtog Déroulède med någon skärpa.

— Bevars väl, jag vill försöka varje sätt, som står i min förmåga, utom det rent vanvettiga. Och jag skall hjälpa er allihop ut ur denna mördarekula, sedan ni ärligen misslyckats.

— Vi skola inte misslyckas, svarade den andre hetsigt.

Sir Percy Blakeney gick tätt intill sin vän och lade med en rörelse av nästan kvinnlig ömhet sin långa, smala hand på hans axel.

— Vill du låta mig få höra dina planer?

Déroulède blossade genast upp i iver och hänförelse.

— Vi äro inte många, som äro invigda, började han, ehuru halva Frankrike kommer att vara gynnsamt stämt emot oss. Vi förfoga naturligtvis över mycket pengar och likaså över den nödvändiga förklädnaden för den höga damen.

— Så—å?

— Jag har under tiden sökt och erhållit platsen som guvernör på la Conciergerie; jag tillträder min nya plats i morgon. För övrigt är jag sysselsatt med att laga så, att min mor och — och de övriga, som höra till mitt hus — genast kunna lämna Frankrike.

Sir Percy hade lagt märke till den lätta tvekan, som röjt sig i Déroulèdes ton, när han talade om sina familjemedlemmar. Han såg prövande på vännen, som hastigt fortsatte:

— Jag är ännu ganska populär bland massorna. De mina kunna gå omkring oantastade. Men jag måste i alla fall ha dem över Frankrikes gränser, om nu — om nu —

— Det är klart, svarade den andre enkelt.

— Så fort jag får visshet om, att de befinna sig i säkerhet, kunna mina vänner och jag fullfölja våra planer. Du förstår, förhöret med drottningen är ännu ej formellt beslutat, men jag vet, att det är förestående. Vi hoppas kunna skaffa bort henne, förklädd i en av nationalgardets uniformer. Som du vet, kommer det att höra till mina åligganden att varje afton göra den sista ronden i fängelset och tillse, att allting är lugnt för natten. Två män vaka hela natten i rummet nästintill det, där drottningen sitter. Vanligen dricka de och spela kort, ända tills de bli avlösta. Jag söker nu ett tillfälle att blanda en sömndryck i deras brännvin för att sålunda göra dem än mera slöa och idiotiska än vanligt; ett slag i skallen är då nog för att beröva dem sansen. Det blir lätt nog, för jag själv har en stark näve, och sedan —

— Ja, sedan, min vän? återtog sir Percy allvarligt. — Vad sker sedan? Skall jag fylla i detaljerna i skildringen — den tjugofem man starka vakten utanför la Conciergerie — hur beter ni er med den?

— Jag, i min egenskap av guvernör, åtföljd av en av mina vaktknektar —

— Ja, vart styr du kosan?

— Jag har väl rätt att komma och gå som jag behagar.

— Visst har du det, men den där mystiska vaktknekten vid din sida . . . Höljd ända upp till ögonen i en mantel för att dölja gestaltens kvinnliga konturer . . . Jag har bara varit i Paris helt få timmar, och ändå har jag redan kommit underfund med, att här inte finns en medborgare inom dess murar, som inte i denna

stund misstänker någon annan medborgare för att gå och ruva på någon komplott till förmån för drottningen. Man sneglar misstänksamt till och med på sparvarna i takrännorna. Ingen mänsklig varelse, höljd i en mantel, kommer efter denna dag att lämna Paris oantastad.

— Än du själv då, min vän? återtog Déroulède. — Du tror, att du kan lämna Paris utan att igenkännas — varför då inte också drottningen?

— Därför att hon är en kvinna och har varit drottning. Hon har nerver, stackars varelse, och är sjuk både till kropp och själ. Synd om henne! Och synd om Frankrike, som ödslar en så fåfäng hämnd på en arm och ringa fiende! Kan du gripa Marie Antoinette vid axlarna, stoppa ned henne på bottnen av en kärra och stapla potatissäckar över henne? Det gjorde jag med grevinnan de Tournai och hennes dotter, ett par så styvnackade franska aristokrater, som någonsin förtjänat giljotinen för sina vanvettiga fördomar. Men kan du göra det efter med Marie Antoinette? Hon ger dig en skrapa, så att vakten hör det, och förråder i blinken både sig själv och dig, hellre än att hon släpper efter en hårsmån av sin värdighet.

— Man kan väl inte lämna henne åt hennes öde?

— Det är just där den sårbara punkten ligger, min vän. Tror du, att du behöver vädja till min lilla skaras ridderlighetskänsla? Ännu äro vi tjugu stycken, och vi sympatisera av allt hjärta med er och era vanvettiga strävanden. Den arma, arma drottningen! Men er plan är dömd att misslyckas, och vem skall sedan hjälpa er alla, om även ni göras maktlösa?

— Vi skulle lyckas, om ni hjälpte oss. Det fanns den tid, då du brukade säga med stolthet: Röda nejlikans förbund har ännu aldrig misslyckats.

— Nej — det gav sig heller aldrig in på någonting, som det inte kunde gå i land med. Men eftersom du så där tar mig på det ömma . . . Ja, tänka på det skall jag i alla fall.

Och han skrattade det bullrande, halvt fjolliga skratt, som kommit de kloka männen i två länder att bilda sig en alldes oriktig föreställning om hans verkliga personlighet.

Déroulède gick fram till den väldiga ekpulpet, som intog en i ögonen fallande plats mitt på den ena väggen. Han öppnade den och tog fram en bunt papper.

— Vill du titta igenom det här, sade han och räckte pappersbladen åt sir Percy Blakeney.

— Vad är det för något?

— Olika förslag, som jag gjort upp, för den händelse, att min ursprungliga plan ej skulle lyckas.

— Bränn dem, min vän! sade Blakeney lakoniskt. — Har du ej ännu lärt dig den läxan att aldrig anförtro någonting åt papper?

— Jag kan inte bränna upp de här. Du förstår väl, att jag inte får tillfälle till långa samtal med Marie Antoinette. Jag måste meddela henne mina förslag skriftligen, så att hon må kunna sätta sig in i dem och inte bereda mig några obehagliga överraskningar av ren okunnighet.

— Bättre det, min vän, än papper i dessa tider. De här papperen skulle, om de hittades, skicka dig till giljotinen, och det utan både rannsakning och dom.

— Jag tar mig naturligtvis till vara, och just nu är jag höjd över alla misstankar. Det finnes för övrigt bland dessa papper en fullständig samling pass, lämpade för varje roll drottningen och hennes uppvaktande kunna bli tvungna att spela. Jag har behövt flera månader för att skaffa ihop dem, utan att någon misstanke väcktes; jag har samlat dem ett och ett i sänder, under en eller annan förvändning, och nu är jag beredd på varje eventualitet. —

Han tystnade plötsligt. Ett uttryck i vännens ansikte hade hastigt gjort honom uppmärksam.

Han vände sig om, och där på tröskeln, hållande undan det tunga dörrförhänget, stod Juliette, behagfull, leende, en smula blek. Men till det senare bar utan tvivel det fladdrande skenet från de oputsade ljusen skulden.

Så ung och flickaktig såg hon ut i sin mjuka vita musslinklänning, att det skarpa och spända uttrycket i Déroulèdes ansikte vid hennes åsyn veknade. Han hade instinktmässigt kastat papperen tillbaka in i pulpeten, men blickens flammande energi hade förbytts till outsäglig ömhet.

Blakeney fixerade lugnt den unga flickan, där hon stod i dörröppningen, något förlägen och obeslutsam.

— Madame Déroulède har skickat mig, sade hon tvekande; hon säger, att det blir sent, och hon känner sig så orolig. Inte vill ni komma och lugna henne, monsieur Déroulède?

— Om ett ögonblick, mademoiselle, svarade han vänligt; min vän och jag ha just slutat vårt samtal. Får jag den äran att presentera honom? Sir Percy Blakeney, stadd på resa från England. Blakeney, detta är mademoiselle Juliette de Marny, för närvarande gäst hos min mor.

VII.

En varning.

Sir Percy bugade sig mycket djupt med den artiga och siratliga svängning på arm och överkropp, som den tidens överdrivna hälsningssätt fordrade.

Han hade ej sagt ett ord efter den dämpade hostning, varmed han fäst sin väns uppmärksamhet på den unga flickan i dörren.

Lika ljudlöst, som hon kommit, gled Juliette ut ur rummet, kvarlämnande en doft av vilda blommor från den bukett, som hon plockat och sedan strött efter sig i skogen.

Under en stund rådde tystnad i rummet. Déroulède låste igen sin skrivpulpet och lät nycklarna glida ned i sin ficka.

— Skola vi gå in till min mor ett slag, Blakeney? sade han och gick mot dörren.

— Det skall bli mig en ära att få göra henne min uppvaktning, svarade sir Percy, men innan vi lämna ämnet, tror jag att jag ändrar tanke vis-à-vis de där papperen. Om jag skall bistå dig, tror jag, att jag gör rättast i att se igenom dem och ge dig mitt omdöme angående mina planer.

Déroulède såg skarpt på honom ett ögonblick.

— Gärna det, sade han därefter och närmade sig pulpeten. — Jag stannar kvar hos dig, medan du läser genom dem.

— För all del, inte i afton, min vän, sade sir Percy lätt, det har blivit sent, och madame väntar på oss. De äro i gott förvar, om du vill anförtro dem i min vård.

Déroulède tycktes tveka. Blakeney hade talat på sitt vanliga sorglösa sätt och var nu sysselsatt med att jämka på det skräddarkonstens mästerstycke, som omslöt övre delen av hans ståtliga person.

— Du kanske inte riktigt litar på mig? skrattade sir Percy. — Jag visade inte den rätta hänförelsen nyss, tyckte du.

— Nej, det är inte det, Blakeney, sade Déroulède slutligen i samma lugna ton. — *Jag* hyser intet misstroende — misstroendet är på *din* sida.

— På min ära — började sir Percy.

— Nej, säg ingenting mera! Jag förstår och värderar din vänskap, men jag skulle gärna vilja övertyga dig om, hur orätt det är av dig att misstro en av Guds renaste änglar, som någonsin vandrat på vår jord.

— Åhå, står det så till, vän Déroulède! Jag trodde att du alldeles försvurit det täcka könet, och nu är du förälskad upp över öronen.

— Blint och dåraktigt förälskad, min vän, sade Déroulède med en suck. — Hopplöst med, fruktar jag.

— Varför hopplöst?

— Hon är dotter till den hädangångne Duc de Marny, ett av de äldsta namn i Frankrike — rojalist av renaste vatten —

— Därav din överväldigande sympati för drottningen!

— Nej, nu gör du mig orätt, vän. Jag skulle ha försökt att rädda drottningen, även om jag aldrig lärt hålla av Juliette. Om du ändå kunde förstå, huru ogrundade dina misstankar äro!

— Hade jag några?

— Det kan du inte förneka. Nyss yrkade du ivrigt att jag skulle bränna de där papperen. Du kallade dem gagnlösa och riskabla, och nu —

— Jag anser dem fortfarande både gagnlösa och farliga för sin innehavare, och genom att läsa dem skulle jag önska få min uppfattning bestyrkt och kunna ge mina argument ökat eftertryck.

— Om jag lämnade dem från mig nu, skulle det se ut som om jag misstrodde henne.

— Du är en bindgalen idealist, min käre Déroulède.

— Hur kan jag vara annat? Jag har nu i tre veckor levat under samma tak som hon. Jag har börjat förstå, hurudant ett helgon är.

— Men kärlekens rätta väsen kommer du till insikt om först sedan du märkt, att din avgud står på lerfötter, genmälde Blakeney allvarligt. — Är det kärlek att dyrka ett helgon i himmelen, som du inte vågar att röra vid, som svävar omkring dig likt ett moln, som fladdrar från dig, bara du tittar! Att älska är att känna en varelse i världen vara ett med en själv, vår jämlike i synd såväl som i dygd. Att älska, för oss män, är att omsluta en kvinna med våra armar, så att vi känna, att hon lever och andas alldeles som vi, lider som vi, tänker med oss, älskar med oss och — när så måste vara — syndar med oss. Ditt förmenta helgon, som står i en nisch, är ingen kvinna, om hon inte lidit, och än mindre en kvinna, om hon inte syndat. Fall för din avguds fötter, om du så önskar, men drag henne se'n från piedestalen ned till dig!

Vem förmår med ord skildra den sällsamma magnetism, som utströmmade från mannen, medan han talade — den eleganta modenarren med det klara huvudet och det varma hjärtat! Och samtidigt stod hela historien om hans egen starka, innerliga kärlek till den kvinna, som en gång så djupt kränkt honom, tydligt skriven i det energiska och dock lättjefullt godmodiga ansiktet, som nu strålade upp av ömhet för henne.

Déroulède kände de magnetiska strömmarna och harmades därför ej på den förtäckta antydningen om det helgon, som det fortfarande var hans glädje att få dyrka.

Drömmare och idealist som han var, med sinnet uppfyllt av de stora sociala problem, som skakade ett helt land i dess grundvalar, hade han ännu ej inhämtat den ljuva lärdom, som naturen beskär sina utvalda, då hon inger dem en stor och äkta, mänsklig och lidelsefull kärlek. För honom utgjorde Juliette just nu en hänförande verklighet, skapad av hans mest idealistiska drömmar. I hans tankar stod hon så långt höjd över honom, att om hon

visat sig oupphinnelig, oåtkomlig, skulle han knappast ha sörjt. Han hade ju egentligen tänkt sig det hela tiden.

Blakeneys ord var det första, som i hans hjärta tände ett begär efter någonting annat än denna ödmjuka dyrkan, någonting svagare och dock oändligt mycket starkare, någonting mera jordiskt och dock nästan gudomligt.

— Skola vi nu förena oss med damerna? föreslog sir Percy efter en lång paus, varunder hans livliga intelligens ej varit sysslolös. — Du skall behålla papperen i din skrivpulpet, anförtro dem åt ditt helgons vård, lita på henne i allt hellre än i ingenting, och om den stunden skulle komma, då ditt himlasträvande ideal skulle falla en smula tungt till jorden — unna mig då privilegiet att få bevittna er lycka!

— Du är misstrogen alltjämt, Blakeney, sade Déroulède i lätt ton. — Om du säger mycket mera, lämnar jag i morgon dag från mig de här papperen till mademoiselle Marny.

VIII.

Anne Mie.

Samme afton, när Blakeney, höljd i sin kappa, vandrade utför Rue Ecole de Médecine för att begiva sig till sin tillfälliga bostad, kände han plötsligt en skygg hand på sin ärm.

Bredvid honom stod Anne Mie. Hennes bleka, sorgbundna ansikte blickade upp på den långa engelsmannen mellan vecken av en mörk huva, som hon tätt knutit till under hakan.

— Monsieur, sade hon blygt, tyck mig inte alltför framfusig! . . . Jag — ville så gärna få ett par minuters samtal med er — går det för sig?

Han blickade helt vänligt ned på den egendomliga, i förtid vissna lilla gestalten, och det energiska ansiktet veknade vid åsynen av de stackars missbildade skuldrorna, det tärda draget kring de ännu unga läpparna, det uttryck av hjälplös bönfallan, som präglade hela uppenbarelsen.

— Jag försäkrar er, mademoiselle, sade han milt, att ni gör mig helt stolt; om jag kan vara er till någon tjänst, så ber jag er

förfoga över mina ringa krafter. Men, tillade han, när han såg Anne Mies alltjämt rädda och förlägna uppsyn, den här gatan lämpar sig föga för enskilda samtal. Skola vi försöka finna någon bättre plats?

Paris hade ännu ej gått till vila. I dessa tider var det nästan tryggast att uppehålla sig ute på gatorna. Där voro alla mera sysselsatta, mera i rörelse, stadda på spaning efter misstänkta hus, och den ensamme vandraren fick passera ofredad.

Blakeney förde Anne Mie bortåt Luxembourg-trädgården, de forna folkförtryckarnas stora, skövlade park, där en gång den sköna Anna av Österrike och käcka musketörer lustvandrade. Det svårt ansatta Frankrike tvingar nationen att försvara republiken; La Patrie far illa fram med sina barn, pinar och förföljer dem och skickar dem mot döden, men hon är alltjämt deras moder och behöver deras vapen mot främmande fiender. England hotar norrifrån, Preussen och Österrike i öster. Amiral Hoods flagga vajar från arsenalen i Toulon.

Men republiken kämpar med förtvivlans mod. Tuillerierna och Luxembourgträdgården äro förvandlade till en arbetarestad av väldiga smedjor, och Anne Mie, som hårt håller om Blakeneys arm, kastar skrämda blickar på de flammande ässjorna och smedernas nedsotade, bistra ansikten inne i skjulen.

»Frankrikes folk, väpnat mot tyranniet!»

Stora plakat, bärande dessa upphetsande ord, äro fästa vid galgliknande ställningar och fladdra för aftonvinden, som blivit glödhet av ässjorna och masugnarna runt omkring.

Längre bort sitter en grupp äldre män nedhukad på marken; de äro sysselsatta med att göra tält, och en del kvinnor — samma rufsiga megäror, som varje dag skräna kring giljotinen — hantera nål och sax för att tillverka kläder åt soldaterna.

Soldaterna utgöras av Frankrikes samtliga befolkning — så många som äro friska och vapendugliga.

»Frankrikes folk, väpnat mot tyranniet!»

Det är deras märke, deras sinnebild. Ett av plakaten, som nyckfullt belyses av en kådfackla, fladdrar över en grupp med barn, som hålla på med att repa upp linne — mödrarnas och systrarnas linne — för att göra scharpi åt de sårade.

Ljudliga förbannelser och dämpat mummel fylla den rökmättade luften.

Frankrikes folk, som väpnat sig mot tyranniet, böjer sin rygg under det grymmaste och råaste, det mest oinskränkta förtryck, som någonsin övats mänskliga varelser emellan.

Merlins »Lag angående misstänkta» har nyligen formulerats. Hädanefter måste varje fransk medborgare vakta på sina ord, sina blickar och sina åtbörder, att de ej förefalla misstänkta. För vad — för förräderi mot republiken, mot folket? Nej, värre än så — att de ej misstänkas för att vara misstänkta av den på tronen nyss uppsatta Friheten.

Därför är bland smederna och bland grupperna av tältsömmare ett ögonblicks försumlighet eller vårdslösande av arbetet tillräckligt nog att föranleda ett kort domstolsförhör på morgonen och sedan giljotinen. Försumlighet och tröghet är högförräderi mot Republikens intressen.

Blakeney drog undan Anne Mie från skådespelet. Dessa lågande och dånande ugnar skrämde henne, han förde henne tvärs över Place S:t Michel och ned mot floden. Det var lugnare där.

— Vad människorna ha blivit förskräckliga! sade hon med en rysning. — Till och med jag kommer ihåg, hur annorlunda de brukade vara.

Husen utmed flodstränderna voro till större delen förvandlade till lasarett, i förväntan på den stora belägringen. Några hundra meter längre ned höjde sig det nya barnsjukhuset, medborgaren-deputeraden Déroulèdes gåva. Det tedde sig helt ljust, snyggt och bekvämt i jämförelse med sina tarvliga kamrater.

— Jag tror att vi göra klokast i att inte sitta ned, rådde sir Percy, och bättre vore det, om ni sloge tillbaka huvan från ert ansikte.

För egen del tycktes han ej hysa någon fruktan, och många påstodo ju också, att han var »hård». Men alltsedan amiral Hood hissat sin flagga på Toulons arsenal, fruktades engelsmännen mer än någonsin, och Röda nejlikan var mer hatad än de flesta.

— Ni önskar måhända tala med mig om Paul Déroulède, sade han vänligt, när han såg, att den unga flickan hade mycket

svårt för att lätta sitt hjärta. — Han är, som ni nog vet, min gode vän.

— Ja, det är därför jag gärna vill göra er en fråga, svarade hon.

— Hur lyder den?

— Vem är Juliette de Marny, och varför har hon berett sig inträde i Pauls hus?

— Har hon då gjort det med avsikt?

— Ja visst — jag såg hela uppträdet från altanen. Den gången fick jag inte intrycket att det var komedispel. Jag bara tyckte, att hon bar sig dumt och huvudlöst åt. Men sedan har jag närmare tänkt efter. Hon hetsade med fullt uppsåt pöbeln ute på gatan mot sig, just i det ögonblick, som hon kom fram till herr Déroulèdes port. Det var hennes mening att vädja till hans ridderlighet, och hon ropade på hjälp, väl vetande, att han skulle komma till hennes undsättning,

Hon talade nu hastigt och i upprörd ton, i det hon lät sin skygga tillbakadragenhet fara. Sir Percy var tvungen att en smula dämpa hennes iver, vilken hade kunnat uppfattas som »misstänkt» av någon sysslolös medborgare med lust att ställa till ofog.

— Nå vidare? frågade han, ty den unga flickan hade gjort ett uppehåll, som om hon blygdes över sin egen häftighet.

— Och nu stannar hon kvar därhemma i huset, dag efter dag, fortfor Anne Mie, som nu talade lugnare, ehuru med samma allvarliga eftertryck. — Varför reser hon inte sin väg? Hon går inte säker här i Frankrike, och det vet hon. Hon tillhör den mest avskydda av alla klasser — *l'ancien régime's* uppblåsta, rika aristokrater. Paul har flere gånger gjort upp planer för hennes emigrering till England. Madame Déroulède, som är en ängel, har fattat tycke för henne och skulle ogärna skiljas från henne. Men naturligtvis, det vore klokare av henne att fara, och ändå stannar hon. *Varför?*

— Förmodligen därför —

— Därför att hon är kär i Paul? avbröt Anne Mie häftigt. — Nej, nej, hon älskar honom inte, åtminstone . . . Ja, ibland vet jag inte riktigt. Det lyser till i hennes ögon, när han kommer, och hon blir orolig och håglös, när han går. Hon håller alltid längre på med sin toalett, när vi vänta honom hem till middagen,

tillade hon med en naivt kvinnlig vändning. — Men — om det där är kärlek, så är den kärleken underlig och självisk; det är en kärlek, som inte kommer att bli till hans bästa —

— Varför tror ni det?

— Jag vet inte, svarade Anne Mie okonstlat. — Sådant känner man.

— Känslorna kunna leda oss på villovägar, fruktar jag.

— Hur så?

— I det här fallet har er egen kärlek till Paul Déroulède gjort er blind . . . Ja, ni får förlåta mig, madamoiselle, det var ni, som sökte detta samtal, inte jag, och nu fruktar jag, att jag har sårat er. Och dock ville jag så gärna ni skulle förstå, hur varmt jag sympatiserar med er och hur uppriktig min önskan är att vara er till tjänst, så framt det står i min förmåga.

— Jag ämnade just bedja er om en tjänst, monsieur.

— Då ber jag, att ni helt och hållet förfogar över mig.

— Ni är Pauls vän — försök att klargöra för honom, att den där kvinnan i hans hus utgör en ständig fara för hans liv och frihet.

— Han bryr sig inte om att lyssna till mig.

— Jo bevars — den ene mannen lyssnar alltid till den andre.

— Utom i fråga om ett enda — den kvinna han älskar.

Han uttalade de sista orden i mycket mild, men mycket bestämd ton.

Det gjorde uppriktigt ont om denna stackars av naturen vanlottade unga flicka, som var dömd att bevittna den vemodigaste av mänskliga tragedier — en hägrande lyckodröm, som försvinner. Men han kände, att i denna stund skulle han bevisa henne den största väntjänsten genom att vara fullt sanningsenlig. Han visste, att Paul Déroulède skänkt sin kärlek åt Juliette de Marny; även han, liksom Anne Mie, hysste ett instinktlikt misstroende för den vackra flickan med det tysta, inbundna väsendet. Men i olikhet med den stackars ofärdiga visste han, att ingen synd, som Juliette kunde komma att begå, skulle slita hennes bild ur vännens hjärta; även om hon visade sig falsk eller till och med förrädisk, skulle hon dock behålla sitt herravälde över Déroulède.

— Tror ni, att han älskar henne? frågade Anne Mie slutligen.

— Det vet jag med säkerhet han gör.

— Och hon?

— Ah — det är mer än jag kan säga ... Därvidlag är er egen kvinnliga instinkt mera skarpsynt.

— Hon är falsk, säger jag er, hon bär svek i sinnet mot Paul.

— Då ha vi ingenting annat att göra än se tiden an.

— Vänta — på att det onda skall ske?

— Vaka och ge akt måste vi naturligtvis. — Men vill ni att jag ger er mitt ord på, att ingenting ont skall vederfaras Déroulède?

— Ge mig ert ord på, att ni skiljer honom från den där kvinnan!

— Nej, så långt sträcker sig inte min makt. En man sådan som Paul Déroulède älskar blott en enda gång i livet, men när han gör det, gives det ingen återvändo för honom.

Hon blev åter tyst och stod med hårt sammanprässade läppar, som om hon vore rädd för vad hon skulle kunna yttra.

Han såg, att hon var djupt besviken, och han letade efter ett medel att mildra slagets hårdhet.

— Det blir ert värv att vaka över Paul, återtog han. — När er vänskap vaktar och beskyddar honom, tror jag inte, att vi behöva frukta för hans säkerhet.

— Jag skall vaka, svarade hon stilla.

Han hade småningom åter ledsagat henne tillbaka i riktning mot Rue Ecole de Médicine.

Ett plötsligt svårmod hade lägrat sig över hans stolta, äventyrstörstande själ. Hur full av sorgespel var icke denna stora stad, där allting tycktes vrida sig i oro och vånda! Tyranniska lagar, överfyllda fängelser, pinliga förhör och fallande huvuden ... Och nu hade han även fått en inblick i den sorg, som sargade denna unga ofärdiga flickas hjärta.

En vild, feberaktig hänförelse göt dock sin trollska glans över de scener, som dagligen utspelades på Place de la Révolu-

tion. Medlen voro fasansfulla men de helgades likväl av det stora och härliga ändamålet, och man handlade som i ett slags yrsel.

Men här fanns endast den dova smärta, det tysta lidandet, ett förtvivlat, men fåfängt försök att hålla fast en svinnande lyckodröm.

Anne Mie visste nu knappast, vad hon hade hoppats, när hon sökte detta enskilda samtal med sir Percy Blakeney. Hon hade med en sista förhoppning gripit efter vad som måhända kunde bli ett medel till räddning. Nu sade henne hennes sunda förstånd, att Pauls vän hade rätt. Déroulède var en man, som aldrig skulle älska mer än en gång i sitt liv. Stackars lilla Anne Mie med sitt tysta lidande — henne hade han aldrig älskat, därtill hade han tyckt för mycket synd om henne.

Ty varför skall man påstå, att kärlek och medlidande äro närbesläktade?

Kärleken, den store och starke härskaren, som betvingar en värld och tar hänsyn varken till dygd eller seder, härkomst, hem eller trosbekännelse — vad frågar han efter den lätta erövringen av en varelse, som söker deltagande?

Kärlek innebär jämnlikhet — nivån må nu vara hög eller låg. När kärleken sänker sig ned till medlidande, har den upphört att sväva i de fria och gränslösa rymder, den lätta och rusande luft, som från tidernas begynnelse varit dess rätta hemvist.

IX.

Svartsjuka.

Utanför Anne Mies bostad skildes Blakeney från henne under alla de artighetsbetygelser, med vilka han skulle ha bjudit farväl åt en förnäm dam i sitt eget land.

Anne Mie öppnade med sin egen nyckel. Hon stängde ljudlöst den tunga dörren och smög sedan uppför trappan likt en tyst andeuppenbarelse.

Men däruppe, ute i gången, mötte hon Paul Déroulède.

Han hade just kommit ut ur sitt rum och var ännu fullt klädd.

— Anne Mie! utbrast han med ett så omisskännligt tonfall av fröjd, att den unga flickan med bultande hjärta stannade ett ögonblick med handen på ledstången, liksom i den förhoppningen att få höra utropet upprepas. Hon kände, att han var glad att se henne och hade varit orolig, därför att hon stannat så länge borta.

— Har du varit ängslig? frågade hon slutligen.

— Ängslig! utbrast han. — Lilla vän, jag har varit alldeles utom mig den här sista timmen, sedan jag kom underfund med, att du gått ut så sent och till på köpet ensam.

— Hur fick du veta det?

— Mademoiselle de Marny knackade på min dörr för en timme sedan. Hon hade sökt dig inne på ditt rum, och när hon inte fann dig där, letade hon överallt i huset efter dig, varefter hon till sist i sin oro kom till mig. Vi ha inte vågat säga någonting åt min mor. Jag vill inte fråga dig, var du har varit, Anne Mie, men käraste lilla vän, kom ihåg en annan gång, att Paris' gator äro inte säkra, och att de, som hålla av dig, ängslas och sörja, när de veta dig vara i fara.

— De, som hålla av mig! — Hon blott andades fram de ohörbara orden.

— Kunde du inte ha bett mig följa med dig?

— Nej, jag ville vara ensam. Gatorna lågo så lugna som helst, och — jag önskade tala en stund med sir Percy Blakeney.

— Med Blakeney? utbrast han i gränslös förvåning. — Vad i all världen kunde du ha att säga honom?

Ovan vid allt hyckleri, som hon var, hade den unga flickan nästan mot sin egen vilja låtit undfalla sig sanningen.

— Jag trodde han skulle kunna hjälpa mig, eftersom jag var så bedrövad och villrådig.

— Och du gick till honom förr än till mig? sade Déroulède i milt förebrående ton. Han hade ännu ej övervunnit sin förvåning över ett dylikt steg av den annars så blyga och tillbakadragna unga flickan.

— Det var just för din skull jag var ängslig, och du skulle bara ha gjort narr av mig.

— Aldrig kunde det falla mig in att göra narr av dig, Anne Mie. Men varför behöver du vara ängslig för min skull?

— Därför att jag ser, hur du vandrar blint vid randen av en stor fara, och därför att jag likaledes ser, hur du hyser förtroende till dem, som du med allt skäl borde misstro.

Han rynkade pannan och bet sig i läppen för att hålla tillbaka de skarpa ord, som svävade på hans tunga.

— Hör sir Percy Blakeney till dem, som jag enligt din uppfattning borde misstro? frågade han i lätt spefull ton.

— Nej, svarade hon kort.

— Då, lilla vän, har du sannerligen ingen anledning till oro. Han är den ende av mina vänner, som du icke blivit närmare bekant med. Alla de, som omgiva mig just nu — dem vet du, att du kan lita på och hålla av, tillade han allvarligt och betydelsefullt.

Han fattade hennes hand; den darrade av undertryckt sinnesrörelse. Hon visste, att han hade anat, vad som försiggick i hennes inre, och hon blygdes nu djupt över vad hon gjort. Hon hade under de två senaste veckorna plågats av svartsjuka, men hon hade åtminstone burit sitt lidande alldeles ensam; ingen hade fått lov att röra vid såret, ty hon visste, att följden därav blir oftare löje än medlidande. Nu hade hon själv ställt så till, att två män kände hennes hemlighet. Båda voro vänligt stämda mot henne, men Déroulède tog illa upp hennes häntydningar, och sir Percy hade varit oförmögen att hjälpa henne.

Det blev med ens som om en förlåt lyftes för hennes ögon, och hon såg tingen i deras rätta ljus. Hur låga och småsinta hade ej hennes tankar varit, hur ändamålslösa hennes handlingar! Hon hade i detta ögonblick velat offra allt, som var henne kärt, om hon blott förmått utplåna ur Déroulèdes medvetande minnet av hennes svartsjuka; hon hoppades åtminstone att han ej anat hennes kärlek.

Hon sökte läsa hans tankar, men i den mörka trappförstugan, som endast skumt belystes av talgljusen i Déroulèdes rum innanför, förmådde hon ej urskilja hans ansiktsuttryck. Men handen, som höll hennes, var vänlig och varm. Hon kände, att han tyckte synd om henne, och rodnade vid tanken. Med ett hastigt

›god natt» ilade hon bortåt korridoren och stängde in sig på sin kammare, äntligen ensam med sina tankar.

X.

Angivelsen.

Vad gjorde under tiden Juliette?

I hennes oroliga inre rasade en kamp mellan två makter, så hätska och oförsonliga, som någonsin sönderslitit en arm människosjäl. Å ena sidan den inför Gud avlagda eden, fadern, den döde brodern — å den andra den instiktlika fasan för ett brott, den ofrivilliga tacksamhetskänslan, skräcken för att löna gott med ont . . .

Striden var hård, och hon höll på att duka under. Hon försökte jaga bort alla minnen, sökte glömma den hemska midnattsscenen för tio år sedan, broderns blodstänkta lik, faderns knotiga hand, som hårt höll om hennes egen, medan han besvor henne att fullgöra vad han var för gammal och svag för att själv sätta i verket.

Edens ord skallade i hennes öron:

— Inför den allsmäktige Gudens ansikte, som ser och hör mig, svär jag att —

Och hon hade högt och lydigt upprepat orden, med handen vilande emot broderns bröst och Herren Gud blickande ned på henne, ty hade hon icke själv bett honom lyssna?

— Svär jag, att jag skall uppsöka Paul Déroulède och på det sätt, som Gud skall ingiva mig, framkalla hans död, hans ofärd eller vanära, till hämnd för min älskade broders död. Måtte min broders själ förbliva i skärselden till den yttersta domens dag, om jag skulle bryta min ed, men måtte den hugnas med evig frid den dag, varpå hans död rättvist hämnas!

Det nästan tycktes henne, som om fadern och brodern stumt manande och förebrående stodo bredvid henne, där hon låg på knä och bad — o Gud, vilka brinnande böner!

I många avseenden var hon endast ett barn. Hela sin ungdom hade hon framlevat i avskildhet från världen, antingen i sällskap med den totalt nedbrutne fadern, eller, längre fram, mellan

ursulinerklostrets fyra väggar. Och under dessa år hade hennes själ sugit sin näring ur en religion, vars huvudsakliga beståndsdelar voro fromma drömmerier och en flammande extas — ett slags helgad vidskepelse, som tilltalade känslan och som hennes förstånd aldrig skulle ha fördristat sig till att resa sig upp emot.

Ifrån att ha varit ett ovetande barn förvandlades hon till kvinna, när denna ed lämnat hennes läppar, och med sin starkt utvecklade pliktkänsla hade hon sedermera eggat sig själv till ständig hågkomst av det värv, som pålagts henne.

Att nu undandraga sig detta värv skulle för henne vara liktydigt med en svår dödssynd.

Hon hyste endast svävande föreställningar om de lärosatser, som hennes kyrka bjöd sina trogna. Skärselden var för henne ett begrepp, som innebar ett rent andligt tillstånd, av förbidan, oro och kval. Och hon förmådde ej frigöra sig från den uppfattningen, att hennes brors själ led, därför att hans död ännu var ohämnad.

Kyrkan hade ej kommit till hennes bistånd. Ordets förkunnare voro som flyktingar spridda åt alla håll i det av krig och fientliga invasioner hotade landet. Hon hade ingen, av vilken hon kunde få hjälp och tröst. Det inåtvända och tillbakadragna liv, som hon fört inom klostermurarna, tjänade endast till att hos henne stegra känslan av edens olösliga tvång.

Och ju mera påkostande det värv, under vars börda hon suckade, tycktes henne, desto tydligare och bestämdare konturer antog det. Hon var fullt och fast övertygad om, att Gud nu efter tio år ville visa henne sättet, varpå hon skulle kräva hämnd på sin broders baneman. Han hade fört henne till detta hus, låtit henne bli ett osett öronvittne till en del av samtalet mellan Blakeney och Déroulède — och detta just vid en tidpunkt, då blotta skuggbilden av en sammansvärjning mot republiken skulle föra de obevekliga följderna i släptåg: folkmassans skymford och förolämpningar, ett brådskande skenförhör och sedan giljotinen.

Hon försökte låta bli att hata Déroulède. Hon ville döma honom kallt och opartiskt — eller snarare draga honom inför Guds höga domstol och utkräva vedergällning för det dåd, han övade för

tio år sedan. Hennes personliga känslor borde helt och hållet lämnas å sido.

Hur hade icke Charlotte Corday förnekat sin kvinnliga natur och blott haft målet för ögonen, när hon sökte Marat i badet och genomborrade honom med sin kniv!

Juliette blev liggande på sina knän i flera timmar. Hon hörde Anne Mie komma hem och Déroulèdes välkomnande röst i trappuppgången. Och hon kände ett styng i sitt hjärta vid tanken på de båda andra, som voro oskyldiga och ändå skulle få sin del av lidandet — madame Déroulède och den stackars ofärdiga Anne Mie. De hade ingenting ont gjort, och ändå skulle brottets följder sträcka sig även till dem . . .

När den nya dagen grydde, reste sig Juliette från det sömnlösa läger, där hon utkämpat sin sista strid, badade sina brännheta ögon och ansiktet med vatten, ordnade sitt hår och sin dräkt Därefter satte hon sig ned vid bordet och började skriva.

Hon var nu som förvandlad. Den andliga krisen var överstånden, beslutet fattat. Hon skred nu utan tvekan till verket.

Hon nedskrev omsorgsfullt och med stadig stil den angivelse av medborgaren-deputeraden Paul Déroulède, som blivit ett historiskt dokument och omtalas av Frankrikes hävdatecknare.

Många äro de, som sett det i Musée Carnavalet i dess glaslåda. Dess gulnade papper och matta bläck uppenbara ingenting av den själsstrid, som föregick dess tillkomst. Den ojämna, rätt oövade stilen lämnar ett stumt och gripande vittnesbörd om en av de dystraste tragedier, som denna tidsålder av sorg och brott någonsin inrymde.

»*Till de nu i Nationalkonventet församlade folkrepresentanterna!*

I tron och liten på folkrepresentanten, medborgaren-deputeraden Paul Déroulède. Han är falsk och en förrädare mot republiken. Han har för avsikt och hoppas även fullfölja den — att befria förutvarande Marie Antoinette, änka efter förrädaren Louis Capet. Skynden, I folkets representanter; bevis på detta påstående, papper och planer, finnas ännu i huset hemma hos medborgaren-deputeraden Déroulède.

Dessa uppgifter lämnas av en som vet.

Aux Représentans du Peuple Français
siéyant à l'Assemblée de la
Convention Nationale.

Vous avez foyé croyance en le citoyen-Député Paul Déroulède. Il est faux et traître à la République. Il conspire contre elle, espérant effectuer prochainement la libération de la veuve ci-devant Capet Marie Antoinette.
Représentants du peuple Français hâtez-vous! Les preuves de ceci (plans et documents) sont encore dans la maison du dit Citoyen-Député Déroulède.
Ces faits vous sont révélés par ceux qui ont connaissance de cause.

le 23 Fructidor.

Faksimile av Juliette de Marnys anklagelseskrift mot medborgaren-deputeraden Paul Déroulède.

Angivelsen.

I. *Den 23 Fructidor.*»

När brevet var färdigskrivet, genomläste hon det omsorgsfullt, företog de få små rättelser, som ännu äro synbara på det gulnade dokumentet, vek därpå samman skrivelsen, gömde den inne i vecken av sin halsduk, svepte en mörk kappa med kapuschong omkring sig och smög ljudlöst ut ur sitt rum.

Huset låg stilla och tyst. Hon ryste till, när den svala morgonluften fläktade mot hennes heta kinder — den föreföll henne som stumma vålnaders andedräkt.

Hon skyndade hastigt utför trapporna, och brådskande sköt hon undan de tunga riglarna framför dörren utåt gatan. Så gled hon ljudlöst ut.

Staden började redan röra på sig. Här var ingen tid att sova, när så mycket måste göras för den hotade republikens trygghet. Då Juliette styrde kosan mot floden, mötte hon den stora skara arbetare, som voro sysselsatta med försvarsverken.

Bakom henne i Luxembourg-trädgården och längs hela motsatta sidan av floden flammade redan ässjorna, och smederna lade sista handen vid nyss tillverkade gevär.

Juliette passerade nu vid varje steg de stora plakaten, som nitats fast vid de höga, galgliknande ställningarna och kungjorde för varje förbigående medborgare, att Frankrikes folk rest sig och gripit till vapen.

Tvärs över Place de l'Institut synes en lång rad med torgkärror, lastade med grönsaker och en smula frukt, komma långsamt knogande på väg inåt staden. De bära alla små flaggor i trikolorens färger, och en pik och en frygisk mössa kröna flaggstången allra överst.

De äro goda patrioter, dessa handelsträdgårdsmästare, som komma in dagligen för att mata Paris' svältande pöbel med sina lätt räknade skäppor vattnig potatis och de usla, maskätna kålhuvuden, som den brodersälskande revolutionen fortfarande tillåter dem att odla.

Så här tidigt på morgonen sköter envar sina enskilda sysslor; mördandet i det allmännas tjänst tar ej vid förrän längre fram på dagen.

. Angivelsen.

Ännu så länge kan Juliette gå sin väg framåt oantastad; kvinnorna och barnen skynda för det mesta i riktning mot det stora läger, som slagits upp på Tuilerie-området och där förbandsmaterial, scharpi och rockar åt soldaterna tillverkas hela dagen.

Alla husens väggar bära det stora patriotiska valspråket: »*Liberté, Egalité, Fraternité, sinon La Mort*»; andra äro mera politiska i sina tillkännagivanden: »*La République une et indivisible.*»

Men uppe på Louvrens murar, det forna ståtliga konungapalatset, där le Roi Soleil höll sitt hov och kurtiserade de vackraste kvinnorna, där har den unga kraftfulla republiken uppsatt sitt senaste tillkännagivande.

Ett väldigt plakat, fastklistrat vid väggen, bär orden: »*La Loi concernan les Suspects.*» Under plakatet står en trälåda, med en smal, avlång öppning upptill.

Detta är den nyaste uppfinningen i ändamål att trygga denna enda och odelbara republiks säkerhet.

Hädanefter blir man förrädare på ett angivande ord av första bästa dagdrivare eller fiende, och liksom under den spanska inkvisitionens mest tyranniska dagar den ena hälften av nationen sattes att spionera på den andra — på samma sätt har denna trälåda med sin lilla smala öppning överst anbragts på denna plats enkom för att mottaga den ene medborgarens angivelse av den andre.

Om Juliette blott stannat en sekund för att läsa plakatet med dess kortfattade uppmaning, om hon blott givit sig tid att tänka, är det nog troligt, att hon genast vänt om och flytt från denna låda med dess skändliga ändamål som från ett vidrigt och giftigt kräldjur.

Men den långa vakan, de brinnande bönerna, de extatiska synerna av hjältemodiga martyrer hade försatt henne i ett tillstånd av bedövning. Hennes tankekraft var domnad, reflexionsförmågan slappad; hon hade blivit ett viljelöst ting, som handlade, drivet av någon främmande påverkan.

Hon drog upp brevet ur sin barm och lät det med stadig hand falla ned i lådan. Hon hörde, hur det slog emot dess botten. Nu hade det oåterkalleliga skett. Ingenting förmådde

göra denna handling ogjord eller rädda Paul Déroulède undan giljotinen.

Ett par smärre grupper av arbetare, som skyndade till sina verkstäder, hade sett henne släppa ned brevet i lådan. Ett par små barn stannade med fingret i munnen och stirrade med enfaldig nyfikenhet på henne; en kvinna roade sitt sällskap med en rå kvickhet, varefter alla ryckte på axlarna och gingo vidare. De, som ofta hade sin väg tvärs över denna plats, voro vana vid synen.

Trälådan med sin öppning, som liknade en bred mun, var som ett omättligt vidunder, vilket ständigt matades, men alltjämt gapade efter mera.

Sedan Juliette uträttat sitt ärende, vände hon om, och med lika snabba steg, som hon kommit, gick hon tillbaka till sitt tillfälliga hem. Ett hem för henne var det nu ej längre; hon måste genast lämna det, om möjligen redan i dag. Så mycket förstod hon, att hon ej längre kunde äta den mannens bröd, som hon hade förrått. Hon ville ej infinna sig vid frukosten, hon kunde förebära huvudvärk, och på eftermiddagen skulle Pétronelle packa ihop hennes saker.

Hon steg in i en liten butik strax bredvid och bad om ett glas mjölk och en bit bröd. Kvinnan, som serverade henne, tittade på henne med någon undran, ty Juliette såg just nu nästan ut, som om hon varit förryckt.

Hon hade upphört att lida, men hon hade ännu ej börjat tänka.

XI.

»Min är hämnden.»

Under förebärande av svår huvudvärk blev Juliette i stånd att stanna på sitt rum under större delen av dagen. Hon var ensam med sina tankar och sina själskval, vilka inga dörrar förmådde utestänga.

Åsynen av Anne Mies bleka ansikte, när den unga flickan kom in till henne med maten och några utsökta små läckerheter, beredde henne en nästan outhärdlig plåga.

»Min är hämnden.»

Vid varje ljud i det stora, ödsliga huset spratt hon till, darrande av ångestfull förväntan. Hade det Damoklessvärd, som hon själv hängt upp, redan fallit ned över deras huvuden, som aldrig visat henne någonting annat än vänlighet?

Hon kunde ej tänka på madame Déroulède eller Anne Mie utan en känsla av den mest pinande och förkrossande blygsel.

Än han själv — den man, som hon så trolöst överlämnat åt en domstol av våldsmän, som ej skulle veta av något förbarmande?

Juliette vågade ej tänka på honom.

Hon hade aldrig försökt att gå till grunden med avseende på sina känslor för honom. Vid tiden för rannsakningen med Charlotte Corday, när hans malmfulla stämma skallade i sin kraftiga vädjan till förmån för den redan dömda, hade Juliette ägnat honom sin varma beundran. Hon drog sig nu till minnes, hur hans starkt verkande personlighet inom henne väckt en känsla av livligt deltagande för den unga flickan, som kommit från sitt stilla hem i den avlägsna landsändan för att fullborda det hemska dåd, som skulle skänka henne ett odödligt namn i många sekler framåt och förmå hennes beundrare att förklara henne »större än Brutus.»

Déroulède bad för denna kvinnas liv, och det var just denna rörande vädjan, som uppväckt Juliettes slumrande energi — hennes nit för den sak, som hennes döde fader ålagt henne att ej glömma. Och det var samme Déroulède, som hon för endast några veckor sedan sett stående ensam inför den rasande folkmassan, som velat slita henne i stycken, förehållande dem deras missgrepp, talande till dem med sin lugna, starka röst och förvandlande deras ursinne till saktmod.

Hatade hon honom då verkligen? För visso hatade hon honom, därför att han trängt in i hennes liv, därför att han vållat hennes broders död och skickat hennes faders gråa hår med sorg i graven. Och framför allt hatade hon honom för att han varit drivfjädern till denna hennes livs ohyggligaste gärning — en gärning, så lumpet otacksam och förrädisk, att den var helt och hållet främmande för hennes natur. Hon började nu till och med

tvivla på, att det var Guds fingervisning hon följt, och då föll ju allting i spillror omkring henne . . .

Slutligen blevo ensamheten och tystnaden henne outhärdliga. Hon ropade på Pétronelle och befallde henne packa koffertarna.

— Vi resa till England i dag, sade hon kort.

— Till England? utbrast förfärad den gamla trotjänarinnan, som trivdes förträffligt i detta gästfria hus och ogärna ville flytta därifrån. — Så snart?

— Ja visst, vi ha ju talat därom rätt länge. Här kunna vi väl inte stanna alltid. Där finnas mina kusiner de Crécy och min tant de Condremont. Vi skola vara bland goda vänner, Pétronelle, bara vi väl kommit dit.

— Ja, det var just det! suckade stackars Pétronelle. — Vi ha bara helt litet pengar, *ma chérie*, och inga pass. Har ni tänkt på att bedja monsieur Déroulède om sådana?

— Nej, nej, svarade Juliette hastigt, jag skall försöka själv styra om passen, Pétronelle. Sir Percy Blakeney är engelsman, han säger mig nog, hur jag skall bära mig åt.

— Vet ni var han bor, mitt hjärtegull?

— Ja, jag hörde honom i går afton säga åt madame Déroulède, att han bodde tillsamman med en landsortsbo vid namn Brogard i värdshuset La Cruche Cassée. Jag skall gå och söka honom, Pétronelle, jag är säker på, att han hjälper mig. Engelsmännen äro så fyndiga och praktiska. Han skall skaffa oss pass, det är jag säker på, och råda oss, hur vi bäst skola ordna åt oss för övrigt. Stanna du kvar här och gör allting färdigt! Jag blir inte borta länge.

Hon tog sin kappa med huvan, kastade den över armen och smög tyst ut ur rummet.

Déroulède hade lämnat huset tidigare på dagen. Hon hoppades, att han ännu ej återvänt, och skyndade hastigt utför trappan, så att hon skulle kunna komma i väg obemärkt.

Huset låg där så tyst och fridfullt. Juliette fann det nästan sällsamt, att det ingenstädes röjde sig minsta tecken, som varslade om stundande olycka.

Från köket, ett litet stycke från förstugan, hördes Anne Mies röst sjunga en gammal vemodig visa:

»Min är hämnden.»

»De ta tige détachée
Pauvre feuille désséchée
Où vas-tu?»

Juliette stannade ett ögonblick. Hennes hjärta sammandrogs av smärta, och tårarna störtade till hennes ögon, medan hon lät blicken sväva omkring väggarna av detta hus, som skänkt henne trygghet och lugn under de senaste tre veckorna.

Vart skulle hon nu taga vägen? Likt det stackars vissnade bladet i visan hade hon slitits från sin stam och drevs omkring av stormens ilar, utan hem och utan vänner. Och nu hade hon för alltid stött från sig den enda hand, som i dessa farans tider sträckts emot henne i vänligt deltagande.

Samvetets röst ljöd allt starkare inom henne. Hon slöt ögonen för att utestänga den rysliga synen av sitt brott; hon ville ej se det varma och trevna hemmet, som snart komme att skövlas på hennes egen anstiftan.

Je vais où va toute chose,
Où va la feuille de rose
Et la feuille de laurier,»

sjöng Anne Mie klagande.

En våldsam snyftning bröt fram ur Juliettes bröst. Nu var alltsamman slut. Den ljuva, flyktiga dröm om frid, som på senare tider omsvävat henne och gjutit sitt blida skimmer över hennes tillvaro, hade svunnit i denna dags gryning. Ensam var hon — ensam med sin stora synd, som ej ett helt livs ånger och ruelse kunnat sona.

Knappt vetande vad hon gjorde föll hon ned på sina knän där invid den tröskel, som hon stod i begrepp att lämna för alltid. Den tunga bördan tryckte henne till jorden.

— Juliette!

Först rörde hon sig ej. Det var hans röst, som kom från arbetsrummet bakom henne. Dess klang övade samma mäktiga inverkan på henne som den dag hon hört den inne i domsalen. Stark, öm och lidelsefull framkallade den tusen gensvar i hennes själ. Hon trodde, att hon drömde, och hon blev liggande orörlig på sina knän för att drömmen ej skulle lösas upp och försvinna.

Då hörde hon hans fotsteg mot förstugans stenplattor. Anne Mies vemodiga sång hade dött bort på avstånd. Hon ryckte till och reste sig hastigt, i det att hon strök bort tårarna med handen. Drömmen var sin kos, och hon blygdes över sin svaghet.

Helst hade hon velat fly ur huset, men nu var det för sent. Han hade kommit ut ur sitt arbetsrum, och när han såg henne ligga där på knä och gråta, steg han hastigt fram, i det han dock med sin naturliga finkänslighet sökte låtsa, som om han ej märkt hennes sinnesrörelse.

— Ämnar ni er ut, mademoiselle? frågade han artigt, då hon svepte kappan tätare omkring sig och närmade sig dörren.

— Ja ja, svarade hon hastigt, ett litet ärende, jag —

— Är det någonting, som jag kan uträtta åt er?

— Nej tack.

— För så vitt, återtog han med synbar förlägenhet, för så vitt ert ärende skulle tåla vid en smula uppskov, finge jag anhålla om äran av eder närvaro under några minuter inne i mitt arbetsrum?

— Mitt ärende tål intet uppskov, medborgare Déroulède, sade hon med bibehållen fattning, men vid min återkomst kanske jag kunde —

— Jag flyttar hemifrån om en liten stund, mademoiselle, och jag skulle önska att få bjuda er farväl.

Han steg åt sidan för att låta henne passera, antingen ut genom gatdörren eller ock tvärs över förstugan in i hans arbetsrum.

Hans stämma röjde ej en skymt av förebråelse mot gästen, som tycktes ha ämnat lämna honom utan ett ord till tack och farväl. Om ett sådant tonfall förmärkts, hade Juliette antagligen gått sin väg på trots. Som det nu var, drogs hon av ett slags magnetisk kraft emot honom, och med en knapp skönjbar åtbörd av samtycke gled hon förbi honom in i rummet.

Studiekammaren var mörk och sval, ty rummet vette åt väster, och luckorna hade varit förskjutna för att stänga ute den heta augustisolen. I början såg Juliette ingenting, men hon kände hans närvaro, då han följde henne in i rummet och lämnade dörren en smula på glänt.

— Det var vänligt av er, mademoiselle, sade han med ett vekt tonfall, att villfara min begäran, som måhända var förmäten. Men som ni kanske hört, lämnar jag huset i dag, och jag hyste en självisk längtan efter att höra er röst bjuda mig farväl.

Juliettes stora, heta ögon hade omsider vant sig vid det omkring henne rådande halvmörkret. Hon kunde tydligt urskilja honom, där han stod tätt invid henne med hållningen uttryckande den djupaste vördnad, nästan ödmjukhet.

Studiekammaren var som vanligt städad och ordentlig, antydande en arbetsam och nitisk mans regelbundna vanor. På golvet stod en kappsäck, vars läderremmar redan voro hopspända som för en stundande resa, och ovanpå den hade placerats en tjock dokumentportfölj av starkt svinläder, tillsluten medels ett litet lås av stål.

Juliettes ögon stannade ofrivilligt vid denna portfölj med ett uttryck av fasa. Tydligen innehöll den Déroulèdes hemliga papper, planerna för Marie Antoinettes rymning ur fängelset, de pass, om vilka han talat dagen förut med sin vän, sir Percy Blakeney — i själva verket alla de bevis, som hon erbjudit folkrepresentanterna som stöd för sin angivelse mot medborgaren-deputeraden Déroulède.

Efter sin anhållan, att hon skulle stiga in i hans arbetsrum, hade han ej sagt någonting mera. Han väntade på att hon skulle tala, men hennes röst kändes som slocknad; osynliga händer av järn tycktes gripa om hennes strupe och kväva de ord hon längtat få uttala.

— Vill ni önska mig lycka på färden, mademoiselle? frågade han sakta.

Lycka på färden! Vilken ohygglig ironi låg ej i de orden? Vart styrde han färden, om inte till giljotinen, och just nu sökte han fatta den hand, som med vett och vilja sänt honom dit.

Slutligen lyckades hon bli herre över sig själv så pass att hon med tonlös röst fick fram:

— Ni blir inte borta länge, medborgare Déroulède?

— I dessa tider, mademoiselle, svarade han, kan varje farväl bli ett farväl för alltid. Men som jag redan nämnt, flyttar jag

på en månads tid över till la Conciergerie för att bevaka den olyckliga fången, som sitter där.

— På en månad, upprepade hon mekaniskt.

— Ja visst, svarade han småleende. — Ni förstår, vår nuvarande regering är rädd, att den stackars Marie Antoinette skall utöva sin tjuskraft på vilken fängelseguvernör som helst, bara han varit tillräckligt länge i hennes närhet, så att därför väljes det en ny för varje månad. Jag kommer att tjänstgöra under den nu instundande Vendémiaire. Jag hoppas vara åter här före höstdagjämningen — men vem vet det?

— Således, citoyen Déroulède, blir då i alla händelser det farväl, jag bjuder er i afton, ett farväl på ganska lång tid?

— En månad kommer att förefalla mig som ett århundrade, sade han allvarligt, eftersom jag måste tillbringa den utan att få råka er, men —

Han betraktade henne länge och prövande. Han kände ej igen henne i hennes nuvarande sinnesstämning, så uppskrämd och förvirrad såg hon ut, så olika den sorglösa unga flicka, som spritt glädje och ljus i det ödsliga huset dessa senaste veckor.

— Men det skulle väl vara förmätet att hoppas, återtog han med låg röst, att ett liknande skäl skulle komma *er* att tycka den månaden lång . . .

Hon blev kanske en nyans blekare än hon varit förut, och hennes ögon irrade kring rummet likt ett fånget djurs, som söker undfly.

— Ni svävar i någon villfarelse, citoyen Déroulède, sade hon slutligen brådskande. — Ni ha allesamman varit vänliga, mycket vänliga — mot mig, men Pétronelle och jag kunna icke längre missbruka er gästfrihet. Vi ha vänner i England och många fiender här —

— Jag vet, avbröt han lugnt, det skulle vara den mest klandervärda egoism från min sida att föreslå, att ni stannade här en timme längre än som är nödvändigt. Jag fruktar att efter denna dag mitt tak måhända ej bereder er tillräckligt beskydd. Men vill ni ej låta mig ombestyra er avfärd på samma sätt som jag redan ordnat för min mors och Anne Mies resa? Min engelska vän, sir Percy Blakeney, har en jakt, som ligger i beredskap och väntar

på oss utanför Normandies kust. Jag har redan ombestyrt båda edra pass och vidtagit alla åtgärder för att er resa skall gå bra så långt som dit, och sir Percy eller någon av hans vänner skall laga så, att ni välbehållna komma ombord på den engelska jakten. Det har han redan lovat mig, att han skall göra, och jag litar på honom som på mig själv. Vad resan genom vårt eget land angår, så är mitt namn tillräcklig borgen för att ingenting ont skall vederfaras er, och om ni så tillåter, resa min mor och Anne Mie i ert sällskap. Sedan —

— Jag ber er — sluta, citoyen Déroulède! avbröt hon med plötslig häftighet. — Ni får förlåta mig, men jag kan inte på detta sätt låta er vidtaga alla förberedelser åt mig. Pétronelle och jag få reda oss bäst vi kunna . . . Er tid och er möda bör ni ägna dem, som ha anspråk på er, medan jag, en främling —

— Ni uttrycker er ovänligt, mademoiselle, här är ju ej minsta tal om *anspråk*.

— Och ni har ingen rätt att tänka —

Hennes nervösa oro tilltog, och hon drog hastigt undan sin hand, som han försökt fatta.

— Jo förlåt, därvidlag begår ni ett misstag, avbröt han allallvarligt. — Jag *har* rätt att tänka på er och på er välfärd — den oomtvistliga rätt, som min stora kärlek till er ger mig.

— Medborgare Déroulède!

— Ack, Juliette — jag känner nog min dårskap och min stora förmätenhet! Jag vet, hur stolta edra rasfränder och ert parti äro och hur ni alla förakta den smutsiga pariserpöbelns anhängare. Har jag väl sagt, att jag någonsin eftersträvat er kärlek? Jag undrar, om det ens föresvävat mig i drömmen. Jag endast vet, Juliette, att ni för mig är någonting besläktat med änglarna, någonting skärt och luftigt, som ej får beröras och som måhända är omöjligt att förstå . . . Men, älskade, just denna dårskap får vara min ursäkt, och jag ville ej låta dig försvinna ur mitt liv utan att berätta för dig om det, som gjort varje timme av de tre senaste veckorna till en lycksalighet för mig, min kärlek till dig, Juliette!

Han talade med sin lågmälda, uttrycksfulla röst, och med samma milda, övertygande tonfall, varmed hon en gång hört honom föra den olyckliga Charlotte Cordays talan. Och dock

talade han nu icke för sig själv, icke för sin egen egoistiska trängtan efter lycka, utan för sin djupa och innerliga kärlek, att hon skulle få veta därom, röras av medlidande och låta honom för alltid bli hennes lydige tjänare.

En stund förflöt utan att han yttrade någonting vidare. Han hade fattat hennes hand, som hon ej längre drog undan, ty det låg ett ljuvt nöje i att känna hans starka fingrar darrande sluta sig om hennes. Han tryckte läpparna mot hennes mjuka vita hand, den fina handleden, och de brännheta kyssarna vittnade om den våldsamma lidelse, som tyglades endast av vördnad för den älskade.

Hon försökte rycka sig lös från honom, men han ville ej släppa henne.

— Gå inte bort just nu, Juliette, bönföll han. — Tänk, jag kanske aldrig mer får se dig! Men när du är långt ifrån mig — välbehållen i England, skola vi hoppas — bland dina egna fränder och vänner, försök då någon gång att tänka vänligt på den, som ägnar dig sin ödmjuka dyrkan, en kärlek utan gräns —

Hon önskade, att hon hade kunnat stilla sitt hjärtas stormande slag — hennes själ kom honom till mötes, buren av den kärlek, som hon så länge under inre strider sökt betvinga. Varje ord han talade fann gensvar inom henne, men hon försökte sluta sina öron för deras ömma vädjan, hon ville ej se på det mörka huvudet, som ödmjukt böjdes framför henne. Hon ville glömma, att han fanns där — han, mannen, som hon offrat åt sin egen eländiga hämnd, som hon i sin blindhet trott sig hata, men som hon — det kände hon nu så visst — älskade mera än sitt liv.

I detta ögonblick gjorde hon en sista fruktlös ansträngning att frambesvärja åsynen av brodern, som bars död hem på båren, den gamle fadern, kring vilken vansinnets natt lägrat sig långt innan han hämtades av befriaren döden.

Hon sökte tänka på Guds finger, visande henne vägen mot uppfyllandet av eden, och hon ropade åt Honom, att Han måtte stå henne bi i denna ohyggliga kamp och vånda, som sönderslet hennes själ.

Och äntligen talade Gud. Från den himmel, dit så många fruktlösa böner höjas, skallade nu Hans stämma, högt ljudande, obeveklig och förfärlig:

— Min är hämnden! Jag skall vedergälla det!

XII.

Damoklessvärdet.

— I republikens namn! Öppna!

Försjunken i sina tankar och drömmar och stundens lycka hade Déroulède ej uppfattat någonting av vad som under de senaste sekunderna försiggått i huset.

Anne Mie, som fortfarande sjöng sin vemodiga lilla visa, medan hon skötte sina sysslor i köket, hade ej funnit någonting ovanligt i att det ringde på dörrklockan. Hon drog ned ärmarna över sina smala armar, slätade ut sitt vita köksförkläde och gick först därefter för att se, vem den besökande kunde vara.

Men så fort hon öppnat dörren utåt gatan, förstod hon.

Framför henne stodo fem män, av vilka fyra buro nationalgardets uniform, och den femte det trefärgade axelskärp med guldfransar, som angav, att han stod i nationalkonventets tjänst.

Denne man tycktes föra befälet över de övriga, och han steg genast in i förstugan, åtföljd av sina fyra kamrater. På ett tecken från honom hindrade de ögonblickligen Anne Mie från att följa sin första ingivelse — att springa till studiekammaren och underrätta Déroulède om faran.

Ty att här var fara å färde, den mest överhängande dödsfara, därpå tvivlade hon icke ett ögonblick. Det skulle hon ha förstått, även om hon ej från första början instinktlikt anat det. En blick på de fem männen hade varit nog för att säga henne det. Deras hållning, deras korta kommandoord, deras myndiga min, när de skredo tvärs över förstugan — allting förrådde ändamålet med deras besök: en husvisitation hemma hos medborgaren-deputeraden Déroulède.

Merlins »lag angående de misstänkta» hade redan trätt i full kraft. Någon hade angivit citoyen Paul Déroulède för allmänna välfärdsutskottet, och i detta nådens år, 1793 efter den gamla tide-

räkningen, år 1 efter revolutionens nya almanacka, sändes män och kvinnor på blotta misstanken dagligen till schavotten.

Anne Mie hade velat skrika högt, om hon vågat, men en för henne ganska naturlig självbehärskning avhöll henne från att göra någonting så oklokt. Hon kände, att om Paul Déroulèdes ögon i detta ögonblick höllos riktade på henne, skulle hans vilja vara, att hon förbleve till det yttre lugn och obekymrad.

Den främste mannen — han med trefärgade skärpet — hade redan hunnit över förstugan och stannade utanför dörren till studiekammaren. Det var hans befallande röst, som väckte upp Déroulède ur hans korta lyckodröm:

— I republikens namn! Öppna!

Déroulède släppte ej genast den lilla handen, som han för ett ögonblick sedan höljt med kyssar. Han tryckte den ännu en gång mot sina läppar, helt sakta, dröjande vid denna sista ömma smekning som vid ett farväl för evigt. Därefter rätade han upp sin breda, välväxta gestalt och gick mot dörren.

Han var mycket blek, men det stod varken fruktan eller ens överraskning att läsa i hans allvarliga, djupt liggande ögon. De tycktes ännu skåda ute i fjärran och dröja vid den skära morgonrodnad, som börjat färga hans lyckas himmel.

— I republikens namn! Öppna!

Ännu en gång, för tredje gången, enligt det vedertagna bruket, uttalades de myndiga och befallande orden.

Då foro blixtsnabbt Déroulèdes ögon till den tunga brevportföljen, som just nu innehöll tillräckligt med bevisningsmaterial, och farans vidd stod plötsligt för honom.

Planerna, som uppgjorts för att rädda Marie Antoinette ur fängelset, de olika passen, avfattade i enlighet med den olika förklädnad, som den olyckliga drottningen eventuellt skulle nödgas anlägga — alla dessa papper utgjorde mer än nog fällande bevis på vad som skulle benämnas högförrädare mot republiken.

Han hörde redan anklagelsen mot honom formulerad, såg Seinestadens smutsiga pöbel dansa en vild segerdans runt kärran, som forslade honom till giljotinen. Han kunde höra deras vilda tjut, förbannelser och skymforden, som slungades mot honom av

dem, vilka mest beundrat honom ... Nu var det för sent att undslippa allt detta.

Ett par sekunder förflöto, utan att dörren ännu öppnades. Han gjorde en rörelse som för att rycka till sig brevportföljen och gömma den på sig. Men den var tung och skrymmande; den skulle helt säkert väcka uppmärksamhet och ådraga honom den ytterliga förödmjukelsen av att nödgas underkasta sig kroppsvisitation.

Han mötte Juliettes ögon, som höllos fästa på honom med ett uttryck, vars intensitet i samma stund uppenbarade för honom djupet av hennes kärlek. Men i samma nu var all svaghet som bortblåst; han var ånyo den kallblodige, rådige mannen, van att djärvt möta faran, att lugna och kuva rasande människomassor.

Med en likgiltig axelryckning sköt han från sig varje tanke på den komprometterande portföljen och gick mot dörren.

Men när intet svar kom på den tredje och sista uppmaningen att öppna, slogs dörren upp på vid gavel utifrån, och Déroulède stod ansikte mot ansikte med de fem männen.

— Medborgaren Merlin! sade han lugnt, när han kände igen den främste bland dem.

— Just han, medborgare-deputerad, svarade den tilltalade med ett försmädligt grin. — Till er tjänst!

Anne Mie hade i sin avlägsna vrå av förstugan hört namnet och betogs av en ohygglig ångest.

Merlin! Det var ju, han, som stiftat den skändliga »lagen angående misstänkta», vilken hetsat far mot son, broder mot broder, vän mot vän — som förvandlat mänskliga varelser till blodhundar, ständigt ute på spår, som tvungit envar att spionera, förfölja och ange, innan någon annan hunnit följa samma taktik gent emot honom eller henne själv.

Där stod han nu, denne Merlin, som kunde berömma sig av att vara upphovsmannen till den skändligaste lag, som någonsin tillkommit för att plåga och förnedra ett mänskligt släkte.

I Musée Carnavalet förvaras den pennteckning utav honom, som ritades omedelbart innan han i sin tur gick att försona sina brott just på denna giljotin, som han så nitiskt vässat och hållit redo åt andra. Konstnären har träffande återgivit den sluskiga,

vårdslösa prägeln över den taniga gestalten, de långa, skrangliga lemmarna och det smala huvudet med dess ormögon och något inåtgående haka. I likhet med Marat, hans mönster och förebild, lade Merlin an på smutsiga och trasiga kläder. Den äkta sansculottismen, individens degradering till den sociala stegens allra lägsta pinne, kännetecknade varje handling av denna den stora revolutionens sorgligt beryktade produkt.

Till och med Déroulède, som besjälades av ett stort, allting förstående medlidande för mänskliga fel och brister, ryggade tillbaka vid åsynen av denna uppenbarelse, vilken verkade som en fruktansvärd parodi på vissa välmenande utopisters strävanden och önskemål.

Merlin förvred munnen till ett löje, när han såg Déroulède stå där lugn och oberörd och välklädd, liksom beredd att mottaga en ärad gäst snarare än en uppmaning att som fånge följa med och underkasta sig ett förolämpande förhör.

Merlin hade alltid hatat den populäre medborgaren-deputeraden. Som vän och snyltgäst hos Marat och hans anhang hade han nu i två års tid använt allt det inflytande han ägde för att bringa Déroulède in under misstankens svarta slagskugga.

Men Déroulède ägde folkmassans öra; ingen behärskade som han konsten att göra sig hörd och förstådd. Ingen uppfattade som han den tusenstämmiga kören av en upphetsad pöbel, och nationalkonventet, förfärat över denna vulkan, som kommit till utbrott, kände, att en folkkär medlem av dess församling var mera nyttig att ha som levande än som död.

Men nu fick Merlin till sist sin vilja fram. Just i dag hade en anonym angivelse mot Déroulède nått allmänna åklagaren. Tinville och Merlin voro mycket såta vänner, så att den senare utverkade tillåtelsen att få meddela den hatade fienden, att hans undergång stod för dörren.

Ett ögonblick blev han stående och betraktade husets herre, i fullt mått njutande av situationen. Ljuset från den rymliga förstugan föll rakt på Déroulèdes kraftiga gestalt, på hans mörka, fast mejslade drag och de livfulla, flammande ögonen. Bakom honom låg arbetsrummet höljt i dunkel med sina tätt förskjutna fönsterluckor.

Merlin vände sig till sina karlar, och alltjämt lika belåten med sin roll av katt, som leker med råttan, pekade han på Déroulède med ett leende och en axelryckning.

— *Voyons donc!* sade han med en rå ed, i det han föraktfullt spottade på golvet, aristokraten tycks inte förstå, att vi äro här i republikens namn. Det finns ett gott gammalt ordstäv, medborgare-deputerad, fortfor han, åter vänd till Déroulède, som ni tycks ha glömt, och det är, att krukan går så länge efter vatten, tills hon slutligen spricker. Ni har under de senaste tio åren konspirerat mot folkets frihet, men nu har vedergällningens timme slagit. Nationalkonventet önskar veta, vad ni kokat ihop för nätta intriger här mellan dessa fyra väggar, och det har uppdragit åt mig att taga reda på allt vad som i detta avseende kan vara av intresse.

— Till er tjänst, medborgare-deputerad! sade Déroulède, i det han lugnt steg åt sidan för att släppa fram Merlin och hans män.

Motstånd var gagnlöst, och likt alla starka och beslutsamma naturer visste han, när det var rådligast att underkasta sig.

Hittills hade Juliette varken rört sig eller yttrat ett ljud. Föga mer än en minut hade förflutit sedan det ögonblick, då den första myndiga befallningen att öppna i republikens namn likt en olycksbådande stormklocka skallat genom det stilla huset. Déroulèdes kyssar kändes ännu varma på hennes hand, hans kärleksord ljödo ännu i hennes öron.

Och nu lurade här den ohyggliga dödsfara, som hon med egna händer dragit över den man, hon älskade.

Om själen kan antagas få tillåtelse att med ett ögonblicks outsäglig smärta och ångest försona en begången, svår synd, så genomgick i sanning Juliette i denna stund denna luttring.

Hur hade hon icke låtit sig vilseleda av denna ed! Hur hade hon på detta sätt kunnat trampa heder och tro och tacksamhet under fötterna! Hela hennes beteende föreföll henne så övermåttan avskyvärt, att hon nästan betogs av fysiskt illamående.

Men nu var det för sent. Vartill nyttade nu all ånger och ruelse, all frätande smärta!

Damoklessvärdet.

Déroulède stod mitt emot Merlin, sin mest oförsonlige fiende. Den senare gav just några order åt sina karlar, innan dessa skulle börja genomleta huset, och där, alldeles ovanpå kappsäcken, låg den gula portföljen, som tvivelsutan innehöll de hemliga dokument, på vilka Juliette dagen förut bakom dörrförhänget hört Déroulède häntyda, medan han samtalade med sin vän, sir Percy Blakeney.

Hennes kvinnliga instikt sade henne, att dessa farliga papper lågo i portföljen. Hennes ögon drogos dit som av en magnetisk kraft. Hur skulle hon bete sig därmed?

Plötsligt vek den skräck, som hållit henne i sitt förlamande grepp — hon fattade portföljen och kastade den bredvid sig på soffan. Därefter satte hon sig själv tätt intill den, och med en ung drottnings värdiga och behagfulla rörelser bredde hon ut sina vida klänningsveck över den komprometterande portföljen, så att den helt och hållet doldes.

Ute i förstugan befallde Merlin två av männen att ställa sig på ömse sidor om Déroulède, medan de två övriga skulle följa med honom själv in i våningen. Turen kom först till studiekammaren, där Merlins kisande ögon sökte genomtränga halvdunklet, som föreföll än mörkare genom kontrasten med den skarpa belysningen ute i förstugan.

Han hade ej sett Juliettes rörelse, men han hade hört det sakta frasandet av hennes kjolar, då hon satte sig på soffan.

— Jag ser, att ni inte är ensam, medborgare-deputerad, sade han, med en hånfull fnysning, då hans lömska blick slog ned på den unga flickan.

— Min gäst, medborgaren Merlin, sade Déroulède så lugnt som stod i hans förmåga, medborgarinnan Juliette Marny. Jag vet, att det under dessa omständigheter är gagnlöst att begära hänsynsfullhet gentemot en kvinna, men jag ber er ihågkomma, i den mån det är er möjligt, att ehuru vi alla äro republikaner, äro vi alla fransmän och jämlikar i vår ridderlighetskänsla gent emot våra mödrar, våra systrar eller våra gäster.

Merlin flinade och såg ett ögonblick ironiskt på Juliette. Denna samma morgon hade han mellan sina kloliknande fingrar hållit ett tunt pappersark, varpå en handstil, oövad som en skol-

flickas, nedskrivit angivelsen mot medborgaren-deputeraden Paul Déroulède.

Rå till natur och tänkesätt som han var, denna folkets representant, hade han nyss inom sig kommit till en särdeles klyftig slutsats beträffande den så kallade gästen i det Déroulèdeska hemmet.

— En avdankad älskarinna, muttrade han för sig själv. — De ha väl nyss återigen haft ett uppträde. Han har tröttnat på henne, och för att ge lika gott igen har hon förrått honom.

Nöjd med denna förklaring av situationen var han rätt benägen att visa sig älskvärd mot Juliette. Dessutom hade han fått syn på kappsäcken, och det nästan föreföll honom, som om den unga flickan med en betydelsefull blick velat rikta hans uppmärksamhet på den.

— Skjut undan fönsterluckorna, kommenderade han, här är ju mörkt som i ett gravvalv.

En av männen lydde genast, och när den strålande augustisolen i breda floder strömmade in i rummet, vände sig Merlin ånyo mot Déroulède.

— Det har ingått meddelanden om er, medborgare-deputerad, sade han, genom en anonym brevskrivare, som påstår, att ni just nu har i er ägo en korrespondens eller några andra papper, avsedda för änkan Capet. Allmänna välfärdsutskottet har givit mig och dessa andra medborgare i uppdrag att lägga beslag på denna korrespondens och ställa er till ansvar för dess befintlighet i ert hus.

Déroulède tvekade en bråkdel av en sekund. Så fort fönsterluckorna öppnats och rummet låg i full dager, märkte han genast att den gula portföljen försvunnit, och av Juliettes sätt att sitta på soffan förstod han, att hon höll den dold någonstädes i sin omedelbara närhet. Det var detta, som gjorde honom tveksam.

Hans hjärta fylldes med gränslös tacksamhet mot henne för hennes ädla försök att rädda honom, men hon skulle ha offrat sitt liv i detta ögonblick, om hon förmått göra ogjort vad hon gjort.

Terroristerna vördade varken person eller kön. En order att anställa husvisitation lade oinskränkt makt i händerna på den, som skulle utföra den, och Juliette skulle i vilket ögonblick som helst

kunna få en befallning att resa sig upp, som ovillkorligen måste åtlydas. Genom sin handling, då hon gömde portföljen, hade hon gjort gemensam sak med medborgaren-deputeraden; om portföljen hittades under hennes klänningsveck, skulle hon anses delaktig i hans brott. Hon skulle åtminstone drabbas av anklagelsen att ha sökt skydda och hjälpa en förrädare.

Hans manliga stolthet uppreste sig vid tanken på, att han skulle ha en kvinna att tacka för sin tillfälliga räddning, men just nu kunde han ej undandraga sig hennes bistånd utan att ohjälpligt kompromettera henne.

Han vågade ej ens ånyo se åt hennes håll, ty han kände, att i denna stund kunde både hennes och hans liv hänga på skälvningen av ett ögonlock; och Merlins plirande ögonspringor höllos fästa på honom i ivrig spaning på en ryckning, en hastig blick, som kunde förråda fruktan eller erkänna, att anklagelsen var befogad.

Juliette satt där, till det yttre lugn och oberörd, och hon tycktes Déroulède än mera upphöjd och beundransvärd än förr. Han kunde ha dyrkat henne som ett högre väsen för hennes hjältemod och hennes rådighet, för hennes lugna överlägsenhet mitt ibland alla dessa motbjudande varelser, som fyllde rummet med lukten av sina smutsiga kläder, med sina råa kvickheter och ohyfsade anspelningar.

— Nå, medborgare-deputerad, fnös Merlin efter en stund, ni svarar inte, efter vad det tyckes.

— Er beskyllning är komplett ovärdig ett svar, medborgare, svarade Déroulède lugnt. — De tjänster, jag gjort republiken, äro väl kända. Jag skulle verkligen ha trott, att allmänna välfärdsutskottet hade lämnat åt sitt värde en anonym anklagelse mot en det franska folkets trogne tjänare.

— Allmänna välfärdsutskottet vet nog vad det gör, medborgare-deputerad, svarade Merlin i kärvt tillrättavisande ton. — Om anklagelsen visar sig vara ogrundad, så mycket bättre för er. Jag förmodar, tillade han försmädligt, att ni ej ämnar göra något motstånd, medan dessa medborgare och jag genomsöka huset.

Utan ett ord lämnade Déroulède en nyckelknippa åt mannen, som stod honom närmast. Allt slags motstånd, till och

med lugn argumentering, skulle ej endast vara gagnlöst, utan även förvärra saken.

Merlin hade givit order om, att kappsäcken och skrivpulpeten skulle undersökas, och två män höllo nu på att utstjälpa båggederas innehåll på golvet. Men skrivpulpeten innehöll nu endast några få privata hushållsräkningar jämte koncept till olika tal, vilka Déroulède vid åtskilliga tillfällen hållit å nationalkonventets församlingar. Däribland fanns även några med blyerts nedskrivna rader, som stodo i samband med hans försvar av Charlotte Corday, och de grepos girigt av Merlin. Hans snuskiga, kloliknande händer slöto sig kring dessa papperslappar som kring ett kärkommet byte.

Men någonting annat av vikt anträffades ej. Déroulède var en tankens och handlingens man, med den äkta övertygelsens hänförelse; men fanatikerns brist på omtanke och försiktighet var honom främmande. De papper, som lågo i den gula portföljen, vilken han ämnat taga med sig till la Conciergerie, ansåg han ovillkorligen nödvändiga för genomförandet av vissa planer, annars skulle han aldrig ha förvarat dem. De voro också de enda bevis, som skulle kunna framläggas mot honom.

Själva kappsäcken var endast packad med de få nödvändighetsartiklar, som behövdes för en månads vistelse i la Conciergerie, och soldaterna sökte under Merlins ledning fåfängt finna någonting, som med litet god vilja skulle kunna uppkonstrueras till förrädisk korrespondens med den stackars fördrivna drottningen.

Medan karlarna letade och snokade överallt, vräkte sig Merlin med utsträckta ben i en av de stora läderklädda stolarna, på vars armstöd hans smutsiga fingertoppar trummade en otålig marsch. Han brydde sig ej ens om att dölja den gränslösa besvikenhet han redan började känna. Ty det såg verkligen ut, som om resultatet av allt letande skulle bli skäligen klent.

Hans plirande ögon gingo tid efter annan till Juliette liksom för att pocka på hennes bistånd. Hon förstod mycket väl, vad som rörde sig inom honom, och bibehöll sitt orubbliga lugn. Men hon kunde ej neka sig nöjet att stundom låta blicken dröja i någon bestämd riktning, och då voro karlarna genast där och

sökte — naturligtvis för att snart än snopnare nödgas vända sig åt annat håll.

Merlin började känna sig förvirrad och flat.

Han visste mycket väl, att medborgaren-deputeraden Déroulède ej var en sådan person, som man handskades huru som helst med. I fråga om honom gällde, att ingen lös misstanke eller anonym angivelse var tillräcklig för att draga honom inför revolutionsdomstolen. Såvida det icke fanns bevis — positiva, ojäviga, fällande bevis — på Paul Déroulèdes förräderi, skulle allmänna åklagaren aldrig våga formulera en anklagelse mot honom. Pariserpöbeln skulle resa sig som en man för att försvara sin avgud; de hiskliga häxorna, som skramlade med sina strumpstickor vid foten av schavotten, skulle slita ned giljotinen, förrän de tilläto Déroulède att bestiga den.

Ty den var Déroulèdes starka värn och beskydd: Seinestadens befolkning, som han städse älskat, trots alla dess förvillelser, och som han hjälpt och bistått i oräkneliga fall — och framför allt samhällets kvinnor, vilkas barn fått skötsel och vård i de sjukhus, som han låtit uppföra åt dem. Detta hade de ännu ej glömt, och det visste Merlin.

Men en dag skulle de i alla fall glömma — kanske ganska snart — och då skulle de i vrede vända sig mot sin forna avgud och under tjut och förbannelser sända honom mot döden. När den dagen kom, behövde man minsann inte bråka med att formulera någon anklagelse eller skaffa fram bevis . . . När folket väl glömt allt vad han gjort — då skulle Déroulède falla.

Men ännu var ej den tiden inne.

Männen hade slutat med att snoka omkring på hyllor och i skåp; varje papperslapp, varje flyttbart föremål hade vridits och vänts.

Ur stånd att längre behärska sig rusade Merlin upp.

— Undersöken honom själv! befallde han myndigt.

Déroulède bet samman tänderna och gjorde inga invändningar, ehuru det sjöd inom honom av harm över den ovärdiga behandlingen. När Merlin drog på med en synnerligen plump »kvickhet», borrade han in sina naglar i handytorna för att ej slå den råa karlen i ansiktet. Men han lade band på sig och ändrade

icke en min, medan fickorna i hans rock vändes ut och in av grova och smutsiga soldathänder.

Hela tiden hade Juliette förblivit tyst, men hennes blick nitade sig fast vid Merlin.

Terroristen visste, att det var Juliette, som angivit Déroulède, och anledningen hade han själv helt sinnrikt konstruerat upp. Men han hyste naturligtvis ej den avlägsnaste föreställning om rätta förhållandet. Vem kunde väl ana, att inom denna stilla och orörliga unga flicka bodde två stridiga, med varandra kämpande viljor, av vilka nu den ena sökte omintetgöra följderna av vad den andra förövat? . . .

Den lågättade terroristen med sina simpla begrepp hade givit sin egen tydning åt Juliettes handling, och den tillfredsställde honom, enär den fullkomligt stämde överens med hans egen uppfattning av människor och deras bevekelsegrunder.

Merlin tilltalade därför icke direkt den unga flickan, utan nöjde sig med att genom minspel och åtbörder antyda, att han »förstod den roll hon spelat i dagens händelser. Déroulède ägnade naturligtvis ingen uppmärksamhet åt dessa vinkar. För honom stod Juliette oändligt höjd över alla politiska intriger. Lika gärna skulle han ha misstänkt något av helgonen i Notre Dame som den ljuva, nästan eteriska varelse, vilken sänts av Herren att fröjda hans hjärta och egga hans strävanden i det godas tjänst.

Men Juliette förstod Merlins hållning och anade, att det olyckliga angivelsebrevet kommit i hans händer. Hela hennes intellektuella kraft koncentrerades nu på en enda tanke: hur skulle hon kunna rädda mannen, som hon älskade, undan följderna av hennes eget brott? Och även varje skymt av misstanke måste lyftas från honom. Merlins skändliga lag skulle aldrig mer få komma honom nära.

När Déroulède äntligen släpptes lös efter den närgångna kroppsvisitationen, såg Merlin sig om för att i rent bokstavlig mening finna någon utväg ur den närvarande, rätt genanta situationen.

Dömande andra efter sig själv, fruktade han nu, att den populäre medborgaren-deputeraden skulle hetsa folkmassan mot honom, till hämnd för den nedriga behandling, som kommit

honom till del. Och i själ och hjärta var Merlin övertygad om, att Déroulède trots allt ändå var skyldig, att bevisen på hans högförräderi verkligen funnos, om han blott visste, hur han skulle bära sig åt för att få tag i dem.

Han vände sig mot Juliette med en outtalad fråga i de glittrande ögonspringorna. Hon ryckte på axlarna och gjorde en åtbörd, som om hon pekat mot dörren.

— Det finnes flera rum i huset än det här, tycktes hennes åtbörd säga, försök dem! Bevisen finnas — det blir er sak att taga reda på dem!

Merlin hade stått mellan henne och Déroulède, så att den senare såg varken den stumma frågan eller svaret.

— Ni är slipad och förslagen, medborgare-deputerad, sade nu Merlin, vänd emot honom, och ni har sannolikt ej lämnat någon möda ospard för att undanskaffa er brottsliga korrespondens. Ni torde förstå, att allmänna välfärdsutskottet ej nöjer sig endast med en undersökning av ert arbetsrum, och jag förmodar, att ni ej har någonting emot, att jag och dessa andra medborgare företaga en rundgång genom hela ert hus.

— Nej för all del, svarade Déroulède torrt.

— Ni följer med oss, medborgare-deputerad, befallde den andre i självsäker ton.

De fyra nationalgardisterna ställde upp sig i en rad utanför arbetsrummets dörr; med en befallande nick gav Merlin Déroulède tecken att passera, och sedan följde han själv efter. I dörren vände han om ett slag och spände än en gång ögonen i Juliette.

— Vad er beträffar, medborgarinna, väste han till i ett plötsligt utbrott av ilska, så kom ihåg: har ni narrat oss hit i ogjort väder, går det er illa. Lämna inte huset, förrän vi komma tillbaka hit! Jag torde ha några frågor att göra er.

XII.

Den gula portföljen.

Juliette väntade några ögonblick, tills de sex männens fotsteg dött bort i den massiva ektrappan.

Den gula portföljen.

För första gången, sedan katastrofen inträtt, var hon ensam med sina tankar.

Nu voro goda råd dyra. Hon hade endast på sig några minuter för att lossa på maskorna i det nät, som hon snärjt omkring den man, hon älskade.

Merlin och hans karlar skulle snart vara tillbaka. Komme de hit för andra gången, gick det ej an, att hon blev sittande på soffan hela tiden, och så länge den gula portföljen befann sig i Déroulèdes rum, var faran överhängande.

Hon tänkte ett ögonblick på att stoppa portföljen in mellan sina klädesplagg och hårt knyta fast den, men vid närmare eftertanke insåg hon, att detta ej var rådligt; den skulle komma att märkas. Hon hade ej själv sett papperen; vilket som helst utav dem skulle kunna utgöra absolut bevisning på Déroulèdes förmenta brottslighet, helst som det kunde antagas, att handstilen mestadels var hans egen.

Tänk om Merlin i övermåttet av sin förargelse skulle befalla, att även hon underginge kroppsvisitation! Blotta tanken därpå kom henne att rysa, men hon skulle ha fogat sig däri, om hon därigenom kunnat rädda Déroulàde. Men härpå kunde hon ej vara säker, förrän hon genombläddrat papperen, och därtill räckte ej den knappa tiden.

Det gällde alltså först och främst att skaffa de komprometterande papperen ut ur rummet och på något sätt undangömma dem, åtminstone tills vidare.

Hon steg upp från soffan och tittade ut genom dörren. Förstugan låg nu öde, men från husets vänstra flygel, i den övre våningen, kunde man tydligt höra soldaternas tunga tramp och då och då ett flatskratt från Merlin.

Juliette lyssnade ett ögonblick och försökte räkna ut, vad som försiggick. Jo visst — de hade nu alla gått till Déroulèdes sovrum, som låg längst till vänster, vid ändpunkten av den breda korridoren en trappa upp. Hon skulle kanske nätt och jämt få tid att utföra den plan, som just nu fallit henne in.

Hon gömde så gott hon kunde den tjocka läderportföljen i sina klädningsveck. Det var ett stort vågspel, detta. . . Om hon just nu genskötes i trappan av någon av husets objudna

gäster, skulle ingenting kunna rädda henne, och förmodligen skulle hon även draga med sig Déroulède i fördärvet.

Å andra sidan stannade hon kvar där hon var, lämnade hon allting åt slumpen — då blev upptäckt oundviklig. Hon valde att taga risken.

Hon gled ljudlöst ut ur rummet och uppför ektrappan till den övre våningen. Merlin och hans folk voro nu sysselsatta med att rannsaka Déroulèdes sängkammare, och ingen aktade på, vad som försiggick därute i trappuppgången. När Juliette kommit upp i korridoren, tog hon av till höger, ilade ljudlöst längs den tjocka Aubussonmattan och försvann hastigt in i sitt eget rum.

I nästa ögonblick hörde hon Merlins skrovliga röst ge order åt karlarna att ställa upp sig ute i korridoren, men hon hade nu välbehållen hunnit in på sitt rum. Hon stängde ljudlöst dörren.

Pétronelle, som hela eftermiddagen sysslat med att packa in sin unga matmors tillhörigheter, hade somnat in i en skinnklädd karmstol. I total ovetenhet om det ovädersmoln, som urladdat sig över det fridfulla huset, satt den hederliga själen och snarkade i lugn och ro med armarna korslagda över det breda bröstet.

Juliette ägnade henne just nu ingen uppmärksamhet. Så skyndsamt och behändigt hon förmådde klippte hon upp den tjocka läderportföljen med en skarp sax, och snart låg dess innehåll utbrett framför henne på bordet.

En blick därpå var nog för att förvissa henne om, att fyndet av dessa papper, om de föllo i händerna på Merlin och hans hantlangare, skulle vara fullt tillräckligt för att sända Déroulède till giljotiden. De flesta av skrivelserna röjde medborgaren-deputeradens egen handstil. Hon hade naturligtvis ingen tid att närmare genomögna korrespondensen, men instinkten sade henne, att den var av ytterst komprometterande art.

Hon rafsade samman både brev och pass i en hög, och somliga av dem rev hon i bitar. Därefter bredde hon ut dem i asklådan, som stod framför den stora ugn av lera, vilken var inmurad i ena hörnet av rummet.

Olyckan ville nu, att detta var en het dag i augusti. Hennes värv skulle ha varit långt lättare, om hon velat förstöra en del papper mitt i vintern, då en väldig brasa flammat i ugnen.

Men hon hade fattat sitt beslut, och här var ingen tid att förlora. Déroulède måste frälsas, även om alla högtflygande planer till förmån för den olyckliga fången i la Conciergerie härigenom i bokstavlig mening ginge upp i rök.

På väggen mitt emot hennes säng, omedelbart ovanför en sammetsöverdragen bönpall, stod på en smal hylla en liten bild av den heliga jungfrun med barnet, vars fotställ utgjordes av en mussla med vigvatten — en av dessa religiösa symboler, vilka denna tidsålder föreskrev som ett nödvändigt tillbehör i varje ung flickas rum.

Framför madonnan brann ständigt en liten lampa. Om den fattade nu Juliette försiktigt med sina fingerspetsar — helt varsamt, att icke den lilla lågan skulle slockna. Först hällde hon ut oljan över pappersremsorna i asklådan; sedan förde hon veken tätt därintill och satte eld på det hela.

Oljan gav elden ökad näring, och den lilla brasan tog sig hastigt. Röklukten, eller kanske snarare Juliettes närvaro i rummet kom gamla Pétronelle att oroligt röra på sig och spritta upp.

— Det är ingenting, Pétronelle, sade Juliette lugnt, bara några gamla brev, som jag bränner upp. Men jag önskar vara ensam några ögonblick, du kanske är så snäll och går ned i köket, tills jag ropar på dig.

Van att göra sin unga matmor i lag reste Pétronelle på sig utan minsta invändning.

— Nu har jag slutat med inpackningen av era saker, mitt hjärtegull, och så värst mycket var det ju inte. Men varför har ni inte kunnat säga till mig att bränna upp de där papperen åt er? Nu har ni ju sotat ner små fina tassarna, och —

— Så där ja, Pétronelle! sade Juliette otåligt och sköt sakta den pratsamma gumman mot dörren. — Ge dig nu av till köket och hjälp fröken Anne Mie att skala äpplen! Kom inte tillbaka, förrän jag ropar på dig. Det var sant, Pétronelle, tillade hon, du kanske kommer att få se några soldater gå omkring här i huset...

— Soldater? Åh Gud bevara oss väl!

— Var inte rädd, Pétronelle! Men de kanske komma att göra dig några frågor.

— Frågor?

— Ja, om mig.

— Mitt socker, mitt hjärtebarn, utbrast gumman förfärad, ha verkligen de där otäckingarna haft panna att —

— Nej nej, lugna dig! Ännu så länge har ingenting hänt, men som du vet är det onda tider vi leva uti.

— Herre Gud! Ack, du heliga madonna! Hå hå, ja ja!

— Ingenting skall hända, bara du förhåller dig lugn och gör precis så som jag säger. Gå ut i köket och vänta där, tills jag ropar på dig. Om soldaterna komma dit och göra dig frågor, så ge dem bara svar på tal, och försöka de skrämma dig, så kom ihåg, att vårt liv står i Guds hand.

Hela tiden, medan Juliette talade, hade hon blicken fäst på pappershögen, som småningom krympte samman och förvandlades till aska. Hon försökte fläkta på lågorna och få dem att flamma upp högre, men en del av korrespondensen var skriven på grovt och segt papper, och det dröjde länge, innan det tog eld och förtärdes.

Pétronelle var nästan gråtfärdig, men hon lydde och beredde sig att lämna rummet. Hennes matmors bleka och högtidliga ansikte skrämde henne. Ögonen glänste stora och klara, och blicken tycktes skåda syner, fördolda för vanliga dödliga; det gyllene håret liknade en helgongloria över den rena vita pannan.

Pétronelle gjorde korstecknet som inför en överjordisk uppenbarelse.

När den gamla trotjänarinnan öppnade dörren, uppstod ett plötsligt drag, och den sista fladdrande lågan slocknade på högen av aska. Då Juliette såg, att hon var ensam, rörde hon hastigt om bland de halvförkolnade resterna och förvissade sig om, att det skrivna var oläsligt. Allt, som kunnat göra Déroulède skada, var förvandlat till aska.

Den lilla veken i lampan under madonnabilden hade förtärt sig själv av brist på olja; Juliette var ur stånd att skaffa eld på nytt och förstöra vad som ännu återstod. Den gula läderportföljen låg kvar som förut med sina av saxen uppfläkta sidor; den var omöjlig att fullständigt förinta.

Men den skvallrade om vad som försiggått och fick icke

finnas kvar. Efter någon tvekan stoppade Juliette in den mellan sina klänningar i sin egen kappsäck.

Därefter gick även hon ut ur rummet.

XIV.

Kort sällhet.

Undersökningen av medborgaren-deputeradens sovrum hade lämnat lika klent resultat som de så nitiskt bedrivna efterforskningarna i hans studiekammare. Merlin begynte i sitt stilla sinne undra, huruvida man verkligen haft den fräckheten att med vett och vilja draga honom vid näsan.

Hans sätt gentemot Déroulède hade undergått en förändring. Han hade blivit undfallande och hal, och han inlade ett blitt och nedlåtande överseende i sitt sätt. Han och allmänna åklagaren skulle komma att få sota ganska strängt för detta dagsarbete, för den händelse den populäre Déroulède, som alltid kunde lita på att finna stöd hos folket, skulle finna för gott att hämnas.

Han hade emellertid redan funderat ut ett sätt att blidka allmänna åklagaren — han skulle lämna honom mutor. Detta oaktat han ännu ingalunda uppgivit allt hopp om att slutligen anträffa bevisen på Déroulèdes högförräderi, ty av den senares hållning tyckte han sig förstå, att sådana verkligen funnos.

Mutorna skulle bestå i Juliette, angivarinnan, i stället för Déroulède, som var den angivne.

Men han fortsatte alltjämt letandet efter bevisen.

Med något förändrad taktik hade han låtit Déroulède gå in till modern i vardagsrummet, och själv hade han begivit sig ut i köket på spaning efter Anne Mie, som han förut råkat se en skymt av i förstugan. I köket hittade han också gamla Pétronelle, som han visserligen kunde roa sig med att skrämma alldeles förskräckligt, men ur vilken han var ur stånd att prässa fram något slags nyttiga upplysningar. Pétronelle var för enfaldig för att göra vare sig skada eller gagn, och Anne Mie var för mycket på sin vakt.

Som Merlin visste, att sluga människor kunna välja de otroligaste ställen för att gömma undan dyrbara eller komprometté-

rande ägodelar, undersökte han nu hela köket, från översta hyllan till matskåp och källare.

Inne i vardagsrummet gjorde Déroulède sitt bästa för att lugna sin mor, som i sin ordning tvang sig att vara tapper och ej visa genom sina tårar, hur hon fruktade för sonens säkerhet.

Så fort Déroulède blivit kvitt soldaternas besvärliga sällskap, hade han skyndat tillbaka till sitt arbetsrum, endast för att finna, att Juliette var borta och att brevportföljen även försvunnit. Ej vetande, vad han skulle tro, och darrande för den älskades öde övervägde han just inom sig, huruvida han skulle gå och söka henne i gästrummet, som hon disponerade, då hon kom honom till mötes ute i korridoren.

Aldrig hade hon tyckts Déroulède så vacker och på samma gång så oåtkomlig. Någonting i hans inre sade honom, att hon i denna stund var honom lika fjärran som om hon vandrat på en annan stjärna i världsrymden.

När hon såg honom närma sig, lade hon ett finger på läpparna och viskade:

— Sch — papperen äro förstörda — uppbrända!

— Och jag har dig att tacka för min räddning!

Hela hans själ låg i dessa ord, och hans hjärta var fyllt ej blott av tacksamhet och glädje, utan även av stolthet, över att hon tänkt på honom och gjort sig möda för hans skull.

Men när han talade, blev hon blekare än hon varit förut. Hennes ögon, stora, vidgade och mörka, voro fästa på honom med en sådan sällsam intensitet i blicken, att den gjorde honom helt bestört. Han trodde, att hon höll på att svimma, att den senaste halvtimmens sinnesrörelser varit för mycket för hennes överretade nerver. Han fattade hennes hand och förde henne sakta in i vardagsrummet.

Hon sjönk som dödstrött ned i en stol, och han, glömmande sin fara, glömmande allt annat i världen, föll på knä vid hennes fötter och grep hennes händer i sina.

Hon hade rätat upp sig ur sin hopsjunkna ställning och höll alltjämt de stora ögonen fästade på honom. Han kunde ej se sig mätt på henne, det föreföll honom, som om han aldrig riktigt sett henne förut. Och dock hade hennes bild stått för honom, natt

och dag, alltsedan den förfärliga eftermiddagen, då han hållit henne halvt avsvimmad i sina armar och hjälpt henne in under sitt skyddande tak.

Från den stunden hade han dyrkat henne — hon hade indragit honom i trollkretsen av sitt förfinade väsen, sin skönhet, den doft av ungdom och oskuld, som sällan förfelar sin verkan på den kategori av män, dit den tillbakadragne och granntyckte Déroulède hörde.

Han hade ägnat henne en stilla dyrkan, och han skulle knappt ha velat benämna sina känslor med något annat namn. Kärleken vill också *förstå*. Men han skulle ha ansett det nästan för ett helgerån att söka intränga i hennes själs mysterier, söka uppfatta denna egendomliga andra natur, som stundom helt och hållet förvandlade hennes väsen, gjorde henne sorgbunden och tyst och kastade liksom en skymmande slöja över hennes unga skönhet.

Och fastän hans kärlek till henne vuxit i styrka och innerlighet, hade den förblivit av samma översinnliga art — den stoftföddes kärlek till ett helgon, den helige Franciskus' hänförda tillbedjan av himladrottningen.

Sir Percy Blakeney hade kallat Déroulède en idealist. Det var han, i ordets egentliga mening, och i Juliettes person såg han förkroppsligat allt vad hans idealism ägde renast och bäst.

I dag hade han för allra första gången hållit hennes hand en smula längre än den konvenans, för vilken han vanligen böjde sig, strängt taget tillät. Den första kyssen på hennes fingerspetsar hade kommit blodet att ila hastigare i hans ådror. Hon satt nu stilla som förut i stolen och lät sina små kalla händer slutas i hans varma grepp.

Inom honom tändes en lidelsefull längtan att få slå sina armar omkring henne, draga henne in i sin famn och känna hennes hjärta klappa tätt intill hans. Nu vållade det honom nästan plåga att se på hennes skönhet — det lilla ovala ansiktet med dess barnsligt mjuka linjer, de stora ögonen, vilka stundom skimrade blå, men nu tycktes honom dunkla och djupa som havets färg, när ett ovädersmoln står hotande däröver.

— Juliette! viskade han slutligen och närmade plötsligt sitt bönfallande ansikte intill hennes.

Då var det, som om en rysning genomilat hela hennes varelse, och hon bleknade ända ut på läpparna. Och han, som icke visste, vad som försiggick i hennes inre, trodde i sin ridderliga försynthet, att hon skrämdes av hans eldighet och ryggade tillbaka inför en lidelse, den hon var för ren att besvara.

Ingenting utom det enda ordet hade uttalats — blott hennes namn, en vädjan av en stark man, till sist besegrad av sin gränslösa kärlek. Och hon, stackars flicka, som ännu förtärdes av ängest och samvetskval, som älskade honom och dock så grymt förorättat honom, ryste vid tanken på, vad hon kunde ha ställt till, om ej en välvillig slump ingripit.

Halvt skamsen över sin brist på självbehärskning böjde han åter ned sitt mörka huvud över hennes händer, tvang sig till att vara lugn och kysste åter vördnadsfullt hennes fingerspetsar.

När han åter såg upp, hade det hårda och tillbakavisande draget i hennes ansikte veknat, och två tårar rullade långsamt över hennes bleka kinder.

— Vill du förlåta mig, du rena, du upphöjda, sade han milt. — Jag är bara en människa, och du är så vacker. Nej — drag inte undan dina små händer! Jag är alldeles lugn nu och vet, hur man bör umgås med änglar.

De manande rösterna i Juliettes inre bjödo henne att tillsluta sina öron för kärleksord, uttalade av den man, som hon förrått. Men vem har hjärta att klandra henne för att hon lyssnade till de ljuvaste ljud, som någonsin kunnat nå en kvinnas öron — kärleksförklaringen från den man, hon skänkt sitt hjärta.

Hon satt och lyssnade, medan allting omkring dem var stilla. Vid bortre ändan av rummet hördes madame Déroulède sakta frammumla sina böner.

Men de voro ensamma i denna härliga värld, där kärleken råder och dit den endast inbjuder sina utvalda. Och även Juliette glömde nu den hårda och dystra verkligheten, glömde sitt brott och fruktan för dess ohyggliga följder och började tycka, att det var ljuvt att leva och att älska och ljuvt att ha för sina fötter den

ende man i världen, vid vars starka och kärleksfulla hand hon skulle vilja vandra fram sin levnads stig.

Vem kan säga, vilka hemligheter han förtrodde henne? Nog av — hon lyssnade och hon smålog; och när han såg henne småle, strömmade hans hjärta över av tacksamhet och lycka.

XV.

Röjd.

En dörr, som öppnades och stängdes, kom dem båda att spritta upp ur sina drömmar,

Anne Mie hade glidit in i rummet, blek och darrande, med ögon, som stodo stela av skräck.

Déroulède störtade upp, förundrad och häpen vid åsynen av den unga flickans förstörda utseende. Han tog hastigt några steg emot henne och ämnade tilltala henne, men hon skyndade förbi honom och bort till madame Déroulède. Hon tycktes vara i hög grad upprörd över någonting, som hänt.

— Anne Mie, vad är det? frågade han i en ton, som fordrade ögonblickligt svar. — De där uslingerna ha väl aldrig —

I ett nu kom verkligheten åter störtande över honom med obändig kraft, och inom sig förebrådde han sig bittert för att han i denna stund av självisk lycka glömt dem, som voro hänvisade uteslutande till hans hjälp och beskydd.

Han visste vad de voro av för skrot korn, de fräcka gynnare, som den senaste timmen huserat i hans hus; han kände väl till de närgångenheter, som den råe Merlin skulle kunna tillåta sig, och han klandrade sig strängt för att han lämnat Anne Mie och Pétronelle ensamma med dem låt vara blott ett par minuter.

Men Anne Mie lugnade honom hastigt.

— De ha inte ställt till så värst mycket oreda, sade hon och talande med tydlig ansträngning och tillkämpat lugn. — Pétronelle och jag vore tillsamman, och de hade oss att öppna alla skåp och taga locket av alla grytor och kastruller. Se'n gjorde de oss en massa frågor.

— Frågor? Om vad? frågade Déroulède.

— Om dig, Paul, svarade Anne Mie, och om tant. Också om — om medborgarinnan, din gäst . . .

Déroulède såg skarpt på henne, undrande över det sällsamma i hela hennes uppträdande. Hon kämpade synbarligen med en mycket stark sinnesrörelse, och med den ena magra och bruna lilla handen kramade hon hårt om ett stycke papper.

— Anne Mie, lilla barn, sade han mycket milt, du ser så uppskakad ut, alldeles som om det skulle ha hänt någonting förfärligt. Vad är det för ett papper, du håller i, min vän?

Anne Mie tittade själv därpå. Hon gjorde tydligen våldsamma ansträngningar för att bibehålla sin fattning.

Men Juliette tycktes vid första åsynen av Anne Mie ha blivit som förstenad. Hon satt orörlig och stum med ögonen stelt häftade vid den stackars ofärdiga flickan, som om denna varit en obönhörlig domare, vilken rådde över liv och död.

En förkänsla av kommande olycka sade henne, att hennes öde inom få minuter skulle vara beseglat. Alla gärningar få förr eller senare sin lön, och det var beskärt åt Anne Mies tunna och vissna lilla hand att mäta ut vedergällningen åt henne . . .

— Vad är det för papper? Får jag se på det, Anne Mie, bad Déroulède.

— Det fick jag nyss av medborgaren Merlin, återtog Anne Mie i något lugnare ton. — Han tycks mycket förargad över att inte finna någonting för dig komprometterande, Paul. De höllo på och stökade länge och väl ute i köket, och nu ha de gått för att genomleta mitt rum och Pétronelles. Merlin är ryslig, han bär sig åt som en galning av ilska över att han ingenting hittar —

— Ja visst. Nå?

— Jag begriper inte, vad han trodde sig skola få ut ur mig, för jag sade honom, att du aldrig resonerar i politiska frågor vare sig med din mor eller mig och att jag aldrig brukar stå och lyssna vid nyckelhålen . . .

— Nå? Då så —

— Då så började han tala om — om vår gäst — men i fråga om henne kunde jag naturligtvis inte heller säga någonting. Han tycks vara osäker om vem som har angivit dig. Han talade någonting om en anonym angivelse, som tidigt i morse kom allmänna åkla-

garen till handa. Den var skriven på ett stycke papper och tycks ha kastats ned i någon av de där nyligen uppställda lådorna. Och —

— Det är verkligen rätt egendomligt, sade Déroulède, funderande på händelsen och kanske ännu mera på den starka sinnesrörelse, Anne Mie lade i dagen, när hon berättade den. — Jag har aldrig vetat av, att jag hade en hemlig fiende. Jag undrar om jag någonsin skall få reda på —

— Precis det samma sade jag nyss åt medborgaren Merlin.

— Vad för slag?

— Att jag undrade, om du eller — eller någon av oss, som hålla av dig, någonsin skall få reda på, vem den där hemliga fienden kan vara.

— Det var ett misstag, lilla vän, att tala så oförbehållsamt med en sådan rå och ohyfsad människa som medborgaren Merlin.

— Jag sade inte mycket, men jag ansåg det rådligast att hålla honom vid gott humör, eftersom han själv tycktes vilja tala just i det ämnet.

— Nå, vad sade han?

— Han skrattade och frågade, om jag mycket gärna skulle vilja veta . . .

— Jag hoppas du svarade nej, Anne Mie?

— Nej, var du lugn för att jag svarade ja, utbrast flickan med plötslig häftighet.

Hon sköt en flammande blick på Juliette, som satt stel och tyst och med ögonen följt varje rörelse av Anne Mie från den stund, då hon börjat berätta.

— Skulle jag inte vilja veta, vem som är din dolde fiende, Paul — den varelse som var lumpen och svekfull nog att söka överlämna dig i händerna på dessa skurkar, som ej känna något förbarmande . . . Vad ont har du väl gjort någon människa?

— Sakta, Anne Mie, du förivrar dig, avbröt han, mot sin vilja småleende åt den unga flickans våldsamma förtrytelse över vad han ansåg endast som en småsak — upptäckten av denna hittills okända fiende.

— Tag inte illa upp, Paul, bad Anne Mie med ett nästan rörande tonfall, men hur kan jag annat än att bli alldeles utom

mig, när jag talar om ett sådant skändligt och lågt förräderi, som det Merlin nyss antydde för mig?

— Nå, vad antydde han då?

— Han gjorde väl mer än så — och Anne Mies röst sjönk till en viskning — han gav mig detta papper, just den anonyma angivelse, som allmänna åklagaren erhöll i morse . . . Han trodde att kanske någon utav oss kunde känna igen handstilen.

Hon tystnade, stående några steg från Déroulède, och räckte fram mot honom det tillskrynklade papper, som hon hittills hållit hårt hopkramat i handen. Déroulède skulle just till att taga det från henne — då hans ögon föllo på Juliette.

Hon sade ingenting, hon hade blott instinktmässigt rest sig och stod nu, innan en sekund förgått, även hon tätt intill Anne Mie.

Det verkade som en uppenbarelse, som blixtens bländande sken över förut dunkla och orediga konturer . . . Dödstystnad rådde i rummet, och Juliettes skuld stod skriven i hennes dödsbleka ansikte.

Det var ett plötsligt, ohyggligt avslöjande. Han såg med ens — eller trodde sig se — hennes arma själ i all dess vederstyggliga nakenhet. Hans ideal var slaget i stumpar och stycken, hans lycka grusad. Helgonet hade upphört att finnas till.

Framför honom stod en bedårande vacker och intagande kvinna, på vilken han slösat sin kärleks rikaste skatter — som han tagit upp i sitt hus och värnat och beskyddat . . . *Så* hade hon lönat honom.

Hon hade med list trängt sig in under hans tak, spionerat på honom, hycklat och ljugit för honom. Upptäckten var för plötslig och fasansfull för att hans förvirrade hjärna skulle kunna söka reda ut något motiv för hennes handlingar. Hela hans liv, det förflutna, nuet och framtiden — allt plånades ut i och med detta förfärliga uppvaknande. Han glömde allt, utan det nattsvarta förräderiet — hur skulle han kunna minnas ens det, att han en gång för mycket länge sedan i ärligt envig dödat hennes bror?...

Hon gjorde ej det minsta försök att dölja sin brottslighet. Hon endast riktade på honom en lång, bönfallande blick, vari låg

en värld av smärta. Kanske kände hon, att en kärlek sådan som hans ej dödas i en blink.

Och han, som ännu stod under det trolska inflytandet av de få ögonblick, då han legat på knä för hennes fötter, förstod hennes stumma bön och tillslöt sina ögon för att för alltid utestänga den strålande bilden av en himlens ängel, som han tillbett.

Därefter vände han sig lugnt till Anne Mie.

— Ge mig det där papperet, Anne Mie, sade han kallt. — Jag torde måhända känna igen min bittraste fiendes handstil.

— Det behövs inte nu, genmälde Anne Mie långsamt, med blicken fortfarande fäst på Juliettes ansikte, vari även hon läst allt vad hon önskade läsa.

Papperet fladdrade ut ur hennes hand.

Déroulède lutade sig ned för att taga upp det. Han vek ut det, slätade till det — och såg att det var oskrivet på båda sidor.

— Här finns ju ingenting skrivet, sade han med någonting av en sömngångares stämma.

— Nej, ingenting utom historien om hennes svek, svarade Anne Mie.

— Du har handlat styggt och illa, Anne Mie.

— Det är möjligt, men jag *anade* rätta förhållandet, och jag ville *veta.* Gud visade mig det här sättet, hur jag skulle bete mig och hur jag också skulle underrätta dig.

— Ju mindre du för Guds namn på läpparna just nu, Anne Mie, desto bättre, tror jag. Vill du hjälpa mamma, hon ser ut att inte ha mycket krafter kvar.

Madame Déroulède, som satt där tyst och undergiven i sin karmstol, hade med slö likgiltighet åsett den tragiska scen, som utspelats i hennes omedelbara närhet. Alla hennes tankar och begrepp hade förlamats och domnat, det ögonblick, då den första hårda knackningen på förstugudörren klargjort för henne, att hennes son hotades av fara.

Denna nya upptäckt, att Juliette varit hycklande och svekfull, gjorde ej något vidare intryck på henne. När sonen svävade i fara, rörde det henne föga, från vilket håll faran kom.

Anne Mie lydde Déroulèdes uppmaning och ägnade den gamla damen sina ömma omsorger. Nu var gärningen gjord,

men reaktionen hade redan infunnit sig, och hon började känna sig villrådig och olycklig.

Den stackars ofärdiga flickan hade i sitt sinne uttänkt detta sätt att avslöja och brännmärka förrädaren. Anne Mie visste ingenting och brydde sig heller icke om de bevekelsegrunder, som påverkat Juliette; hon endast förstod, att ett nattsvart dåd hade anstiftats mot den man, på vilken hon själv slösat sin rörande och hopplösa kärlek.

Hennes oförvillade rättskänsla och måhända ännu mer all den bundna svartsjuka, som under de senaste veckorna plågat henne, reste sig och drev henne att avslöja rivalen.

Icke ett ögonblick tvivlade hon på Juliettes brottslighet. Kärleken är blind, så har det ju hetat sedan urminnes tider, men svartsjukans dämon har hundra ögon, skarpsyntare än lodjurets.

Anne Mie hade skjutits åt sidan av Merlins karlar, när de trängde sig in i Déroulèdes arbetsrum, men hon följde dem dock till dörren. När fönsterluckorna skjutits undan och rummet fyllts med ljus, hade hon sett Julie sitta där som en drottning på soffan, skenbart lugn och oberörd.

Det var instinkten, den instinkt, som alstrades av hennes egen hopplösa lidelse, som gav henne förmågan att läsa i den vackra flickans ansikte allt, som låg dolt bakom den bleka, orörliga masken. Samma skarpblick lät henne genomskåda Merlins vinkar och antydningar. Hon uppfångade varje skiftning av tonfallet, hörde allt, såg allt.

Och mitt i ångsten och skräcken för den man, hon älskade, brann hon av en vild och otyglad fröjd vid tanken på, att hon nu äntligen störtat från hennes upphöjda plats den ovärdiga, som stulit hans kärlek.

Anne Mie var ej intellektuelt begåvad, hon var okonstlad och barnslig, och hennes känsloliv inrymde ej många skiftningar. Det var svartsjukan rätt och slätt som ingivit henne den ganska listiga idé, som hon satt i verkställighet vid avslöjandet av Juliette.

Hon ville se den andra flickan förödmjukad och rädd, när hon hotades med upptäckt, och just denna skräck skulle röja henne och för alltid vanära henne inför Paul Déroulède.

Röjd.

Nu var det gjort alltsamman; det hade gått precist efter hennes beräkning. Paul visste nu, att han ödslat sin kärlek på en falsk och ovärdig varelse, och Juliette stod där likblek och orörlig under den förkrossande tyngden av sin skuld.

Anne Mie hade njutit sin triumf, men glädjen var icke oblandad. Den tillbakahållna gråten stockade sig i hennes strupe, och hon andades tungt. Pauls dyrkade avgud hade hon störtat ned i stoftet, och det var ett svårt fall, men den enda blick, hon kastat på hans ansikte, visade, att hon samtidigt skövlat hans liv.

Han hade fått någonting gammalt över sig. Den energiska, livfulla blicken hade slocknat, en djup fåra hade ristat sig mellan hans ögonbryn. Han stirrade stum framför sig och vred och vände mellan sina slappa fingrar det tomma pappersblad, som jagat hans lyckodröm på flykten.

Den inneboende, målmedvetna kraften, den starka viljan, den trygga hållningen, allt det för hans väsen karaktäristiska tycktes ha försvunnet. Gestalten hade trött sjunkit i hop, och över ansiktet hade lägrat sig ett drag av hjälplös nedslagenhet.

— Vad han älskade henne! suckade Anne Mie, i det hon ömt svepte schalen kring madame Déroulèdes axlar och för tredje gången räckte henne luktvattensflaskan.

Juliette hade ingenting sagt — hon kände det, som om allting dött inom henne. Hon var förvandlad till en stenbild, hennes tankar lågo domnade, hennes hjärta var kallt, hela hennes jag var endast som ett skört stycke maskineri, som när som helst kunde springa i biter. Men ett enda sinne hade hon kvar, synen. Och hon fäste ögonen på Déroulède.

Hon såg och såg; ingenting undgick henne av de växlande uttrycken i hans stackars ansikte — den första, skärande smärtan, den totala oförmågan att fatta, att inse sammanhanget, och nu till sist den fasansfulla tanketomheten och slöa likgiltigheten, som föregår förtvivlan.

Men avsky eller leda spårade hon ej. Han hade sökt rädda henne från att bli ytterligare förödmjukad inför modern, men vilket förakt måste han ej känna för den, som bragts på fall tack vare en så enkel list och som nu aldrig, aldrig mer förmådde resa sig . . .

Röjd.

Hon såg och hon kände ingenting, icke hopp, men ej heller förtvivlan. Det var tomt inom henne.

Men slutligen, när flera minuter gått, såg hon hans starka själ upptaga kampen mot de mörka makter, som voro nära att övervåldiga honom. Han släppte det tillskrynklade pappersbladet ur handen, som om det brännt honom, den kraftiga gestalten rätade åter upp sig, och tanken på andra intressen, andra än hans egna, började lyfta på den tunga bördan av grämelse och sorg.

Han ihågkom brevportföljen, som innehöll de komprometterande papperen. Inom honom uppsteg en obestämd undran över vad Juliette haft för skäl att gömma undan den och hindra Merlin från att göra det för honom ytterst värdefulla fyndet.

Tanken på att hela hennes varelse undergått en förvandling och att hon nu önskade rädda honom, föll honom aldrig in. Hade den gjort det, skulle han ha avfärdat den som orimlig och upprunnen i hjärnan på en inbilsk narr, som tror sig själv oemotståndlig.

För egen del förmådde han ej komma till någon annan slutsats än att hon hållit honom för narr hela tiden — hållit honom för narr när hon sökte hans beskydd, när hon väckte kärleken i hans bröst och framför allt, när han för ett kort ögonblick lät sig övermannas av passionen och röjde elden under den lugna ytan.

När det bittra minnet av detta ögonblick av den ljuvaste dårskap jagade genom hans värkande hjärna, då först såg han upp emot henne med en enda blick av smärtfylld förebråelse, så stark, så öm, och dock så avgörande, att Anne Mie, som såg den, tyckte, att hennes eget hjärta ville brista av sorg.

Men även Juliette hade uppfångat den blicken. Spänningen i hennes nerver gav plötsligt vika — minnet kom tillbaka med plågsam häftighet. Hennes knän började svikta under henne, och hon sjönk ned på golvet framför Déroulède med det gullockiga huvudet dignande under bördan av skuld och vanära.

XVI.

I fängelset.

Déroulède gjorde intet försök att gå till henne.

Först efter en stund, då Merlins och hans karlars tunga tramp ånyo hördes ut i förstugan, reste hon sig stilla.

Hon hade gjort sin ödmjuka och ångerfulla avbön där inför dem alla. Sedan kastade hon en sista avskedsblick på dem, som hon så djupt förorättat, och i sitt hjärta bjöd hon ett evigt farväl åt :en kärlek, som hon nyss sett spira, men varöver frostvinden redan härjande gått fram.

Nu var hon redo att lida sina gärningars lön.

Merlin hade redan åter kommit instövlande i rummet. Det långa och besvärliga sökandet genom hela huset hade icke förbättrat vare sig hans lynne eller hans yttre människa. Han var svettigare och smutsigare än någonsin, och den trånga pannan hade nästan försvunnit under de stripiga testarna av det okammade håret, som han i vresig otålighet ständigt lurvat till och fört fingrarna igenom, tills det stod i alla väderstreck.

Juliette behövde ej mer än kasta en blick på hans ansikte för att ernå visshet om, vad hon ville veta. Han hade varit inne även i hennes rum och hittat lämningarna efter de uppbrända pappersbitarna, som hon med flit lämnat kvar i asklådan.

Nu var frågan den: hur skulle han bete sig gent emot henne? Att hon ej skulle kunna undslippa fängelse och dom stod med ens klart för henne. Så mycket läste hon i den föraktfullt ironiska blick, som Merlin sköt på henne.

Déroulède å sin sida erfor en viss lättnad, när fridstörarna åter kommo inklampande. Situationen hade blivit outhärdlig. När han såg sitt fallna helgon ligga där i ånger och ruelse framför honom, kände han sitt inre sargas och sönderslitas.

Men ändå gick han icke fram till henne och lyfte icke upp henne med tröstande ord . . .

Den överhängande fara, som hotade honom, bekymrade honom föga. Han förmodade, att Merlin väl skulle hitta den gula

portföljen. Var den fanns, kunde han ej säga; kanske Juliette själv hade lämnat den åt soldaterna. Troligen hade hon endast gömt den några minuter, och det måhända av ren självbevarelsedrift. Ty om upptäckten av de eftersökta papperen skett allt för hastigt, hade ju Merlin kunnat förråda henne.

Han, liksom Anne Mie, drog sig nu till minnes de förstuckna vinkar och antydningar, som Merlin och hans folk låtit undfalla sig, medan undersökningen pågick inne i arbetsrummet. Den gången hade han betraktat dem som fräcka försök att förolämpa, och han hade måst uppkalla hela sin förmåga av självbehärskning för att ej på fläcken tillrättavisa de skurkar, som vågade tala lättfärdigt med hans helgon.

Men nu hade förlåten fallit, och han förstod. Skammen brände honom.

Det var en sann välgärning att återse de trumpna och smutsiga figurerna inne i rummet. Helst hade han velat lägga en hel värld mellan sig själv och flickan därborta vid bordet.

Merlin hade nu funnit för gott att ändra ton, och det till och med skönjdes en viss inställsamhet i det fula och frånstötande ansiktet, då folkrepresentanten åter närmade sig medborgaren-deputeraden Déroulède.

— Medborgare-deputerad, började Merlin i beskyddande ton, jag har att meddela er den välkomna nyheten, att vi i ert hus icke anträffat någonting som i det minsta avseende kan kasta misstanke på ert lojala sinnelag gent emot republiken. Mina order voro emellertid att föra er inför allmänna välfärdsutskottet, antingen jag hittat några bevis på er brottslighet eller ej. Jag har inga bevis hittat . . .

Han iakttog skarpt Déroulède i den förhoppningen att till och med så här i elfte timmen ertappa honom med en blick eller ett tecken, som dock sent omsider skulle lämna honom den bevisning, han så livligt önskade. Det minsta uttryck av lättnad i Déroulèdes uppsyn, en suck av tillfredsställelse, skulle i detta ögonblick ha varit tillräckligt för att övertyga honom och allmänna välfärdsutskottet, att medborgaren-deputeraden trots allt ändå var skyldig.

Men Déroulède ändrade ej en min. Han var tillräckligt herre över sig själv för att ej röja vare sig överraskning eller belåtenhet.

Han kände dock bådadera. Tillfredsställelsen ej för sin egen skull, utan för sin mors och Anne Mies skull, vilka han ämnade genast sända ur landet, undan all fara. Och därjämte även för sin gäst, Juliette Marnys skull, vilken, vad hon än förbrutit mot honom, dock alltjämt hade vissa anspråk på hans beskydd.

Hans känsla av överraskning var ej så stark och dessutom snabbt övergående. Merlin hade ej hittat den gula portföljen. Juliette hade måhända — något väl sent — ansatts av samvetskval och på något sätt lyckats göra sig den kvitt. Saken hade för övrigt upphört att intressera honom. Antingen han hade henne att tacka för förräderiet eller sin slutliga räddning — det var lika harmfullt vilketdera som helst.

Han kysste ömt sin mor, då han tog avsked av henne, och han tryckte Anne Mies skygga lilla hand varmt emellan sina egna. Han gjorde vad han kunde för att lugna dem, men för deras egen skull vågade han i Merlins närvaro ingenting yttra om sina planer för deras avresa från Paris.

Därefter var han färdig att följa med soldaterna.

När han passerade tätt förbi Juliette, gjorde han en bugning och viskade nästan ohörbart:

— Farväl!

Hon hörde viskningen, men svarade ej med ord. Men uttrycket i hennes ögon var vältaligt nog.

Hans och eskortens fotsteg genljödo nere i trappan; därefter hörde man ytterdörren öppnas och tungt slå igen. Genom det öppna fönstret trängde ljudet av hesa hurrarop, då den populäre medborgaren-deputeraden visade sig ute på gatan.

Merlin stannade kvar under det lilla tegelbelagda taket omedelbart utanför ingången och behöll två av karlarna hos sig. De båda övriga befallde han eskortera Déroulède så långt som till allmänna välfärdsutskottets sessionsrum. Terroristen hyste en obestämd fruktan för att medborgaren-deputeraden skulle börja tala till folkmassorna.

I fängelset.

En ganska bullersam skara kvinnor hade tydligen redan väntat på, att han skulle uppenbara sig. Det ryktet hade snabbt spritts kring gatorna, att Merlin i egen hög person å sitt nitiska ämbetes vägnar avlagt besök hemma hos Paul Déroulède, åtföljd av fyra soldater. En dylik skändlighet, tillfogad den man, som åtnjöt sina meningsfränders obegränsade förtroende, hade i högsta grad uppretat pöbeln. Kvinnorna tjöto och visslade åt soldaterna, så fort de visade sig, och Merlin vågade ej absolut förbjuda Déroulède att tala.

— *A la lanterne, vieux crétin!* skrek en av kvinnorna och stack sin knutna näve in under näsan på Merlin.

— Säg bara ett ord, medborgare-deputerad, inföll en annan, och vi skola märka den fulingen, så att han för alltid känns igen. *Nous lui casserons la gueule!*

Den minsta oförsiktighet av Déroulède skulle nu ha ställt till ett stort tumult, och på den tiden ansågs självförsvar mot gatans pöbel liktydigt med fientlighet mot folket.

Merlin var heller icke fullt färdig med sitt värv. Han hade ingalunda för avsikt att själv eskortera Déroulède; han hade ännu viktigare saker att uträtta inne i det hus, vars port han nyss slagit igen, och han hade endast önskat få dess ägare något så när ur vägen, innan han ånyo steg uppför trappan.

Han hade för övrigt väntat en smula upplopp ute på gatorna. Parisbefolkningens lynne var vid denna tidpunkt ytterst lättretligt. Pöbelns hat mot en viss klass och mot vissa individer kunde endast jämföras med dess blinda hänförelse i samband med andra.

Den hade dyrkat Marat för hans snuskighet och för hans laster; den dyrkade Danton för hans kraft och Robespierre för hans lugn; den dyrkade Déroulède för hans klangfulla stämma, hans saktmod och hans deltagande, för hans omvårdnad av folkets barn och för hans ljungande vältalighet.

Det var denna vältalighet, som Merlin nu fruktade, men han hade föga kännedom om den människotyp han hade att göra med. Begreppet *ansvarskänsla* var för honom obekant.

Déroulèdes inflytande på den stora hopen, den sedeslösaste och mest svårhanterliga pöbel världshistorien någonsin känt — det hade han ej ernått därigenom att han underblåst dess lidelser.

Den populariteten är lysande, men den är städse av kort varaktighet. En folkmassas lidelser vända sig ofelbart förr eller senare mot den, som bidragit till att väcka dem.

Marat levde ej så länge, att han hann se sin stjärna sjunka; Danton släpades till giljotinen av dem, vilka han lärt att betrakta detta dödsredskap som ett ojävigt politiskt argument. Robespierre omkom själv i den vilda orgie av blodsutgjutelse, som han manat fram. Men Déroulède förblev pariserpöbelns härskare, så länge det behagade honom att utöva sitt herravälde. När gatans trasiga proletärer lyssnade till honom, kände de sig ej så hopplöst sjunkna.

Han uppehöll i deras stackars vilseledda sinnen den sista svaga och tynande känslan av mänsklighet, som deras blodtörstiga tyranner under masken av Broderskap och Jämnlikhet gjorde sitt bästa att förkväva.

Till och med nu, då han skulle med lätthet ha kunnat hetsa upp hopen utanför hans eget hus till en våldsam opinionsyttring till hans förmån, föredrog han att ingenting säga; dem, som nyfiket undrande ilade fram, lugnade han med en åtbörd.

Han visste väl, att de, som han nu eggade upp emot Merlin, skulle, när de fått blod på tand, troligen vända sig mot honom själv inom nästa halvtimma.

Merlin, som hela tiden haft för avsikt att återvända till Déroulèdes bostad, tog nu tillfället i akt. Han lät medborgaren-deputeraden jämte de båda gardisterna vandra vidare så länge, och själv retirerade han skyndsamt in i huset, följd av kvinnornas hånande tillrop.

— *A la lanterne, vieux crétin!* skreko de, när porten ånyo föll igen mitt för näsan på dem.

Några av dem började bulta på dörren med knytnävarna. Men plötsligt varsnade de, att deras utvalda gunstling, medborgaren-deputeraden Déroulède vandrade framåt mellan soldater, alldeles som om han vore fånge. Genast spreds det ryktet att han var arresterad och att det nu bar i väg till domsalen med honom.

Men det fick inte ske . . . Pariserpöbeln hade fått lära sig, att den var herre och husbonde i staden, och den läxan hade den noga lagt på minnet. För ögonblicket hade den behagat taga Paul Déroulède under sitt speciella hägn, och som en hedersvakt

åt honom — kvinnorna i trasiga kjolar, karlarna med bara ben och skjortorna nedhängande på höfterna, barnen tjutande och skrikande — följde de nu med honom för att övervaka, att ingenting ont vederfors honom.

XVII.

Sådd och skörd.

Merlin väntade en stund i förstugan, tills han hörde bullret av den avtroppande folkmassan småningom dö bort på avstånd. Med en belåten grymtning steg han därefter ånyo uppför trapporna.

Händelserna ute på gatan hade endast tagit några minuter, och madame Déroulède och Anne Mie hade lyssnat till folkhopens larm med så mycken oro och ängslan, att de ej haft någon uppmärksamhet till övers åt Juliette.

De hade ej vågat träda ut på balkongen för att se efter, vad som egentligen stod på, och fattade därför ej vad det betydde, att dörren åt gatan för andra gången öppnades och stängdes.

Men i nästa ögonblick kommo Merlins tungt hasande fotsteg i trapporna Anne Mie att förfärad se sig om.

— Det är bara soldaterna, som komma tillbaka för att hämta mig, sade Juliette lugnt.

— För att hämta er?

— Ja, de komma för att föra bort mig. Antagligen ville de inte göra det, så länge monsieur Déroulède var kvar, för att inte —

Hon fick aldrig tid att tala till slut. Anne Mie stirrade allt jämt på henne, stel av undran och fasa, när Merlin trädde in i rummet.

I handen höll han en gul läderportfölj, söndersliten och uppfläkt vid ena ändan, jämte några stycken delvis svartbränt papper. Han gick rakt fram till Juliette och körde utan minsta hänsyn portfölj och papper i ansiktet på henne.

— Tillhör detta er? sade han barskt.

— Ja.

— Jag förmodar ni vet, var de ha hittats?

Hon nickade lugnt till svar.

Vad var det för papper, som ni brände upp?

— Kärleksbrev.

— Ni ljuger!

Hon ryckte på axlarna.

— Jag gör väl det, då, svarade hon kort.

— Vad har de här papperen varit för slag? upprepade han med en avsiktligt rå och gemen ed, som emellertid ej ägde förmågan att bringa den unga flickan ur hennes jämnvikt.

— Det har jag redan sagt er, sade hon, kärleksbrev, som jag ville bränna upp.

— Vem var er älskare? frågade han.

När hon icke svarade, pekade han utåt gatan, varifrån ropen »Déroulède! Vive Déroulède!» ännu skallade på avstånd.

— Voro breven från honom?

— Nej.

— Ni hade alltså mer än en älskare?

Han skrattade, blinkade förtroligt och tog på sig en illmarig min, som ytterligare förvred den fula fysionomien.

Han stack sitt ansikte tätt intill hennes, och hon slöt ögonen, sjuk av fasa vid beröringen med den gräsliga varelsen. Även Anne Mie hade uppgivit ett sakta rop av ömkan vid åsynen av denna stinkande och snuskige usling, som med avsiktlig oförskämdhet trängde sig så tätt inpå den stackars flickan som möjligt.

Med en rå åtbörd satte han sin kloliknande hand under hennes fina haka och tvang henne sålunda vända på huvudet och se på honom. Hon ryste vid den vidriga beröringen, men förlorade ej sin lugna fattning.

Det var i händerna på dylika hänsynslösa uslingar, som hon med vett och vilja överlämnat honom, som hon älskade. Hennes egen förnedrings mått tycktes henne nu rågat, men trots och upprorslusta sjödo inom henne.

— Du hade alltså mer än en älskare, du alltför söta unge, sade Merlin med ett skratt, som skulle ha klingat som musik i öronen på den onde. — Och så tänkte du skicka i väg den ene till giljotinen för att mera kunna gynna den andre. Var det så?

— Var det så? upprepade han, grep henne plötsligt om handleden och ruskade henne så häftigt, att hon höll på att skrika till av smärta.

— Ja, svarade hon med fast stämma.

— Vet du av, att du narrat mig hit för blankt ingenting? fortfor han i vredesmod. — Säger dig inte ditt sunda förstånd, om du har något, att medborgaren-deputeraden Déroulède inte kan sändas till giljotinen bara på en tom misstanke, va'? Visste du inte det, när du skrev ihop ditt lilla nätta angivelsebrev?

— Nej, det visste jag inte.

— Du trodde, att vi kunde arrestera honom bara därför, att han var misstänkt?

— Ja.

— Och du visste, att han var oskyldig?

— Det visste jag.

— Varför brände du upp dina kärleksbrev?

— Jag fruktade, att de skulle kunna anträffas och visas för monsieur Déroulède.

— Inte illa påhittat, *ma foi!* hånskrattade Merlin.

Därefter vände han sig mot de båda andra kvinnorna, som bleka och förfärade gjorde sig så små de kunde borta i andra ändan av rummet. Hela uppträdet var för dem en gåta; de visste ej, vad de skulle tänka eller tro.

De hade ej haft minsta kännedom om Déroulèdes planer i samband med den fångna drottningen; de visste ej, vad brevportföljen innehållit. Men båda hade en obestämd förnimmelse utav, att den vackra hertigdottern, som stod der så lugnt inför den råe terroristen, ej var den lättfärdiga och samvetslösa varelse, som hon ville låta påskina. Men väl kunde hon vara svårt vilseledd, och kanske var hon rent av vansinnig — eller en martyr.

— Hade ni något reda på detta? frågade Merlin barskt den darrande Anne Mie.

— Nej, inte alls, svarade hon.

— Ingen har haft minsta kännedom om mina enskilda angelägenheter eller min enskilda korrespondens, sade Juliette kallt. — Det var, som ni nyss anmärkte, »inte illa påhittat.» Jag hade hoppats, att min beräkning skulle lyckas. Men jag inser nu, att

medborgaren-deputeraden Déroulède är en alltför viktig person, för att han skulle kunna dragas inför domstolen blott på en löslig misstanke, och min angivelse var icke grundad på några fakta.

— Har ni inte kunnat tänka er, min fina aristokratfröken, återtog Merlin, att det skulle kunna bli obehagliga efterräkningar för den, som gäckas med allmänna välfärdsutskottet eller utan orsak anger en aktad folkrepresentant?

— Jag vet, genmälde hon lugnt, att ni, medborgare Merlin, föresatt er, att någon skall få plikta för denna dags missgrepp. Ni vågar nu inte angripa monsieur Déroulède, och därför får ni nöja er med mig.

— Nog nu med detta prat; jag har inte tid att byta ord med aristokrater, sade Merlin barskt. — Seså, bråka inte, utan följ lugnt med karlarna. Motstånd bara förvärrar er sak.

— Jag är fullt redo att följa er. Får jag säga ett par ord till mina vänner, innan jag går härifrån?

— Nej.

— Jag kanske aldrig mera får tala med dem.

— När jag har sagt nej, så är det nej. Seså, framåt marsch! Jag har redan slösat bort alldeles för mycket tid.

Juliettes stolthet förbjöd henne att upprepa sin bön. Hon hade hoppats på tillfälle att med ett par ord stämma madame Déroulède och Anne Mie en liten smula försonligt. Hon visste ej, huruvida de trodde på den bedrövliga osanning, som hon sagt Merlin, men hon var övertygad om, att de naturligtvis ansågo henne vara den, som genom sitt svek dragit all denna ofärd över huset.

Men dessa få och dock kanske tillfyllestgörande ord skulle aldrig få uttalas. Hon nödgades gå bort att möta, säkert sin rannsakning, troligen sin död, i skuggan av det svarta och hemska moln, vari hon svept sig själv och sina handlingar.

Hon vände sig stilla om och gick mot dörren, där de båda männen redan stodo och väntade på henne.

Då fick Anne Mie en plötslig ingivelse, helt visst sänd av hennes goda ängel. Den ofärdiga flickan stod ansikte mot ansikte med en psykologisk gåta, vida höjd över hennes fattningsförmåga, men hon kände dock, att här förelåg en gåta. Någon-

ting i Juliettes ansikte hade redan kommit henne att bittert ångra sitt handlingssätt emot henne, och när nu denna vackra och förfinade unga kvinna stod i begrepp att lämna detta skyddande hem för att överlämnas åt den grymma offentligheten och åt den ohyggliga revolutionsdomstolens marter, svämmade hennes hjärta över av gränslöst medlidande.

Innan Merlin och hans karlar hunno hindra det, hade hon sprungit fram till Juliette, fattat hennes hand, som hängde ned kall och slapp, och kysste den ömt.

Juliette tycktes vakna upp liksom ur en mardröm. Hon såg ned på Anne Mie med ett uttryck av hoppfullhet, nästan glädje, och viskade:

— Det var en ed — jag svor den åt min far och min dödade bror. Säg honom det!

Anne Mie kunde blott nicka. Tala förmådde hon ej, ty tårarna höllo på att kväva henne.

— Men jag skall gottgöra det — med mitt liv. Säg honom det! bad Juliette.

— Packa sig undan hon, puckelrygg, så vida hon inte vill göra sällskap, röt Merlin.

— Förlåt mig! sade Anne Mie mellan tårarna.

Karlarna skuffade henne rått åt sidan. Men vid dörren vände sig Juliette om ännu en gång och sade:

— Pétronelle — ack, tag vård om henne!

Med fasta steg följde hon därefter soldaterna ut ur rummet.

Dörren åt gatan öppnades och slog genast igen med en tung skräll. Huset vid Rue École de Médecine låg åter tyst och mycket öde.

XVII.

Nya erfarenheter.

Äntligen var Juliette ensam — det vill säga jämförelsevis ensam, ty det fanns för många aristokrater, för många brottslingar och förrädare i Paris' fängelser just nu, för att man skulle kunna

åvägabringa någon avskildhet för dem, som med det första skulle förhöras, dömas och avrättas.

Den unga flickan hade fått vandra fram genom Paris' myllrande gator, följd av en larmande folkmassa, som med fröjd såg i denna fint uppfostrade unga flicka ett nytt rov, vilket snart skulle kastas i gapet på revolutionens omättliga hydra.

På senaste tiden hade de smutshöljda åskådarna av det vederstyggliga frispektaklet på Place de la Guillotine fått bevittna endast helt få av dessa särskilt lockande episoder — till exempel en elegant och förfinad dam av stora världen, med vita händer och stolt blekt ansikte, som besteg trappstegen upp till samma schavott, på vilken avrättades de värsta brottslingar och moraliskt förkomna individer.

Madame la Guillotine liknade i så måtto den katolska kyrkan, att hon öppnade sina armar — målade i blodrött, för resten — lika för alla, mördaren och tjuven, den högättade aristokraten och uslingen från rännstenen.

Men på senaste tiden hade valet av offer antagit en nästan uteslutande politisk karaktär. Girondisterna kämpade sin sista kamp på revolutionens blodiga arena. En och en föllo de, alltjämt stridande, alltjämt predikande sans och måtta, alltjämt förespående olycka och fåfängt vädjande till det folk, som de frigjort från *ett* slags slaveri, blott för att kasta det in under ett annat ok, vida mera omänskligt och tyranniskt.

Det fanns den tiden tolv fängelser i Paris och fyrtiotusen i Frankrike, och alla voro de överfullla. En hel armé drog landet runt för att skaffa ihop fångar. Utrymmet medgav inga enskilda celler, ej ens den mest primitiva avskildhet, och för någonting så barockt som blygsamhetskänsla fanns heller intet rum.

Män, kvinnor och barn, alla föstes de tillsamman för ett dygn eller par, och sedan kom döden och utjämnade alla små förtretligheter och plånade ut den blygselns rodnad, som den snuskiga närheten framkallat på kvinnornas kinder.

Döden jämnade ut allting, strök ut allting.

När Marie Antoinette besteg giljotinen, hade hon glömt, att hon under en tid av sex veckor faktiskt levat dag och natt i omedelbar gemenskap med en flock förfallna soldater.

Nya erfarenheter.

När Juliette vandrade fram genom gatorna mellan de båda nationalgardisterna, åtföljd av Merlin, tjöt mobben och kastade glåpord efter henne; man förolämpade och stänkte smuts på henne. En kvinna försökte mota undan soldaterna och slå henne i ansiktet. Hon släpade efter sig vid handen en blek och otvättad liten pojke.

— *Crache donc sur l'aristo, voyons!* sade kvinnan till det stackars eländiga lilla människofröet, medan soldaterna barskt knuffade henne åt sidan. — Spotta på aristokraten!

Och barnet formade till sin skrumpna lilla mun efter moderns befallning och spottade på den vackra, okända flickan.

Soldaterna skrattade och gåvo sitt skämtlynne luft. Även Merlin glömde sin förargelse och fann påfundet lyckat.

Men Juliette hade ingenting märkt av alltsamman.

Hon vandrade liksom i en dröm. Folkmassan fanns icke till för henne; hon hörde varken förolämpningar eller skymford. Hon såg ej de ondskefulla, smutsiga ansiktena, som då och då stuckos tätt inpå henne, hon kände ej soldaternas grova händer, som lotsade fram henne genom mängden, hon hade återvänt till sin egen underbara värld, och där dvaldes hon nu ensam med den man hon älskade.

I stället för de grågula stenhusen med sina eviga deviser om broderskap och jämnlikhet stodo omkring henne härliga träd och buskar av rosor och lager, som mättade luften med sina milt berusande dofter. Ljuva röster från drömmarnas land fyllde rymden med sakta viskningar, medan högt ovan hennes huvud en molnfri himmel välvde sig över detta paradis på jorden.

Hon var lycklig — hon begärde ej mera. Hon hade räddat honom undan följderna av hennes egen blint dåraktiga handling, och nu ämnade hon låta sitt liv för hans skull.

Hennes kärlek till honom skulle han aldrig få veta; nu kände han endast hennes brott, men efter en liten tid, då hon var död och borta, skulle måhända lämnas i hans händer en sönderskuren brevportfölj och några remsor brunsvett papper, och då skulle han förstå, att hon åtminstone *försökt* att gottgöra.

Därför tillhörde dessa flyende minuter henne. Hon hade rätt att dröja vid minnet av den stund, då hon lyssnade till hans

kärleksförklaring. Hans kärlek hade gällt ett helgon, ett skimrande ideal, som steg mot stjärnorna. Se'n föll det tungt mot jorden, men han hade dock älskat det, som var hennes äkta och sanna jag.

Det låga, lumpna — det var icke hennes rätta natur. Den rysliga eden, avlagd under så dystra och högtidliga omständigheter, hade varit hennes obevekligt pockande tyrann, och hennes religion — en religion av överspändhet och falska rättesnören — hade förblindat henne och dragit henne ned till brottet.

Hon hade fördristat sig till att taga i sina egna händer den hämnd, som tillhör Gud allena, ej förmätna människor.

Att hon trots detta mött kärleken på sin väg och inhämtat dess ljuva hemligheter, var mera än hon förtjänade. Hans kyssar, som ännu brände hennes hand, var en ljuvlig gottgörelse för allt, som hon skulle komma att genomgå.

Så lät hon dem då föra henne fram bland de skränande folkmassorna, som helst skulle ha velat slita henne i stycken på fläcken.

De förde henne till Luxembourg, fordom ätten Medicis palats, den stolte »monsieurs» residens, när *Le Roi Soleil* förde spiran — nu ett stinkande, överfyllt fängelse.

Klockan led mot sex på eftermiddagen denna minnesvärda dag. Hon överlämnades åt fängelsets guvernör, en kortväxt, undersätsig man i svarta benkläder och en rock av luggslitet svart schagg. Han bar en smutsig röd mössa med en trefärgad rosett, som hängde ned över hans okammade hårtestar.

Han mönstrade den nya fången skarpt, när hon fördes in genom det trånga portvalvet, och mumlade därefter en hastig fråga till Merlin:

— Farlig?

— Ja, svarade Merlin lakoniskt.

— Som ni vet, äro vi förfärligt trångbodda, tillade guvernören. — Och vi önska veta, huruvida speciellt aktgivande påfordras.

— Så mycket är säkert, sade Merlin, att ni inför allmänna välfärdsutskottet står i personligt ansvar för denna fånge.

— Får hon taga emot några besök?

— Visst inte — det skulle då vara, om allmänna åklagaren ger sin speciella tillåtelse.

Juliette hörde de korta orderna, som rörde hennes framtida öde.

Ingen besökande skulle få lov att råka henne... Ja, kanske att det var bäst så... Hon skulle ha varit rädd för att återse Déroulède, rädd för att läsa i hans ögon sagan om hans döda kärlek.

Hon önskade heller ingen råka. Hon hade sina minnen att tyst dröja vid — några ord, en kyss, den sista, på hennes hand, och den lidelsefulla viskning, som bröt fram över hans läppar, när han knäböjde för hennes fötter:

— Juliette!

XIX.

Förvecklingar.

Medborgaren-deputeraden hade undergått enskilt förhör inför allmänna välfärdsutskottet och därefter fått lov att tills vidare vistas på fri fot.

De korta förhandlingarna hade varit av alldeles privat natur; pariserbefolkningen borde ännu ej veta, att skymten av en misstanke fallit på dess utkorade gunstling. När han besvarat alla de frågor, som riktats till honom, och Merlin, som nyss återvänt från sitt ärende till Luxembourgfängelset, avlagt sin rapport angående husvisitationen hemma hos medborgaren-deputeraden, underrättades den senare helt kort och knappt om att republiken för ögonblicket icke hade någon orsak att beklaga sig över honom.

Men han visste mycket väl, vad detta innebar. Han skulle hädanefter stå under misstänksam uppsikt och ständigt bevakas, liksom råttan av katten. Och man skulle störta sig över honom i samma ögonblick, som man ansåg tiden vara inne för hans fall. Och då skulle detta bli ohjälpligt och oåterkalleligt.

Det oundvikliga sjunkandet av hans popularitet skulle följas av skarpa, intresserade blickar och med sin kännedom av människor och karaktärer visste Déroulède fullväl, att folkgunsten förr

eller senare, likt alla barn av stunden, skulle flyttas över på någon »värdigare».

Men till dess, under det korta andrum, som hans fiender skulle unna honom, måste all hans omtanke gå ut på att skaffa modern och Anne Mie välbehållna ut ur landet.

Och sedan — —

Han tänkte på *henne* och undrade, hur egentligen allt sammans var möjligt . . . Medan han med brådskande steg vandrade över den smala spången och nådde flodens andra sida, trängde sig minnet av de senaste händelserna på honom med förnyad styrka.

Hans hjärta sved vid tanken på hennes hyckleri och dubbelhet. Det var så förfärande lumpet alltsamman. Han försökte tänka efter, om han någonsin tillfogat henne någon oförrätt — han undrade, om hon älskade någon annan och önskade röja honom själv ur vägen . . . Han visste ej, vad han skulle gripa till för långsökt bevekelsegrund för att finna lösningen på denna marterande gåta.

Men han hade ju varit så ödmjuk, så anspråkslös i sin kärlek. Ingenting hade han begärt för egen del, han hade varit lycklig, blott han vetat henne i sin närhet.

Varför hade hon handlat så som hon gjort?

Var det för att efter alla dessa långa år hämnas broderns död? . . . Det var den enda förklaring han kunde finna.

Han visste ingenting om den ed, fadern avtvungit henne, och hade naturligtvis aldrig hört ett ord av den dystra sagan om den unga känsliga och överspända flickan, som i en hemsk stund ställts emellan den döde brodern och den svagsinte fadern. Om han över huvud tog den möjligheten i betraktande, såg han däri endast ett utslag av vanlig, tarvlig hämndkänsla, och själv visste han med sig, att han mycket mot sin vilja blivit orsak till den unge hertigens död.

Och hur han hade älskat henne!

Nu hade hon fallit så djupt, att han ej skymtade någon väg eller stig, som ledde till de kyliga, dimsvepta nejder, dit hennes gåtfulla väsen tycktes hänvisa henne.

Inne i sin förstuga mottogs han av den gråtande Anne Mie.

— Hon är borta, snyftade den unga flickan. — Jag känner det alldeles som om jag mördat henne.

— Borta? Vem? Vart? frågade Déroulède häftigt, gripen av en kall skräck.

— Juliette är borta, svarade Anne Mie. — De otäcka soldaterna togo henne med sig.

— När?

— Strax efter det du gått. Den där ryslige Merlin hittade en del förbrända papper i asklådan i hennes rum —

— Förbrända papper?

— Ja, och likaså en sönderskuren portfölj.

— Store Gud!

— Hon sade, att det var kärleksbrev, som hon hade bränt upp, för att inte du skulle få se dem.

— Sade hon det? Anne Mie, Anne Mie, är du riktigt säker?

Det var alltsamman så gräsligt, och ingenting förstod han. Hans hjärna, som annars arbetade så snabbt och säkert, förmådde härvidlag intet.

— Ja, alldeles säker är jag, svarade Anne Mie, vars tårar alltjämt runno. — Och den där gemene Merlin sade sådana fräcka saker . . . Men han höll fast vid sitt påstående, att hon hade — en älskare till. O, Paul, jag är säker på, att det inte är sant. Jag hatade henne därför att — därför att du höll av henne så mycket, och jag misstrodde henne, men jag kan inte tro, att hon var så lumpen som så.

— Nej, nej, barn, sade han med tonlös stämma, det var hon säkert inte . . . Berätta mera för mig om vad hon sade.

— Hon sade mycket litet för resten. Men Merlin frågade henne, om hon hade angivit dig för att skaffa dig ur vägen. Han kastade fram en antydan om att — att

— Att också jag var hennes älskare?

— Ja, viskade Anne Mie.

Hon ville knappast se på honom, olyckan hade gjort hans ansikte så härjat och hårt.

— Och hon lät honom säga allt detta? frågade han slutligen.

— Ja. Och hon följde honom utan en invändning, när Merlin sade, att hon skulle få svara inför allmänna välfärdsutskottet, därför att hon narrat folkrepresentanterna.

— Det kommer att kosta hennes liv, mumlade Déroulède. Och mitt, tillade han med knappt hörbar röst.

Anne Mie hörde ej på honom; hennes ömma hjärta var uppfyllt av ett stort, ett överväldigande medlidande för Juliette och för Paul.

— Innan de förde bort henne, återtog hon, i det hon lade sina tunna, magra händer på hans arm, sprang jag till henne och sade henne farväl. Soldaterna knuffade undan mig, men jag lyckades kyssa henne — och då viskade hon några ord till mig.

— Vad för ord?

— »Det var en ed», sade hon. »Jag svor den åt min far och åt min dödade bror. Säg honom det!» upprepade Anne Mie långsamt.

En ed!

Nu började han förstå . . . Han betogs av outsägligt medlidande. Hur hennes stackars själ måste ha lidit, sliten mellan å ena sidan medvetandet om det goda och det rätta, å den andra skräcken för att begå mened.

Hon hade valt att med sitt eget liv gälda förräderiet mot honom och hans familj. Hon kom att ställas inför en domstol, som ofelbart skulle dömma henne till döden. O, sorg och elände utan gräns!

Men älskat honom hade hon aldrig!

Det var den värst stingande törntaggen — den sargade värre än den hycklande dubbelheten och sveket.

Aldrig förrän nu, då hon var oåterkalleligen förlorad, hade Déroulède förstått, hur mäktigt bärande hans förhoppningar varit och hur de blivit till en hörnsten i hans tillvaro. Hur han bidat dag efter dag på en blick ur hennes ögon, ett ord från hennes läppar, som gav löfte om, att han en dag skulle finna genkärlek . . .

Och stundom, när hennes vackra ansikte lyst upp vid hans åsyn, när hon log en hälsning mot honom, då han återvände från sitt arbete, när hon blickade på honom med stolthet och beundran

från åhörarnas bänk under nationalkonventets sammanträden — då hade han börjat hoppas, tro och drömma.

Och det hade alltsamman varit tomt sken och bländverk.. En täckmantel, avsedd att dölja den strid, som rasade i hennes själ. Hon älskade honom ej, därpå var han säker. På mäns sätt stod han oförstående inför den gåta, som brytt människor alltifrån tidernas början — en kvinnas hjärta.

De sällsamma, sig ständigt upprepande motsägelser, som bilda en lättrörd och impulsiv kvinnas innersta väsen, voro alldeles obegripliga för honom. Juliette hade förrått honom för att tillfredsställa sin egen rättskänsla; med sin ed som drivfjäder hade hon offrat honom åt sin hämnd. Följaktligen kunde hon ej älska honom.

Det var ett fullt logiskt och följdriktigt resonnemang, och understött av hans egen bristande självtillit och oerfarenhet beträffande kvinnor tycktes det honom omöjligt att kullkasta.

För en man av Paul Déroulèdes skaplynne, en intelligent handlingens man, var tanken på att förråda den älskade, föreställningen, att kärlek och hat kunde vara oupplösligt mängda med varandra, absolut främmande. Han hade aldrig hatat vad han älskade eller älskat vad han hatade. En mans känslor på detta område äro så oändligt mycket mindre sammansatta.

Skulle en man förråda sin vän? Aldrig i världen. Han skulle kunna förråda sin fiende, den varelse han avskydde, vars fall skulle förorsaka honom glädje. Men en vän? Blotta tanken var motbjudande och stred mot alla sunda och normala begrepp.

Juliettes hjältemodiga försök att rädda honom, då hon slutligen insåg det förfärliga dåd hon begått, tillskrev han en av dessa ädla impulser, som han visste hennes natur vara i stånd till, och han lutade för övrigt åt den uppfattningen, att hon handlat så som hon gjort snarare för madame Déroulèdes och Anne Mies skull än för hans egen.

Därför — vad värde hade livet för honom numera? Hon var för alltid förlorad för honom, antingen han lyckades rädda henne undan giljotinen eller ej. Han hade blott liten förhoppning om att kunna rädda henne, men han ville ej vandra livet fram med den känslan, att han hade henne att tacka för sitt liv.

När Anne Mie såg honom försjunka i djupa tankar, hade hon sakta avlägsnat sig. Hennes instinkt sade henne, att Paul Déroulèdes första åtgärd skulle gå ut på att bringa modern i säkerhet utom Frankrikes gränser, medan det ännu var tid.

Utan att invänta närmare instruktioner började hon därför samma afton packa sina egna och madame Déroulèdes tillhörigheter.

I sitt hjärta bar hon ej längre något agg till Juliette. Där Paul Déroulèdes förstånd stod stilla, hade Anne Mies begrepp redan börjat klarna. Hon var nu fullt och fast övertygad om, att ingenting kunde rädda Juliette från döden, och hon erfor en djup och innerlig ömhetskänsla för denna kvinna, vilken hon förut betraktat som fiende och rival.

Även hon hade under dessa korta dagar lärt sig inse, att Gud allena tillhör hämnden.

XX.

På »Enögda hästen».

Det var kort före midnatt.

En kvävande hetta rådde i salen, och ångorna från tobak, härsket smör och tarvliga spritdrycker hängde likt tjocka moln i luften.

Det största rummet inne på värdshuset »Le Cheval Borgne» hade under de senaste fem åren använts som den vanligaste mötesplatsen för den radikalaste klicken av sansculotte-partiet.

Själva huset var snuskigt och förfallet och låg vid en av dessa usla gator, som genom sin trånghet och sina överskjutande byggnader utestänga de stackars invånarna från både sol, luft och ljus.

»Enögda hästen» var inrymd i en av de allra eländigaste lokalerna vid denna illa beryktade gata. Rappningen hade spruckit och fallit bort, och själva väggarna tycktes bukta utåt, som om de snart ämnade rämna i alla fogar. Taken voro låga och uppburos av genom ålder och smuts svartnade bjälkar.

På »Enögda hästen».

Värdshuset hade fordom stått högt i rop för sin rymliga och djupa källare, som haft att bjuda på åtskilliga sällsynta gamla viner. Och på Roi Soleils tid hade de unga salongslejonen haft för vana att direkte från aristokratiens eleganta soaréer begiva sig till »Enögda hästen» för att där pokulera, tills dagen grydde.

Den tiden var det långt in under huset löpande källarvalvet vittne till mången blodig sammanstötning, mången hemlighetsfull katastrof, som slutade med döden. Hade de hala och slippriga murarna kunnat förtälja sin egen historia, skulle ett senare släkte ha bävat och ryst . . .

Men nu var det ej längre så.

Nu gjordes det, som skulle göras, mitt på ljusa dagen ute på Place de la Révolution; man brydde sig ej längre om några mörka och hemlighetsfulla källarvalv, när det var fråga om att utföra våldshandlingar och mord.

Råttor och ohyra av alla slag bedrevo nu sitt förstörelsearbete i den underjordiska delen av byggnaden. De åto upp varandra och höllo sina orgier i källrarna, medan människorna gjorde detsamma i rummen ovanför.

Det var en klubb för Jämnlikheten och Broderskapet. Varje förbigående stod det fritt att stiga in och deltaga i debatterna; det enda villkor, man uppsatte för hans tillfälliga medlemskap, var en brinnande kärlek till madame la Guillotine.

Det var från de snuskiga rummen i »Enögda hästen» som de flesta av de angivelser utgått, vilka ofelbart ledde till samma mål — döden på schavotten.

Här höllo de sina hemliga rådplägningar, församlingar om ett fyrtiotal medlemmar — de fanatiska fosterlandsvännerna i detta arma, förtrampade Frankrike. De talade vitt och brett om Friheten, med många skymford och förbannelser mot tyrannerna, och så upprättade de själva ett tyranniskt envälde, tiotusen gånger fruktansvärdare än det, där sedeslösa bourboner fört spiran.

Och detta var frihetens tempel, detta mörka, fuktiga, illaluktande kyffe med sina smala, spräckta fönsterrutor, som insläppte blott en obetydlig bråkdel luft, och denna så unken och osund som möjligt.

På »Enögda hästen».

Golvet bestod av vårdslöst sammanfogade plankor; de voro nu maskstungna och täcktes av ett tjockt lager sopor och damm, som dämpade skodonens buller. Platsen kunde endast uppvisa ett enda par stolar, och de måste bägge två skjutas intill väggen för att stå stadigt och ej slunga den sittande i golvet. Eljes fick ett antal tomma vintunnor tjänstgöra som sittplatser, och ohyvlade bräder, lagda på söndriga bockar, användes som bord.

Det hade fordom funnits tapeter på väggarna, men de hängde nu ned i trasor och blottade den spruckna rappningen under. Hela platsen hade över sig en anstrykning av smutsfärgat gulgrått, utom mitt i rummet, där på en inrättning, bestående av två upprätta, parallella bjälkar och liknande en giljotin, en scharlakansröd frihetsmössa en smula lyste upp de dystra omgivningarna.

På väggarna läste man här och där det ständigt återkommande valspråket, så sublimt till sin idé, så skorrande falskt, sedan det omsatts i handling — »Liberté, Fraternité, Egalité, sinon la Mort.»

Under denna inskrift, i ett par hörn av rummet, var väggen ytterligare prydd med grovt utförda teckningar i svartkrita, de flesta av oanständig natur, ett verk av någon artistiskt begåvad klubbmedlem, som valt detta sätt att förnedra sin konst.

I afton var församlingen så fåtalig, att deltagarna knappast uppgingo till mera än ett tjugotal.

Det är på order av detta Broderskapets apostlar, som »*la guillotine va toujours*» — giljotinen är ständigt i gång. Den har blivit den allra kraftigaste kuggen i denna stora revolutions styrelsemaskineri, och den får sin näring varje dag, snart sagt varje timme, tack vare denna namnlösa klubb, som håller sina dystra och fördärvspridande sammankomster i det kvalmiga skänkrummet på »Enögda hästen».

De aktiva medlemmarnas antal hade sjunkit. Likt råttorna i källrarna nere i djupet hade de gjort utav med varandra, uppslukat varandra, slitit varandra i bitar i detta vilda raseri för ett utopiskt broderskap.

Marat, sammanslutningens grundare, hade mördats av en flickas hand, men Chardon, Manuel, Osselin hade gått den vanliga vägen, angivna av kollegerna Rabaut, Custine och Bison,

vilka i sin tur sändes till giljotinen av dem, som voro mäktigare och måhända vältaligare än de själva.

Det var bara frågan om, vem som kunde skrika högst på en nationalkonventets församling.

»*La guillotine va toujours*».

Efter Marats död blev Merlin den mest framstående medlemmen av klubben — han och Foucquier-Tinville, hans skötevän, allmän åklagare och den mest blodtörstige mandråpare under denna mordiska tidsålder.

Såta vänner voro de, men ändå arbetade de mot varandra, undergrävde varandras popularitet och viskade ständigt, den ene om den andre: »Han är förrädare.» De höllo sig troget jämnsides i den stora kapplöpningen mot det gemensamma målet — giljotinen.

För tillfället har emellertid Foucquier mer vind i seglen. Merlin har erhållit ett uppdrag, som han ej lyckats fullgöra. I flera veckor ha denna nobla församlings debatter huvudsakligen rört sig om störtandet av medborgaren-deputeraden Déroulède. Hans popularitet, hans lugna säkerhet mitt under detta välde av skräck och godtycke hade varit en outtröttlig törntagg i köttet på dessa rasande jakobiner.

Och nu hade denna stämning nått sin höjdpunkt. En anonym angivelse hade upptänt alla dessa fosterlandsvänners förhoppningar. Angivelsens innehåll ljöd så sannolikt. Idén att rädda den eländiga österrikiskan, Louis Capets änka, var just av den sköna sort, som mycket väl kunde kläckas fram i en Paul Déroulèdes hjärna . . .

Ty han hade alltid i själ och hjärta varit aristokrat, och det ridderliga deltagandet för en fången och förödmjukad kvinna var blott en enstaka yttring av hans hemliga sympatier för den hatade överklassen.

Merlin hade skickats att företaga husvisitation hemma hos medborgaren-deputeraden i ändamål att skaffa fram bevis för hans brottslighet.

Och Merlin hade kommit tillbaka tomhänt.

Fängslandet av en kvinnlig aristokrat — Déroulèdes förmodade älskarinna, som tydligen var den, som angivit honom —

var blott klen ersättning för den viktiga fångst, man så säkert gjort sig räkning på.

Så fort Merlin förenat sig med sina meningsfränder inne i det låga, matt upplysta och illaluktande rummet, kände han, att här låg fientlighet i luften.

Tinville tronade på en av de få stolar, varmed »Enögda hästen» kunde skryta, och var omgiven av en grupp trogna, alla vid vresigt humör.

På de tvärs över bockarna lagda bräderna stod en rad glas, till hälften fyllda med brännvin, och de anlitades flitigt.

Alla de närvarande voro klädda i den till midjan räckande schaggjacka, de luggslitna svarta byxor och nedtrampade skodon, som småningom blivit sansculotte-partiets lätt igenkännliga uniform. Den oundvikliga frygiska mössan med sin trefärgade kokard prydde alla de närvarandes huvuden, mer eller mindre trasig och smutsig.

Tinville hade valt att antaga en nedlåtande sarkastisk ton gentemot den forne skötevännen, Merlin. Med båda armbågarna stödda mot bordet petade han sina tänder med en järngaffel, men denna intressanta sysselsättning tillät honom dock att samtidigt utveckla sina åsikter angående den rätta patriotismen.

De, som sutto honom närmast, kände, att hans stjärna var i stigande, och att det nog skulle löna mödan att tjänstgöra som drabanter. När Merlin inträtt, hade han framgrymtat ett buttert »*Bon soir!*» och därefter satt sig i en avlägsen vrå av rummet.

Hans hälsning hade besvarats med några få gäckande tillrop och en hel mängd mulna och hotande blickar. Tinville själv hade bugat sig med en spefull anmärkning och ett obehagligt grin.

En av patrioterna, en väldig bjässe, nästan en jätte, med tunga, grova nävar och breda axlar, som tydde på, att hans yrke var slaktarens eller kolbärarens, hade efter några satiriska anspelningar släpat en av de tomma vintunnorna bort till Merlins hörn och slagit sig ned mitt framför honom.

— Akta er, medborgare Lenoir sade Tinville med ett elakt skratt, medborgaren-deputeraden Merlin kanske arresterar er i stället för medborgaren Déroulède, som han släppte ur händerna på sig.

— Åhnej, så farligt är det nog inte, genmälde Lenoir och

bekräftade för säkerhets skull sin förmodan med en ed. — Medborgaren Merlin är för mycket aristokrat för att nännas göra någon illa; han är för snygg om händerna för att idas befatta sig med republikens smutsiga göra. Är det inte så, monsieur Merlin? tillade jätten med en hånfull bugning och stark betoning av det tilltalsord, som alldeles kommit i vanrykte under dessa jämnlikhetens dagar.

— Min patriotism är för väl känd, svarade Merlin barskt, för att frukta några angrepp från avundsjuka fiender. Och vad angår min husundersökning hemma hos medborgaren Déroulède nu på eftermiddagen, så hade det sagts mig, att jag skulle finna bevis mot honom, men jag fann inga.

Lenoir spottade på golvet, lade sina mörka, håriga armar i kors över bordet och sade lugnt:

— Den verkliga patriotismen, så som den äkta jakobinen fattar den, skaffar själv de bevis den behöver och lämnar ingenting åt slumpen.

En hes och rosslig kör av »*Vive la Liberté!*» hälsade kolbärarens särdeles kloka och tilltalande utlåtande.

Lenoir kände, att han förvärvat sig auditoriets gillande uppmärksamhet, och uppmuntrad härav åtog han sig oombedd anförarskapet för desssa missnöjda, som i förargelsen över, att Déroulède denna gång klarat sig, ej begärde bättre än att se Merlin kravla i stoftet.

— Ni var en stor åsna, medborgare Merlin, sade Lenoir med långsam betoning, som inte förstod, att den där kvinnan hade sitt för sig och bara drog er vid näsan.

Merlin hade blivit gråblek under ansiktets smutslager. Med denne svartmuskige jätte, vars ludna armar voro som släggor, framför sig, hade han nästan en känsla av, att han redan befann sig inför den skoningslösa skräckdomstol, dit han själv släpat så många oskyldiga offer.

Nu finge han måhända själv uppskära sin blodiga sådd. Var det ej han, som formulerat anklagelserna mot general Custine för det denne misslyckats i att kuva städerna i södern? Mot general Westerman, Brunet och Beauharnais därför att lyckan svikit dem och de förfelat målet?

På »Enögda hästen».

Och nu var turen kommen till honom.

Dessa svultna schakaler hade gått miste om sitt byte, nu skulle de slita honom i stycken för att taga skadan igen.

— Hur kunde jag veta det? mumlade han snäsigt, jäntan hade ju angivit honom.

Ett hånfullt och vredgat sorl hälsade detta matta försök till försvar.

— Enligt er egen lag, medborgare-deputerade Merlin, anmärkte Tinville sarkastiskt, är det ett brott mot republiken redan att misstänkas för förräderi. Men det tycks ju som om det vore en sak att stifta en lag och en helt annan att åtlyda den.

— Vad skulle jag ha gjort?

— Hi hi — hör på oskulden! flinade Lenoir. — »Vad skulle han ha gjort!» Patrioter, vänner, bröder, jag frågar er, vad skulle han ha gjort?

Jätten hade knuffat undan vintunnan, så att den rullade åt sidan, och i övermåttet av sitt förakt för Merlin och dennes oförmåga reste han sig upp i hela sin imponerande längd och stod framför dem alla som en anklagare av förrädisk pliktförgätenhet och slöhet.

— Jag frågar er, upprepade han med en ljudlig ed, vad varje patriot skulle ha gjort, vad ni eller jag skulle ha gjort, hemma i bostaden hos en man, som vi alla *veta* är en förrädare mot republiken? Bröder, vänner, medborgaren Merlin hittade en massa med bränt papper i en asklåda, han hittade en sönderskuren portfölj, som tydligen innehållit viktiga dokument, och han frågar *ändå*, vad han kunde göra!

— Déroulède är en alltför betydelsefull person för att kunna rannsakas utan bevis. Hela pöbeln i Paris skulle ha vänt sig emot oss, därför att vi dragit honom inför rätta och burit hand på hans heliga person.

— Utan bevis? Vem har sagt, att det inte fanns bevis? frågade Lenoir.

— De där förbrända pappersstumparna och brevportföljen hittade jag i flickans rum. Hon erkände, att det var kärleksbrev och att hon hade angett Déroulède för att bli honom kvitt.

— Tillåt mig då säga er, medborgare-deputerad Merlin, att

en äkta patriot skulle ha hittat dessa papper inte i flickans, utan just i Déroulèdes rum — och vidare att i handen på en republikens trogne tjänare inte alla dessa dokument skulle ha varit förstörda, ty han skulle ha »hittat» ett brev, adresserat till änkan Capet, som mer än tillräckligt bevisat, att medborgaren-deputeraden Déroulède är en förrädare. Så skulle en sann patriot ha gjort — så skulle jag ha gjort. *Pardi*, när nu Déroulède är en sådan viktig och utsökt person, att vi alla måste dra på getskinnshandskar, innan vi ta i honom — låt oss då bekämpa honom med andra vapen. Äro vi aristokrater, att vi skulle tveka att spela schakaler gent emot denne listige räv? Medborgare Merlin, härstammar ni till äventyrs från någon *ci-devant* hertig eller prins, eftersom ni inte vågade *tillverka* ett dokument, varigenom en förrädare skulle få sin beskärda del? Tillåt mig säga er, vänner, att republiken har ingen användning för skällande hundrackor, och hon kallar den en förrädare, som ej törs behandla en av hennes fiender efter förtjänst, bara därför att han fruktar gatpatraskets onåd.

Dundrande applåder följde på detta tal, som hela tiden ledsagats av våldsamma åtbörder och inflickade öknamn och smädelser av alltför drastisk art för att kunna återgivas. Lenoir hade en genomträngande och ganska gäll stämma, och han talade på en mycket bred dialekt, något svår att närmare bestämma, men helt olika med den vanliga pariserunderklassens hesa idiom med dess talrika strupljud.

Mannens glödande hänförelse kunde ej annat än göra ett starkt intryck. I sina trasiga, nedsotade kläder såg han ut som en personifiering av hela den snuskiga och skränande hop, som drivit bildning, konst och förfining till schavotten och satt upp sina egna smutsiga laster och råa begär i högsätet.

XXI.

Fällan.

Tinville ensam hade förblivit tyst under Lenoirs lidelsefulla tal. Det tycktes nu vara hans tur att bli butter och tvär. Han satt och petade sina tänder som förut och stirrade dystert på den

entusiastiske talaren, som så skickligt lett popularitetens vind åt sitt eget håll. Tinville önskade populariteten uteslutande för sin egen räkning.

— Stora ord blir man inte fet på, medborgare — hm — vad är det nu ni heter igen? Lenoir? Ja, ni är ännu så länge jämförelsevis ny på platsen, medborgare Lenoir, och ni har hittills inte visat republiken, att ni kan göra någonting utöver att prata.

— Om ingen pratade, medborgare Tinville — är det så ni heter? — skulle ingenting bli gjort, genmälde Lenoir i ganska föraktfull ton. — Här sitta ni alla och skälla ut medborgaren-deputeraden Merlin för att han är en åsna, och till en viss grad kan jag ge er rätt, men i alla fall —

— *Pardi* — kläm fram vad ni menar med ert men, uppmanade Tinville, ty kolbäraren hade gjort ett uppehåll, liksom för att samla sina tankar.

Han hade åter satt sig grensle på sin vintunna, med ansiktet vänt mot Tinville och gruppen av jakobiner. Det flämtande talgljuset bakom honom tecknade en djärv silhuett av hans fyrkantiga, massiva huvud, krönt med den frygiska mössan, och den väldiga bredden av hans axlar med den illa medfarna stickade tröjan och låga nedvikta kragen.

Han hade långa, magra händer, betäckta med flere lager av svart koldamm, och med dessa gjorde han beständigt vilda åtbörder, som om han gripit någonting levande i strupen.

— Vi veta ju alla, att deputeraden Déroulède är en förrädare, vad? sade han vänd till hela sällskapet.

— Det göra vi, ljöd enhälligt från alla de närvarande.

— Låt oss då företaga en omröstning. »Ja» betyder död, »nej» frihet.

— Ja, ja! ljöd från varenda hes, förtorkad strupe.

Och tolv knotiga händer lyftes, nedkallande död över medborgaren-deputeraden Déroulède.

— Ja'na råda, sade Lenoir lugnt. — Allt vad vi nu behöva göra är att bestämma, hur vi bäst kunna utföra vårt beslut.

Merlin, som blivit helt angenämt överraskad vid att se den allmänna uppmärksamheten avvändas från hans egna försyndelser, hade småningom tinat upp och blivit vid bättre humör. Även

han vältrade en av de vintunnor, vilka gjorde tjänst som stolar, fram till brädet på bockarna, och sålunda bildade medlemmarna av denna namnlösa jakobinklubb en tätt packad grupp, helt sällsam att skåda i sin skrytsamma, uppblåsta fulhet, som skulle ha verkat enbart löjlig, om ej de råa, grymma instinkterna alltför tydligt trätt i dagen.

— Jag förmodar, återtog Tinville, som ogärna ville uppge sin ställning av detta ytterlighetspartis ledare, jag förmodar, medborgare Lenoir, att ni är i stånd att lämna mig bevis på medborgaren Déroulèdes brottslighet?

— Om jag skaffar er dylika bevis, medborgare Tinville, genmälde den andre, vill ni, i er egenskap av allmän åklagare, ge anklagelsen offentlighet?

— Det är min plikt att inför alla anklaga dem, som äro förrädare mot republiken.

— Och ni, medborgare Merlin, sporde Lenoir, vill ni efter bästa förmåga hjälpa republiken att göra sig kvitt en förrädare?

— Hur jag offrat mig själv till vår stora republiks bästa, matte väl — började Merlin.

— *Morbleu,* håll inne med de granna fraserna, medborgare Merlin! Vi veta alla, att ni dummat er högst betydligt och att republiken är föga trakterad av sådana söner, som ej gå i land med sina uppdrag. Men så länge ni fortfarande är justitieminister, behöver Frankrikes folk er — för att ni skall släpa *andra* förrädare till giljotinen.

Han uttalade den sista meningen med särskild betoning av ordet »andra», som om han önskade, att innebörden därav riktigt skulle tränga in i Merlins hjärna.

— Vad har ni alltså att föreslå, medborgare Lenoir?

Genom tyst överenskommelse hade alltså denne kolbärare, bördig från någon landsortsvrå i Frankrike, blivit erkänd som ligans chef. Merlin, som ännu hade dåligt samvete, frågade honom till råds, och till och med Tinville var villig att låta sig leda av honom.

Alla voro eniga i sin önskan att göra sig kvitt Déroulède, vilken genom sitt klanderfria liv, sitt avståndtagande från deras egna ohyggliga orgier och tygellösa passioner tycktes dem vandra

omkring som en levande förebråelse mot dem alla. De förstodo, att Lenoir måste hysa något hemligt agg till den allmänt omtyckte medborgaren-deputeraden, vilket gjorde honom mera fyndig och uppfinningsrik i fråga om sättet att bringa honom på fall.

— Vad har ni alltså att föreslå? hade Merlin frågat, och envar lyssnade spänt på vad som komma skulle.

— Vi äro alla ense om, började Lenoir lugnt, att det just för ögonblicket skulle vara oklokt att draga medborgaren Déroulède inför rätta utan några positiva bevis. Paris' pöbel avgudar honom och skulle i vredesmod vända sig mot dem, som försökte trakassera deras ädle vän och välgörare. Nu förhåller det sig ju så, att medborgaren Merlin har misslyckats uti att skaffa oss bevisen på Déroulèdes brottslighet. För närvarande är han en fri man, och jag föreställer mig, att han tar tiden i akt; inom två dagar torde han ha lämnat landet, för så mycket vet han: är det ute med hans popularitet, blir han heller inte långlivad på jorden.

— Alldeles riktigt, instämde flere av männen, medan andra brusto ut i hesa gapskratt.

— Jag föreslår därför, återtog Lenoir efter en kort paus, att det skall bli medborgaren Déroulède själv, som skaffar franska folket bevisen på hans högförräderi mot republiken.

— Men hur? Hur skall det gå till?

Brådskande och högljudda frågor följde på detta högst egendomliga förslag av den politiske kolbäraren.

— Det ska vi arangera med största lätthet, svarade Lenoir med orubbligt lugn. — Ha vi inte ett gammalt ordstäv, som var i svang på våra mormödrars tid, att ger man bara en karl en ordentlig repstump, så hänger han sig. Vi ska ge vår aristokratiske medborgare-deputerad rep i långa banor, men då hoppas jag också, att vår nuvarande justitieminister — han gjorde en åtbörd mot Merlin — skall hjälpa oss med den lilla komedi, som vi ärna spela.

— Ja för all del! Vidare! ropade Merlin ivrigt.

— Jäntan, som angav Déroulède — hon får bli vår trumf, fortfor Lenoir, som tycktes elda upp sig av sin egen plan och sin egen vältalighet. — Hon angav honom. Ergo — som de lärde säga — hade han varit hennes älskare, som hon önskade

dit pepparn växer. Och varför? Inte, som medborgaren Merlin förmodade, därför att älskaren tröttnat på henne. Nej bevars, hon hade en älskare till på fickan — det erkände hon ju själv. Hon ville bli kvitt Déroulède för att bereda väg för den andre, därför att han, Déroulède, var för enträgen och besvärlig — vilket naturligtvis var den stackarens enda sätt att visa sin kärlek.

— Nå, varthän komma vi egentligen med allt detta? frågade Tinville i torr och misstrogen ton.

— Jo, detta visar, att den token Déroulède, som är kär i jäntan, skulle göra mycket för att rädda henne undan giljotinen,

— Det förstås.

— Låt honom då försöka, föreslår jag, återtog Lenoir muntert. — Ge honom repet, så gör han en stilig löpknut och lägger själv snaran om halsen på sig.

— Vad menar han egentligen? frågade ett par av männen. vilkas tröga hjärnor ännu ej fattat den originella planens fulla innebörd.

— Ni förstå inte, vad jag menar, medborgare, ni tro, att jag är galen eller drucken eller en förrädare likt Déroulède! *Eh bien*, låna mig ert öra i fem minuter till, och ni skola få se. Låtom oss antaga, att vi kommit därhän, att jäntan — vad heter hon nu igen? Juliette Marny, ja visst — att jäntan står i domsalen och rannsakas av allmänna välfärdsutskottet. Medborgaren Foucquier-Tinville, en av våra största fosterlandsvänner, läser upp anklagelsen emot henne: papperen, som hon bränt upp i all hemlighet, den där sönderskurna, mystiska portföljen, som man hittat inne i hennes rum . . . Om, i anklagelseakten, dessa papper antagas vara förrädisk korrespondens med republikens fiender, avkunnas domen genast, och se'n blir det giljotinen. Ingen respit lämnas. Justitieministern tillåter ej, enligt paragraf IX i den lag, som stiftats av honom själv, att någon advokat biträder dem, som direkt anklagas för högförräderi.

— Men fortfor den svartmuskige jätten med lugnt eftertryck, är det frågan om vanliga, civilrättsliga mål, försyndelser mot den allmänna moralen eller saker, som hemfalla under strafflagen, så tillåter justitieministern, att den anklagade offentligen försvaras. Sätt Juliette Marny på de anklagades bänk, beskylld för högförrä-

deri, och efter några minuter föses hon ut ur domsalen i flock med andra förbrytare, släpas tillbaka till sitt eget fängelse och avrättas tidigt i gryningen, innan vare sig hin onde fått stövlarna på sig eller vännen Déroulède hunnit kläcka ut någon plan till hennes försvar eller räddning. Om han sedan rör upp himmel och jord för att rädda den kvinna han älskar, så torde nog — vem vet? — pariserpöbeln ta hans parti. Massorna ä' galna bara det är fråga om Déroulède, och vi veta alla, att ett älskande par förr än nu funnit nåd inför Frankrikes folk . . . Och medborgaren Déroulède vet bättre än någon annan, hur man skall spela på populacens hjärtesträngar.

Nå, vore det här nu en vanlig förbrytelse, så märk skillnaden! Kvinnan Juliette Marny är ett lättfärdigt stycke och har försyndat sig mot vad man kallar allmänna moralen, är vidlyftig och hittar på en falsk angivelse, när älskarna bli för många och det börjar osa hett. Justitieministern tillåter, att hon får en advokat. Inom domstolen är ingen hågad, men tror ni inte, att Déroulède stiger fram och gör bruk av hela sin vältalighet till förmån för hjärtevännen, låt vara, att hon inte burit sig så värst gentilt åt mot honom . . . Jo, bevars väl! Jag tycker mig höra, hur han eldar upp sig och hur han hittar på ursäkter! . . . Där, go' vänner och medborgare, har ni repet, som han själv lägger om halsen på sig. Tror ni, att han skulle medge inför öppen domstol, att den där brända korrespondensen vore från en annan älskare? Nej, tycker nå'n det! Han kommer att svärja på, att jäntan aldrig vetat av någon annan karlsperson än han, och då ska vår allmänne åklagare vara bra lite hemma i sina stycken, om han inte prässar ur honom den bekännelsen, att breven voro hans, att de voro högförrädiska och att hon brände upp dem för att rädda honom.

Han tystnade, drog djupt efter andan, strök sig över den svettiga pannan och drack en djup klunk för att läska sin torra strupe.

En mångstämmig kör av förtjusta utrop hälsade slutet av det långa anförandet. Denna skickliga uttänkta plan, som nästan var djävulsk i sin list och i sin sluga vädjan till den mänskliga naturen, särskilt Déroulèdes karaktär och sinnesart, var ägnad att tillvinna sig dessa patrioters allernådigaste bifall.

Fällan.

Till och med Tinville lade bort sin gäckande hållning, och hans magra kinder glödde av stridslystnad.

I flera månader hade nu rannsakningarna inför allmänna välfärdsutskottet varit tråkiga och ointressanta. Charlotte Corday hade varit en pikant och roande episod, men annars hade de dömda till större delen varit folkrepresentanter, vilka hyllat alltför moderata och sålunda föråldrade åsikter, eller generaler, som ej förmått kväsa de motspänstiga städerna eller landskapen i södern.

Så mycket mera hade man nu att vänta sig av morgondagen! Vilken angenäm spänning, när man tänkte på den fälla, som sattes ut för Déroulède — vilket nöje att se honom omedvetet taga det första steget, som ledde mot fall och fördärv! . . . Stämningen blev helt hänförd och uppsluppen. Lenoir, som förut talat så länge, hade nu blivit fåordig, men alla andra pratade och söpo brännvin och förde envar sitt hat och sin skadeglädje till torgs.

Samkvämet drog ut i ytterligare ett par timmar, långt fram på natten. Varenda medlem av ligan hade någonting att andraga med anledning av Lenoirs tal, något förslag att göra.

Lenoir själv var den förste, som upplöste denna sammankomst av mänskliga schakaler, vilka redan fröjdades över sitt byte. Han bjöd sina kamrater ett sävligt godnatt och gick därefter ut på den mörka gatan.

Sedan han avlägsnat sig, rådde några sekunders fullständig tystnad inne i det mörka, snuskiga rummet, där mänsklighetens sämsta lidelser hade sin tummelplats. Jättens tunga fotsteg genljödo längs den illa stenlagda gatan och dogo småningom bort på avstånd.

Då äntligen tog Foucquier-Tinville, allmänna åklagaren, till ordet.

— Vem är den där mannen egentligen? frågade han, vänd till samtliga partivännerna.

De flesta av dem visste ej.

— En lantbo från norra delen av Frankrike, sade slutligen en av männen. — Han har redan varit med här på sammankomsterna åtskilliga gånger, och i fjor besökte han dem regelbundet. Han är visst till yrket slaktare, och jag tror, att han

kommer från Calais. Ursprungligen fördes han hit av medborgaren Brogard, som är en mycket god patriot.

De närvarande började nu troppa av, en och en i sänder, och den skumma lokalen på »Enögda hästen» tömdes småningom. De nickade ett kort godnatt till varandra och gingo därefter till sina respektive nattlogis, vilka förvisso ej förtjänade namn av hem.

Tinville dröjde kvar bland de sista; han och Merlin tycktes plötsligt ha begravt den stridsyxa, som för blott ett par timmar sedan hade hotat förgöra den ene eller andre av de båda skötevännerna.

Två eller tre av de outtröttligaste av dessa nitiska patrioter hade samlats kring allmänna åklagaren och Merlin, upphovsmannen till lagen om de misstänkta.

— Vad tycker ni, medborgare, sade Tinville slutligen helt lugnt. — Min uppfattning är, att den där karlen, Lenoir, är för vältalig — eller hur?

— Farlig, förklarade Merlin lakoniskt, medan de andra nickade bifall.

— Men hans plan duger, tyckte en annan av männen.

— Ja, den begagna vi oss utav, sade Tinville, men sedan —

Han tystnade, och återigen nickade alla bifall.

— Ja, han är farlig. Vi lämna honom i fred tills vidare, men längre fram —

Tinville strök smekande över den höga träställningen, som stod mitt i rummet och som var formad i likhet med en giljotin. Ett ondskefullt uttryck spelade i hans ansikte, ett dödsbringande vidunders på en gång hiskliga och belåtna grin. De andra skrattade styggt. Merlin grymtade ett trumpet samtycke. Han hade ingen orsak att älska den jättelika kolbäraren, som höjt sin skrovliga röst för att göra spott och spe av honom.

Belåtna med nattens arbete nickade nu de sista av ligans medlemmar åt varandra och gingo ut i mörkret.

Nattvakten höll just på att göra sin rond, bärande sin lykta och höjande det vanliga ropet:

— Invånare i Paris, soven lugnt! Allting är tryggt, allting är lugnt!

XXII.

Fruktlösa spaningar.

Hela denna afton hade Déroulède tillbragt med att förtvivlat spana efter Juliette.

Tidigare på dagen, kort efter det Anne Mie lämnat sina upplysningar, hade han gått ut och uppsökt sin engelske vän, sir Percy Blakeney. Med honom hade han överenskommit om de allra sista förberedelserna i samband med madame Déroulèdes och Anne Mies flyttning från Paris.

Trots sin medfödda benägenhet för att tro människor om gott hyste Paul Déroulède ej för ett ögonblick några illusioner med avseende på den folkgunst, som han åtnjöt. Han visste mycket väl, att när som helst och för vilken obetydlig småsak som helst kunde den kärlek, som de stora massorna ägnade honom, bytas till hat. Han hade sett Mirabeaus popularitet svinna, La Fayettes, Desmoulins — var det väl troligt, att *han* ensam skulle överleva en så flyktig saks oundvikliga död?

Därför hade han, medan han ännu satt vid styret, medan man ännu mötte honom med kärlek och förtroende, i bildlig mening beställt om sitt hus. Han hade vidtagit omfattande åtgärder just med tanke på den brådskande och hemlighetsfulla avfärd från Paris, som skulle bli följden av hans eventuella fall.

Han hade redan för ett år sedan anskaffat de nödvändiga passen och i förening med sin engelska vän vidtagit åtskilliga mått och steg, avsedda för att skydda modern och den lilla ofärdiga släktingen. Nu gällde det endast att avsluta de allra sista tillrustningarna.

Två timmar hade ej förgått efter Juliettes fängslande, då madame Déroulède och Anne Mie lämnade det gamla hemmet vid Rue École de Médecine. De medförde blott obetydlig packning, och det hette, att de reste till landet för att hälsa på en sjuk släkting.

Den populäre medborgaren-deputeradens mor fick naturligtvis resa oantastad. De pass, som »republikens säkerhet» fordrade

av två resande ensamma damer, befunnos alla i god ordning, och på månaden Fructidors 24:de dag passerade madame Déroulède och Anne Mie genom Paris' norra port, en timme före solnedgången.

Deras stora resvagn förde dem ett stycke bortåt stora landsvägen norrut, där de skulle sammanträffa med lord Hastings och lord Anthony Dewhurst, två av Röda nejlikans mest pålitliga adjutanter, vilka skulle ledsaga dem ända fram till kusten och tillse att de välbehållna kommo ombord på den engelska jakten.

Så långt var allt gott och väl, och Déroulède tyckte sig ej ha någon orsak till ängslan. Hans viktigaste plikt gällde modern och Anne Mie, och den var nu fylld.

Men sedan hade man gamla Pétronelle.

Allt sedan hennes unga matmor fängslats och förts bort av de råa soldaterna, hade den ömsinta gamla själen varit alldeles utom sig av harm och grämelse, och hur Déroulède än ansträngde sin övertalningsförmåga, kunde han ej förmå henne att lämna Paris utan Juliette.

— Om mitt lilla lamm verkligen skall dö, sade hon under hjärtslitande snyftningar, så har jag intet skäl att leva. Låt de där uslingarna gärna ta mig med, om de vilja ha en orkeslös gammal gumma som jag . . . Men om de släppa ut min älskling ur fängelset igen, vad skall hon då ta sig till i denna rysliga stad utan mig? Hon och jag ha aldrig varit åtskilda, hon skulle inte veta, vart hon skulle ta vägen för att få tak över huvudet, och vem skulle laga hennes mat och stryka hennes spetshalsdukar, det skulle roa mig att veta!

Det dugde ej att söka rubba denna i all sin barnsliga dårskap beundransvärda tro. Ingen hade hjärta att säga den gamla kvinnan, att revolutionens glupska vidunder sällan lossade sitt grepp, när det fångat ett offer.

Allt vad Déroulède förmådde göra, var att följa Pétronelle tillbaka till den gamla bostaden uppe i vindskuporna, som Juliette lämnat, när hon flyttade över till hans hus, men som de aldrig sagt upp. Den beskedliga gumman tog nu åter sitt förnuft tillfånga och tröstade sig med den tanken, att hon skulle rusta allt på bästa sätt i ordning, tills den unga matmodern åter komme

hem. För övrigt verkade blotta åsynen av det välbekanta rummet lugnande och uppmuntrande på henne.

Déroulède hade försett henne med penningar och åtskilliga förnödenheter. Hans hjärta inrymde numera ej många förhoppningar, men bland dem fanns dock den, att Pétronelle var en alltför obetydlig person för att ådraga sig allmänna välfärdsutskottets olycksdigra uppmärksamhet.

I skymningen hade han varit med om att vederbörligen installera den beskedliga gumman. Nu först kände han sig fri.

Äntligen kunde han nu ägna sig åt vad som numera tycktes honom den viktigaste uppgiften i livet — sökandet efter Juliette.

Det fanns ett dussin fängelser i detta vidsträckta Paris.

Inom deras murar försmäktade denna afton över femtusen fångar, bidande rannsakning, dom och död.

Déroulède hade till en början litat på sitt personliga inflytande och trott, att värvet skulle bli jämförelsevis lätt.

I Palais de Justice ville man icke säga honom någonting; listan på nya häktade hade ännu ej inlämnats av Paris' kommendant, medborgaren Santerre, som fördelade och inregistrerade den olyckliga massan aspiranter till följande dags giljotin.

Listorna skulle dessutom ej vara fullständiga förrän dagen därpå, då förhören med de senast fängslade skulle vara nära förestående.

Allmänna välfärdsutskottet sölade sällan; det förrättade sina åligganden utan dröjsmål.

Sedan började Déroulèdes tröttsamma spaningsfärd genom de tolv fängelserna i Paris.

Från le Temple till la Conciergerie, från Palais Condé till Luxembourg . . . Flera timmar tillbragte han under fruktlöst letande.

Överallt samma axelryckning, samma likgiltiga svar på den ångestfyllda frågan:

— Juliette Marny? *Inconnue.*

Okänd! Hon var ännu inte uppsatt på listorna, ännu ej klassificerad; hon tillhörde än så länge den oräkneliga boskapshjorden, som i ständigt växande mängder skickades till slaktarhuset.

Fruktlösa spaningar.

Men i morgon, efter det förhör, som kanske räckte tio minuter, efter en brådskande dom och snabb återfärd till fängelset, skulle hon vara inregistrerad som en av de »fosterlandsförrädare», vilka den stora och välgörande republiken dagligen skickade till giljotinen.

Fåfängt sökte Déroulède övertala, beveka, muta. De vresiga vakterna vid de tolv fängelserna visste ingenting om någon enskild fånge.

Men så mycket förtroende hade man till medborgaren Déroulède, att han fick tillåtelse att själv se efter. Han fördes till de stora välvda kamrarna i Tempeltornet, till de rymliga danssalarna i Palais Condé, där de arma höllo till, som redan voro dödsdömda; han fick där tillfälle att bevittna de hemska narrspel, varmed fångarna fördrevo de få timmar, som skilde dem från döden.

Här anordnades »förhör» och rannsakningar i den kända stilen, och man karrikerade Tinville. En del av salen fick föreställa Place de la Révolution, bödeln Samson uppträdde, och ett par upp- och nedvända stolar bildade giljotinen . . .

Döttrar till hertigar och prinsar, ättlingar av urgamla, ädla stammar, spelade med i dessa ohyggliga komedier. Damerna, med håret uppdraget högt över hjässan, föllo på knä framför de upp- och nedvända stolarna och lade sina snövita nackar till rätta under denna fingerade fallbila. Tal höllos till en inbillad folkmassa, och den, som spelade Santerres roll, låtsades befalla en grupp trumslagare att med sina trumvirvlar dränka det förmenta offrets sista vädjan till åskådarna runt schavotten.

Det var ohyggliga och vidriga uppträden, en lek, som när som helst kunde bli allvar, och Déroulède ryste vid tanken på att finna Juliette bland dessa lättsinnigt och sorglöst gycklande komedianter, som ej ens dödens närhet förmådde stämma till allvar.

Men hon var heller ej där, hans vackra Juliette med det stolta ansiktet och det sorgbundna, tillbakadragna väsendet.

— Juliette Marny? *Inconnue*! hörde han än en gång upprepas.

Ingen sade honom, att hon på deputeraden Merlins strängaste befallning försetts med etiketten »farlig» och insatts i en av-

lägsen flygel av Luxembourgpalatset i sällskap med några andra fångar, vilka i likhet med henne själv ej fingo råka någon, ej meddela sig med någon.

När därefter den sedvanliga aftonsignalen till *couvre-feu* ljudit, när alla parker tillstängts och nattvakten begynt sin rond — då förstod Déroulède, att han för den dagen måste upphöra med sina spaningar.

Men han fann ingen ro. Under större delen av natten irrade han fram och åter på Paris' krokiga, slingrande gator. Han ämnade nu blott avvakta gryningen för att offentligen träda fram för domstolen och begära rättigheten att få försvara Juliette.

För första gången under sin tillvaro kände han det tungt att leva. Hans lemmar voro som bly, men hans utpinade hjärna sysslade oavlåtligt med den förlorade.

Den nya dagen färgade horisonten röd, då han alltjämt, skakad av feberrysningar, vankade omkring utmed flodstranden. Då kände han plötsligt, att någon rörde vid hans arm.

— Kom med hem till min kula, sade en godmodig, släpig röst tätt invid hans öra, medan en vänlig hand drog honom från den plats, där han ställt sig att stirra ned i den mörka, tysta floden. — Någon hemtrevnad kan jag inte bjuda dig på, men vi kunna åtminstone språka ostörda.

Déroulède spratt upp ur sina dystra grubblerier och såg bredvid sig ingen annan än sin gode vän, sir Percy Blakeney. Munter, ståtlig och välklädd som vanligt tycktes han genom sin blotta närvaro skingra den sjukligt tryckande atmosfär, som börjat omvärva Déroulèdes sinnen.

Déroulède följde honom ganska beredvilligt genom den labyrintartade äldre stadsdelen och utför Rue des Arts, till dess sir Percy stannade utanför ett litet hus med en skylt angående »rum för resande», vars dörrar stodo på vid gavel.

— Min värd har ingenting att förlora genom stigmän och tjuvar, förklarade engelsmannen, medan han lotsade sin vän in genom den trånga förstugudörren, uppför en knakande trappa och in i ett litet rum i övre våningen. — Han lämnar alla dörrar öppna åt vem som vill träda in, men — ha ha ha — det inre av

huset ter sig verkligen så föga inbjudande, att ingen frestas att stiga på.

— Det förundrar mig, att du kan vilja bo där, anmärkte Déroulède med ett flyktigt smålöje, då han inom sig jämförde sin väns eleganta yttre med snusket och förfallet runt omkring.

Sir Percy placerade sin skrymmande stofthydda i en knarrande och oroväckande rankig stol, sträckte ut sina långa ben framför sig och sade lugnt:

— Jag stannar i det här hålet endast så länge, tills jag hunnit skaffa dig ut ur denna mördarkula, vars namn är Paris.

Déroulède skakade på huvudet.

— Då kan du lika gärna genast fara tillbaka till England, sade han, ty som sakerna nu stå, lämnar jag aldrig Paris.

— Utan Juliette Marny, böra vi kanske tillägga? genmälde sir Percy med största jämnmod.

— Och jag fruktar, att hon placerat sig utom räckhåll för oss, sade Déroulède dystert.

— Du vet väl, atc hon sitter i Luxembourgfängelset? sporde engelsmannen plötsligt.

— Jag anade det, men jag hade alls ingen vägledning.

— Och i morgon skall hon upp i förhör.

— Jag anade det med. De hålla åtminstone aldrig sina fångar länge i ovisshet, svarade Déroulède bittert.

— Vad ämnar du göra?

— Försvara henne till mitt sista andedrag.

— Du älskar henne då alljämt? sade Blakeney och log.

— Alltjämt? — Både blick och tonfall meddelade genast sir Percy allt vad han önskade veta.

— Ändå har hon förrått dig? sade han på försök.

— Och för att gottgöra det brottet — som föranleddes av en ed, min vän, som hon på sin tid svor sin far — är hon redo ett offra sitt liv för mig.

— Och du är villig att förlåta?

— Att *förstå* är att förlåta, svarade Déroulède enkelt. — Och jag älskar henne.

— Ditt helgon! sade Blakeney med ett milt sarkastiskt smålöje.

— Nej, den jordiska kvinnan, som jag älskar med alla hennes fel och brister. För att vinna henne ville jag offra min själ, för att rädda henne vill jag ge mitt liv.

— Det var mycket, det där... Och hon?

— Hon älskar inte mig — skulle hon väl då ha förrått mig?

Han satt bredvid bordet och hade begravt huvudet i sina händer. Ej ens hans bäste vän skulle få se, vilket svidande sår som tillfogats hans kärlek och vilka lidanden det vållat honom.

Sir Percy sade ingenting, men ett egendomligt, godmodigt löje spelade kring hans känsliga mun. För hans själs öga stod skimrande och ljus bilden av den väna Marguerite, som älskat honom så lidelsefullt och dock förorättat honom så djupt. Och när han lät blicken vila på sin vän, tänkte han att Déroulède nog också skulle få en klarare uppfattning av de sällsamma känslostämningar, vilka mötas, bryta sig mot varandra och svalla högt och upprört inne i kvinnohjärtats dolda gömslen.

Han gjorde en åtbörd, som om han ämnade säga någonting mera, någonting ganska viktigt. Men plötsligt tycktes han komma på andra tankar och ryckte på sina breda axlar liksom för att säga:

— Må tiden och slumpen få råda!

När Déroulède åter såg upp, hade sir Percy ånyo satt sig till rätta så pass bekvämt som stolen medgav, och hans ansikte bar ett outgrundligt uttryck.

— Nu, min vän, när du vet, hur mycket jag älskar henne, sade Déroulède i något mera behärskad ton, så tar du nog vård om henne, sedan de dömt mig, och räddar henne för min skull.

Ett gåtfullt smålöje lyste hastigt upp sir Percys allvarsamma drag.

— Rädda henne? Tror du då, att vi ha någon övernaturlig makt, jag eller Röda nejlikans förbund?

— *Du* har det helt visst, svarade Déroulède allvarligt.

Ånyo såg det ut, som om sir Percy stod i begrepp att göra sin vän ett viktigt meddelande, men för andra gången besinnade han sig och teg. Röda nejlikan var framför allt förutseende och praktisk, en handlingens, ej en känslans man. Vännens feberheta blick, hans nervösa, oroliga rörelser tydde ej på att han var i rätta

sinnesstämningen för att göras delaktig av en plan, vars utgång var ytterligt oviss.

Därför log sir Percy endast och sade lugnt:

— Gott, jag skall göra mitt bästa.

XXIII.

Inför rätta.

Dagen hade varit ovanligt arbetsam.

Trettiofem fångar, stående inför allmänna välfärdsutskottets domstolsskrank, hade förhörts under de senaste åtta timmarna, vilket ej ens gjorde en kvarts timme på var och en. Blott tolv och en halv minut behövdes för att sända en mänsklig varelse, full av liv och hälsa, att lösa den stora gåta, som ligger dold på andra sidan Stygens dunkla vatten.

Och medborgaren-deputeraden Foucquier-Tinville, allmänna åklagaren, hade öfverträffat sig själv. Han tycktes outtröttlig.

Envar av dessa trettiofem fångar hade anklagats för högförräderi mot republiken, för att ha ingått sammansvärjning med dess fiender, och mot alla skulle ojäviga bevis på deras brottslighet framläggas inför allmänna välfärdsutskottet.

Ibland ett par brev skrivna till vänner utomlands och beslagtagna vid gränsen: ett ord av klander gent emot skräckpartiets mått och steg; ett uttryck av fasa över slaktandet på Place de la Révolution, där giljotinen gnisslade beständigt — dylikt var obevekligt fällande bevis. Eller ock kunde ett par pistoler, ett gammalt svärd, som hört till familjen i måhända hundra år, hämtas hemma hos någon fredlig medborgare och visas fram som ett ovederläggligt bevis på kanske en helt annans fånges fientliga sinnelag mot republiken . . .

Mycket besvär gjorde man sig ej.

Av trettiofem anklagade hade Foucquier-Tinville fått de trettio dödsdömda. Det var sannerligen ett godt dagsverke, och den starka värmen, framkallad lika mycket av inre belåtenhet som av temperaturen i rummet, förmådde allmänna åklagaren att med näsduken fara över sin höga, knöliga panna, innan han avbröt ses-

sionen för att domstolsledamöterna skulle få en stunds välbehövlig rast.

Ty ännu återstod ganska mycket att göra.

De »politiska» förbrytarna voro expedierade, och deras antal hade på senare tider vuxit till den grad, att man i domstolen hade svårt att följa med, när det gällde att rannsaka och döma de fängslade.

Men under tiden hade den siffra, som betecknade den stora stadens kriminella mål, ingalunda sjunkit. Därför att människorna togo livet av varandra i Frihetens och Jämnlikhetens namn, hade man alls icke färre rånare och småtjuvar, mördare och sedeslösa gatdriverskor.

Alla dessa skulle också tagas under behandling av rättvisan. Giljotinen tog intet hänsyn till personen; den föll med samma rappa precision på nacken av den stolte härtigen och krogens *fille de joie*, på en Bourbonernas ättling och en trashank från gränderna.

Domstolens utslag gynnade i regeln proletariatet. Ett brott mot republiken var oförlåtligt, men ett brott emot individen behandlades med ett utvecklat rättsväsendes hela raffinerade attiralj. Här funnos medborgare-domare och medborgare-advokater i långa banor, och slöddret, som strömmade in från gatan för att höra på förhandlingarna, tjänstgjorde som hedersjury.

Det var allting utmärkt väl ordnat. Det hade varit högst orätt att säga, att man icke tillvaratog brottslingarnas intressen . . .

Eftermiddagen av denna heta augustidag, en av de sista i den strålande Fructidor, led emot sitt slut, och aftonens skuggor smögo sig långsamt in i den långa, nakna salen, där denna skriande parodi på rättvisa höll på att skipas.

Medborgaren-presidenten satt i den bortre ändan av salen, på en simpel träbänk; framför sig hade han ett skrivbord, betäckt med högar av papper.

Omedelbart över honom, på den nakna, vitrappade väggen lästes orden: »*La république: une et indivisible*» och under dem valspråket: »*Liberté, Egalité, Fraternité*».

På ömse sidor om medborgaren-presidenten voro fyra skrivare sysselsatta med att införa anteckningar i den väldiga liggaren,

som innehåller redogörelserna för de skändligaste brott, som någonsin upprört världen, »*Le Bulletin du Tribunal Révolutionnaire*».

Just nu talar ingen, och raspandet av skrivarnas pennor mot papperet är det enda ljud, som bryter tystnaden i salen.

Mitt emot presidenten, på en bänk, något lägre än hans, sitter medborgaren Foucquier-Tinville, utvilad och pigg, redo att sköta sin åklagaresyssla i så många timmar, som fosterlandet fordrar utav honom.

Ett långt ljus, osande och sprakande, kastar ett dystert sken över varje skrivbord och än hemskare skuggor över skrivarnas och presidentens ansikten, över kala väggar och skrytsamma inskriptioner.

I mitten av rummet väntar en upphöjd plattform, omgiven av ett skrank av järn, på de anklagade. Rakt framför den nedhänger från en takbjälke en liten mässingslampa, försedd med grön skärm.

Längs båda sidor av de långa, vitrappade väggarna löpa tre rader bänkar, härliga gamla skulpterade ekbänkar, som stulits i Notre Dame och från kyrkorna S:t Eustache och S:t Germain l'Auxerrois. I stället för att hysa svunna tiders fromma gudsdyrkare få de nu tjäna åskådarna av den hemska tavlan, då de olyckliga anklagade här göra sitt korta uppehåll på vägen till schavotten.

Främsta raden av dessa bänkar är reserverad åt de medborgare-deputerade, som önska vara närvarande under revolutionsdomstolens förhandlingar. Det är deras privilegium, nära nog deras plikt, i egenskap av folkrepresentanter, att tillse, att sessionerna försiggå oklanderligt.

Bänkarna äro redan nästan fyllda. Vid ena ändan till vänster sitter medborgaren Merlin, justitieministern, och bredvid honom medborgaren ministern Lebrun. Vidare Robespierre, ännu på höjden av sin makt; han följer förhandlingarnas gång med sina ljusa, vattniga ögon och det egendomligt avvisande och föraktfulla leende, som förskaffat honom öknamnet »den sjögröne obesticklige.»

Andra välbekanta ansikten finnas där också, svagt skönjbara i det tilltagande skumrasket. Men envar lägger märke till med-

borgaren-deputeraden Déroulède, folkets avgud, där han sitter på yttersta ändan av en bänk till höger, med armarna korslagda över bröstet och skenet från hänglampan fallande rakt på det mörka huvudet, de stolta, raka ögonbrynen och de stora, livfulla ögonen.

Omsider fattar medborgaren-presidenten en klocka och ringer i den. Genast höres ett missljudande sorl av hesa skrattsalvor och ljudliga eder; den stora allmänheten släppes in i salen, och man knuffas, svär och tränger på.

Himlen bevare oss! Vilket slödder!

Har mänskligheten verkligen dylikt avskum?

Kvinnor med en enda trasig kjol och dito kofta, genom vilkas hål den nakna, smutshöljda kroppen ohöljt sticker fram; med bara ben och fötterna instuckna i klumpiga träskor, med upplöst, rufsigt hår, och elaka, av sprit pussiga ansikten; kvinnor utan en skymt av kvinnlighet, med skrumpna, sinande bröst och förtorkade läppar, som aldrig kunnat kyssa. Kvinnor utan några känslor, utom hat, utan någon åtrå, utom efter släckandet av hunger och törst och hämndlustan mot de systrar, som äro mindre eländiga, mindre könlösa än de själva. De strömma in, armbågas och puffas och tränga sig fram till de främsta bänkraderna, där de ha bästa utsikten över de arma offren, som nu skola ställas vid skampålen framför dem.

Och männen ha förlorat alla sitt köns goda egenskaper. De digna under den tunga bördan av sin egen förnedring; de äro okänsliga för medlidande, kärlek, ridderlighet, de äro döda för allting utom för en onaturlig längtan efter att se blod.

Gud hjälpe dem alla — där äro också barn . . . Små varelser med bleka, brådmogna ansikten, härjade av svält, blickande med matta, liksom med en hinna överdragna ögon på denna värld av vederstygglighet och grymhet.

Barn, som ha skådat döden!

Ej döden i dess vackra, fridfulla gestalt, en ljuvlig slummer, en älskad syster eller bror, som sover, höljd i vitt och omgiven av blommor, utan döden i dess mest avskräckande skepelse, våldsam, grym och förfärlig.

Nu stirra de omkring sig med spända, glupska blickar, väntande på att det roliga skall börja . . . De titta på presidenten-

med den höga frygiska mössan, på skrivarna, som låta sina raspande gåspennor oavlåtligt flyga över papperet, på de ostadigt fladdrande ljusen, som sända hela moln av sotig rök upp mot den mörka takvälvningen.

Då får ett litet kräk — en stackars liten flickunge, ännu ej tio år — ögonen på Paul Déroulèdes ansikte, där han sitter vid motsatta ändan av rummet.

— *Tiens! Papa Déroulède*! säger hon och pekar på honom med ett avmagrat finger.

Sedan vänder hon sig ivrigt till dem, som sitta henne närmast, och hennes ögon vidgas vid den vemodiga hågkomsten av en lycklig eftermiddag, som hon tillbragt i Paul Déroulèdes hus, med fullt upp med vetebröd att äta och stora muggar med fraggande mjölk att dricka därtill.

Han vaknar upp ur sin slöa liknöjdhet, och hans stora ögon mista uttrycket av dyster hopplöshet, då han besvarar den lilla flickans hälsning.

För ett ögonblick — ack, endast en bråkdels sekund — mildras uttrycket i pöbelns smutsiga, utsvultna fysionomier. Det höres ett svagt sorl bland kvinnorna, som Guds allvarliga ängel med skrivtavlan och stiftet måhända upptecknade som en välsignelse. Vem vet!

Foucquier-Tinville döljer med möda ett försmädligt grin, och medborgaren-presidenten svänger otåligt sin gällt pinglande klocka.

— För fram de anklagade! skriker han med stentorstämma.

Det går en svallvåg av belåtenhet genom de packade människomassorna, och Guds ängel nödgas åter hölja sitt anlete.

XXIV.

Juliette inför rätta.

Det finnes alltsamman outplånligt upptecknat i »Bulletin du Tribunal Révolutionnaire», under datum den 25 Fructidor, revolutionens år I.

Vemhelst, som har lust, kan läsa det, ty Bulletinen förvaras i Nationalbibliotekets arkiv i Paris.

Juliette inför rätta.

En och en i sänder hade de anklagade förts fram, ledsagade av två nationalgardister i trasiga och smutsfläckade uniformer i rött, vitt och blått. De fördes därpå upp på den lilla upphöjda plattformen mitt i salen och fingo åhöra den anklagelse, som framställdes mot dem av allmänna åklagaren medborgaren Foucquier-Tinville.

Det var för det mesta jämförelsevis obetydliga förseelser: rån, stöld, bedrägeri, då och då mordbrand eller dråp. Men en man beskylldes för mord och landsvägsröveri, och en kvinna hade drivit en mycket skändlig rörelse.

Dessa båda dömdes till giljotinen; de andra sändes till galärerna i Brest och Toulon — falskmyntaren i sällskap med den som snattat, inbrottstjuven med den oärlige inkasseraren.

Där fanns ej plats inom fängelsemurarna för vanliga brottslingar; fängelserna voro redan överfyllda med så kallade förrädare mot Republiken.

Tre kvinnor sändes till tvångsarbete i anstalten La Salpêtrière och släpades ut ur domsalen, gällt bedyrande sin oskuld och följda av råa tillrop från åskådarna på bänkarna.

Sedan uppstod ett ögonblicks tystnad.

Juliette Marny hade förts in.

Hon var fullkomligt lugn och av en rörande skönhet, klädd som hon var i en enkel grå blus med kjol, med ett svart skärpband kring midjan och en mjuk vit halsduk lagd i kors över bröstet. Under den lilla vita mössan krusade sig det gyllene håret i rika massor; det barnsliga, ovala ansiktet var mycket blekt, men uttrycket var lugnt och blitt.

Hon föreföll absolut omedveten om sin omgivning och vandrade med fasta steg upp på plattformen, utan att se vare sig till höger eller vänster.

Därför såg hon ej heller Déroulède. Men hennes stora ögon glänste av en underbar klarhet.

Ej blott sitt liv var hon villig att offra för dens väl, som hon älskade, utan även allt annat, som en blygsam och förfinad kvinna håller kärt.

En ångestkänsla, starkare än någon sinnesrörelse han förut

prövat på i sitt liv, grep Déroulède, när han omsider hörde hennes namn högt ropas upp av allmänna åklagaren.

Hela dagen hade han väntat på detta ohyggliga ögonblick, glömmande sitt eget elände, sin egen grämmelse över en ohjälplig förlust, för tanken på de andliga och kroppsliga kval, som hon just nu måste genomgå.

Anklagad för förräderi mot republiken skulle hon troligen på förhand underkastas ett hemligt förhör, ställas inför domstolen och avrättas. Alltsamman skulle kunna vara över, innan han ens fått reda på hennes vistelseort . . .

Nu var dock så mycket vunnet, att han kvällen förut genom sir Percy Blakeney fått reda på, var hon förvarades, och här stod hon nu i hans åsyn, visserligen i ett ohyggligt sällskap, men dock åtminstone i stånd att mottaga en försvarsadvokats hjälp.

Hon hade tydligen, av en anledning, som han ej rätt förstod, inregistrerats bland de vanliga simpla brottslingarna, som ägde rätt att anlita rättsligt biträde. Men den smuts, som kastats på henne, skulle aldrig häfta vid hennes renhets vita klädnad. Han skulle vara där för att taga all skuld och vanära på sig.

Styrkan i hans försvarstal skulle vända hennes domares vrede från henne mot honom själv, och efter dessa skärseldsmarter skulle hon givas fri och kunna lämna Frankrike. Och väl över det landets gränser skulle hon åter bli lycklig och lugn och glömma alla upprörande minnen. Och även hans bild skulle så småningom plånas ut ur hennes själ.

Men hans kärlek och hans längtan skulle begravas med honom.

* * *

Anklagelsen mot Juliette Marny har numera blivit historia.

Denna dag, den 25 Fructidor, klockan sju på aftonen, upplästes den av allmänna åklagaren och åhördes av den anklagade — så berättar Le Bulletin — med fullständigt lugn och skenbar likgiltighet. Hon stod upprätt innanför samma skrank, där förut den stackars skuldbelastade Charlotte Corday stått och där inom kort den stolta Marie Antoinette skulle komma att stå.

Juliette inför rätta.

Och Déroulède lyssnade till denna på en gång fräckt och försåtligt hopsatta anklagelseakt med allt det yttre lugn, som hans viljestyrka förmådde frammana. Men han förtärdes av ett rasande begär att få störta upp och med ett slag av sin knytnäve driva tillbaka orden i Foucquier-Tinvilles lögnaktiga strupe.

Men för hennes skull måste han lyssna och framför allt iakttaga lugn och måtta, så att han icke ytterligare förvärrade hennes sak.

Och allmänna åklagaren yttrade följande:

— Juliette Marny, ni anklagas härmed för att genom en falsk och illvillig angivelse ha dragit misstanke över en folkrepresentants person. Ni har genom detta samma i högsta grad klandervärda okynne narrat revolutionsdomstolen att rikta en beskyllning mot nyss anförda folkrepresentant, att företaga en husvisitation hemma i hans bostad och därigenom förslösa en dyrbar tid, som kunnat användas i republikens tjänst. Och detta gjorde ni, ej av en missriktad känsla av plikt emot ert fosterland, utan av lättsinnigt okynne, för att bli den kvitt, som ivrade för ert sanna väl och som sökte hindra er från att fortsätta med det lastbara leverne, som redan blivit allmän skandal och nu bragt er inför denna domstol, där ni har att stå till svars för skörlevnad, falsk beskyllning och försök att föra överheten bakom ljuset.

Som bevis härpå anför jag inför domstolen ert eget erkännande, att mer än en av republikens medborgare av er förletts till otillåtet umgänge med er; vidare er egen bekännelse, att er anklagelse mot medborgaren-deputeraden Déroulède var falsk och föranledd av argt uppsåt; och slutligen och till sist, er sedeslösa och otuktiga brevväxling med några okända personer, vilken ni förgäves sökte förstöra. I betraktande härutav och i franska folkets namn, vars språkrör jag är, begär jag, att ni föres från denna domsal till La Place de la Révolution, fullt synbar för invånarna i Paris med omnejd, samt iförd en nedsölad vit dräkt, en symbol av den smuts, som låder vid er själ; att ni där offentligen hudstrykes av medborgaren Samson, skarprättaren, att ni därefter avföres till fängelset La Salpêtrière och kvarhålles där, så länge allmänna välfärdsutskottet finner för gott. Ni har nu, Juliette Marny,

hört den dom, som avkunnats över er; har ni någonting att säga, ägnat att upphäva det straff, vi finna skäligt att låta er undergå?

Skrik, rop, skratt och förbannelser hälsade allmänna åklagarens anförande.

Allt det sämsta, det mest djuriska hos dessa arma, missledda människor, vilka strävade efter en ny och bättre tingens ordning, tycktes bubbla upp på ytan, medan de lyssnade till uppläsningen av det skändliga dokumentet.

Denna smutskastning av en ensam och värnlös ung kvinna tycktes bereda de eländiga varelserna en verklig njutning. Kvinnorna tjöto med hesa röster bifall, barnen, som ingenting förstodo, gåvo upp glädjelösa skratt, och männen uttryckte med ljudliga eder sin belåtenhet med Foucquier-Tinvilles anförande.

De själskval Déroulède i denna stund erfor, voro sådana, att han började frukta för sitt förstånd. Den larmande massan tycktes honom som en härskara av onda andar, lössluppen från helvetet. Borta var hans medlidande, hans kärlek till dessa lidande fattigdomens barn — hur hade han kunnat vara så blind, att han ej förrän nu sett dem i deras rätta gestalt. De voro ju glupande, skriande odjur i människohamn. Han greps av ett glödande hat mot dem alla — han önskade dem svält, pina och en kvalfull död. Det lidelsefulla hat, som med sina heta vågor sköljde bort, vad hans själ ägt av skonsamt överseende och mänskligt deltagande, var fullt ut lika fördömligt som deras. Just denna rasande hämndlystnad förde honom närmare än han själv förstod intill dessa avskydda skaror, som han i sitt sinne för alltid skiljde sig från.

Endast Juliette förblev lugn, tyst och orörlig.

Hon hade hört domen och uppfattat dess avskyvärda ordalydelse, ty hennes vita kinder hade småningom blivit gråbleka, men ej ett ögonblick sviktade hon i sin lugna och stolta hållning.

Hon vände ej en enda gång huvudet mot den pöbel, som skymfade henne. Stilla stod hon som förut. »*Le Bulletin*» meddelar, att hon en gång tog fram sin näsduk och torkade sitt ansikte därmed. *Elle s'éssuya le front qui fut perlé de sueur.* Hettan hade blivit tryckande.

Juliette inför rätta.

Luften var mättad med den fuktiga, genomträngande lukten av svettiga kroppar och smutsiga kläder. Den rymliga salen hade blivit outhärdligt kvav, talgljusen brunno med flämtande låga i den heta atmosfären och kastade groteska, oroligt flackande skuggbilder av presidenten och skrivarna på den vitrappade väggen.

Fotogenlampan över den anklagades huvud brann med högt uppdragen, osande låga, så att till slut sprack glaset med en skarp knall. Denna episod frambragte en liten stunds tystnad i folkmassan, så att allmänna åklagaren åter förmådde göra sig hörd. Han upprepade sin fråga:

— Juliette Marny, har ni någonting att andraga, ägnat att tillbakavisa anklagelsen och avvända det straff, vi finna skäligt att låta er undergå?

Lampsotet regnade ned i små svarta flingor; Juliette knäppte med sina smala fingerspetsar bort ett par från sin ärm och svarade därefter lugnt:

— Nej, jag har ingenting att säga.

— Har ni vidtalat en advokat att försvara er? Era medborgerliga rättigheter och lagen ge er tillstånd därtill?

Juliette ämnade genast svara, och hennes läppar hade redan format sig till ett »nej».

Men nu äntligen var ögonblicket inne för Déroulède. Det var för detta, som han tegat och lidit och borrat sina naglar in i köttet, medan tjugufyra ohyggligt långa timmar släpat sig fram, sedan den kvinna, han älskade, hade förts i fängelse.

I nästa sekund stod han upprätt inför dem alla, lugn och behärskad, van att tala, att skaffa sig gehör, att kuva med sin stämmas makt.

— Medborgarinnan Juliette Marny har överlämnat sitt försvar åt mig, sade han, innan detta »nej», undsluppit Juliettes bleka läppar. — Jag står nu här för att tillbakavisa de beskyllningar, som framställts emot henne, och i franska folkets namn begär jag rättvisa och full upprättelse åt henne.

XXV.

Försvaret.

Stark rörelse, som tog sig utlopp i ljudliga handklappningar, hälsade Déroulèdes tillkännagivande.

— *Ça ira! Ça ira, Déroulède*! ljöd från de fullpackade bänkarna runt omkring.

Och män, kvinnor och barn, som tröttnat under enformigheten av de föregående förhandlingarna, satte sig åter tillrätta för att njuta en kvarts timmes uppiggande förströelse.

Ty om Déroulède finge någonting att skaffa med rannsakningen, skulle den säkerligen bli spännande nog och dessutom måhända ta en oförmodad utgång. Och massorna voro alltid redo att lyssna till sin specielle gunstling.

Medborgarna-deputeradena, som blivit sömniga och slöa av den långa, tryckande heta dagen, vaknade upp till nytt intresse. Lebrun ruskade av sig sömnlusten, likt en stor, lurvig hund. Robespierre drog sina tunna läppar till ett leende och sneglade på Merlin för att se, hur situationen bekom honom. Det spända förhållandet mellan justitieministern och medborgaren Déroulède var en offentlig hemlighet, och envar lade med en skymt av skadeglädje märke till, att den förres ansikte präglades av ett uttryck av grym triumf — måhända en smula förhastad.

Högt uppe på en av de översta bänkarna, satt medborgaren Lenoir, arrangören av detta skakande drama. Han tittade med synbar tillfredsställelse ned på den scen, vartill han kvällen förut utkastat planen inför jakobinerklubbens medlemmar. Merlins skarpa ögon hade sökt genomtränga halvdunklet, som insvepte åhöraremassan, men förgäves letade han efter den jättelike Calais-mannens breda axlar och grovt tilltagna huvud.

Ljuset från oljelampan föll fullt på Déroulèdes allvarliga, mörkhyade drag, då han såg Juliettes skändlige anklagare rakt i ansiktet.

Juliette stod orörlig som förut, med bibehållen fattning, och av de närvarande fanns ingen, som så mycket intresserade sig för

hennes personlighet, att han gav akt på den svaga rodnad, som vid Déroulèdes första ord långsamt stigit upp på hennes bleka kinder.

Tinville väntade, till dess den upprörda nyfikenhetens svallvåg brutit sig mot förväntansfullhetens klippor.

Därpå återtog han:

— Alltså, medborgare Déroulède, vad har ni att andraga för att den över den anklagade avkunnade domen skulle upphävas?

— Jag påstår, att den anklagade är oskyldig till varje punkt av den beskyllning, som ni framfört mot henne, svarade Déroulède med fast röst.

— Hur vill ni bevisa detta märkliga påstående, medborgare-deputerad? frågade Tinville i tillgjort salvelsefull ton.

— Det är mycket enkelt, medborgare Tinville. Den korrespondens, som ni hänsyftar på, tillhörde ej den anklagade, utan mig. Den bestod av vissa meddelanden, som jag önskade göra Marie Antoinette, nu en fånge i la Conciergerie, under min vistelse där i egenskap av tillförordnad guvernör. Genom att angiva mig tjänade medborgarinnan Juliette Marny republiken, ty mina meddelanden med Marie Antoinette sammanhängde med mina egna förhoppningar att se henne lämna detta land och finna en välbehövlig fristad i sitt hemland.

Medan Déroulède talade, höjde sig småningom ett mummel, liknande det avlägsna sorlet från en väldig bränning, från folkhopen på de övre bänkraderna. När han fortsatte, talande lika lugnt och bestämt som förut, växte det till den grad i styrka och hotfullhet, att hans sista ord dränktes i ett skallande, mångstämmigt rop av vrede och fasa.

Déroulède, folkets vän och avgud, den oregerliga populacens privilegierade älskling, barnens fader, kvinnornas vän, tröstaren i alla bekymmer, Papa Déroulède, som de små brukade kalla honom — han skulle vara en förrädare, som själv erkände sig ha intrigerat till förmån för den hatade österrikiskan, vilken åter önskat och arbetat på att störta Frankrike . . . Han, Déroulède, en förrädare!

Inom några ögonblick förbyttes den nästan djuriska kärlek, som de kände för honom i sina förtorkade hjärtan, till plötsligt, lika fanatiskt och ansvarslöst hat. Han hade narrat dem, gäckats med dem, sökt muta dem genom att vårda sig om deras små!

Förrädarens bröd! Det hade ju kunnat kväva barnen, fastna i halsen på dem . . .

I första början hade de nästan mist andedräkten av förvåning. De hade redan undrat över, varför han stod upp för att försvara en lösaktig kvinna. Nu kände han förmodligen, att marken började bli osäker, så att han fann det rådligast att krypa fram med sin stygga hemlighet, förlitande sig på sin stora folkgunst.

Bah!! . . .

Vad kunde det väl finnas, som ursäktade ett dylikt svart förräderi!

Han hade varit den avgud, som de dyrkat med vad de ännu ägde kvar av friskhet och värme i sina skrumpna hjärtan, och nu hade han tumlat i stoftet, och de hatade och avskydde honom lika mycket som de förut älskat honom.

Detta märkte hans fiender, och de logo med stor tillfredsställelse.

Merlin höjde en lättnadens suck. Tinville nickade med sitt lurviga huvud, ett tecken till stor belåtenhet.

Vad den där kolbäraren — eller slaktaren eller vad han nu var för slag — från landet förutsagt, hade nu verkligen hänt.

Den stora hopen, det oberäkneligaste av alla föränderliga ting i denna värld, hade genast i vrede vänt sig mot sin gunstling. Detta hade ju Lenoir förutsagt, men förvandlingen hade försiggått ännu snabbare än man tänkt sig.

Det som nu återstod skulle endast vara några få timmars verk. I dagbräckningen i morgon skulle det bli giljotinens tur att inskrida, och pariserpöbeln, som i går skulle slitit hans vedersakare i stycken, skulle tolv timmar senare under tjut och förbannelser släpa honom till schavotten.

Den gungande grund, som så länge burit honom, hade nu brustit under hans fötter. Det visste fienderna, och de jublade. Han själv visste det också och var beredd att taga följderna, om

han endast dessförinnan lyckades rycka den älskades vackra huvud undan fallbilan.

Juliette stod där stilla och lugn, som om yttervärlden ej fanns till för henne. Färgen hade ånyo flytt från hennes kinder och lämnat dem blekare än förut. En ny upptäckt hade dagats för henne.

Han ville ej ha henne att tacka för sitt liv.

Detta var den tanke, som med våldsam kraft trängde undan alla andra och åter väckte den frätande smärtan till liv inom henne. Hans kärlek till henne var död, och han ville ej mottaga hennes stora offer . . .

I denna stund, då två hjärtan voro nära att sprängas av tillbakaträngda känslor, sågo Paul och Juliette varandra, men förstodo ej varandra. Ett ord, en flyktig beröring skulle ha skänkt klarhet, men nu tycktes det, som om döden skulle skilja dem åt för alltid, medan den stora gåtan förblev olöst.

Allmänna åklagaren hade väntat, tills bullret en smula lagt sig och hans stämma kunde göra sig hörd genom det hotfulla sorlet. Han sade då, med ett leende av illa dold tillfredsställelse:

— Domstolen bör sålunda förstå saken så, medborgare Déroulède, att det var ni, som försökte bränna upp den förrädiska korrespondensen och förstöra den portfölj, som innehöll den?

— Den förrädiska korrespondensen var min, och det var jag, som förstörde den.

— Men den anklagade erkände inför medborgaren Merlin, att hon själv försökte bränna upp vissa kärleksbrev, vilka skulle ha bragt i dagen hennes otillbörliga förhållande till en annan man, invände Tinville i honungssöt ton.

Det där »repet» — för att använda Calaismannens bild — var kanske inte långt nog för sitt ändamål; då skulle man naturligtvis låta Déroulède hala till sig så många längder som behövdes.

Men i stället för att direkt svara sin fiende vände sig Déroulède mot den packade åhörarehopen på bänkarna mitt emot honom.

— Medborgare, mina vänner och bröder, sade han varmt, den anklagade är endast en helt ung flicka, oskyldig, utan känne-

dom om faror och synd. Alla ha vi mödrar, systrar och döttrar — ha ni då inte också lagt märke till de olika känslostämningar, som ett kvinnohjärta kan inrymma? De ha infall, nycker och sällsamma hugskott, men hållen l mindre av dem, därför att deras oberäkneliga natur ofta omintetgjort en mans alla planer och beräkningar! Se på den anklagade, medborgare! Hon älskar republiken, Frankrikes folk, och fruktade att jag, en dess ovärdige son, höll på att stämpla mot vår höga moder. Hennes första ingivelse var att hejda mig, innan jag begick det förhatliga dådet, att straffa mig eller kanske endast varna mig . . .

Förmår en ung flicka klokt och kallblodigt beräkna, medborgare? Hon följer sitt hjärtas ingivelser; först sedan, när gärningen är gjord, vaknar förnuftet. Då kommer stundom ångern — en ömhetskänsla, som vi alla vörda. Kan man väl prässa ättika av rosenblad? Lika fåfängt vore det att söka förstånd i en ung flickas huvud. Men är det väl ett brott? Hon önskade korsa mina förrädiska planer, men när hon såg mig i fara, tog den uppriktiga vänskap, hon närde för mig, överhand ännu en gång. Hon älskade min moder, som riskerade att förlora en son; hon älskade min ofärdiga fostersyster; för *deras* skull, icke för min, förrädarens — gav hon vika för en annan ingivelse, en himlasänd ingivelse, den att rädda mig undan följderna av min dårskap. Var *det* ett brott, medborgare? När ni ha någon krämpa, är det inte då era mödrar, systrar och hustrur, som sköta er? När ni äro allvarligt sjuka, skulle de inte ge sitt hjärteblod för att rädda er? Och när, i ert livs mörka stunder, någon handling, som ni ej skulle vilja öppet erkänna inför världen, tynger eder själ med samvetskval, är det då icke åter era kvinnor, som komma till er med milda ord och hugsvalande röster, som lägga balsam på ert sargade samvete, bringa lindring, tröst och frid?

Så har denna anklagade gjort, medborgare. Hon hade märkt mitt brott och önskade straffa det, men hon tänkte även på dem, som kännt deltagande för hennes sorger, och hon försökte lindra deras smärta genom att taga *min* skuld på sina axlar. För den högsinnade lögn, som hon uttalade för min skull, har hon fått lida som före henne ingen kvinna. Här står hon, vit och oskyldig som era nyfödda barn, likt en annan brottsling inför

domstolsskranket. Hennes ömma hjärta gjorde henne villig att lida döden och vad som var ännu värre än döden. Men ni, franska medborgare, som framför allt äro ädla, sanna och ridderliga, ni skola icke tillåta, att en ung kvinnas ingivelser straffas som ett vanligt skurkstreck. Till er, Frankrikes kvinnor, vädjar jag i er barndoms, era flickårs, er moderlighets namn. Fatten medlidande med henne, hon är värd det, ännu värdigare, sedan hon rodnat inför er! Hon är det lika värdig som trots någon hjältinna i Frankrikes ärorika historia.

Hans sällsamt medryckande stämma genljöd under takbjälkarna i denna gamla ruskiga domsal och fyllde dem med en välklang, som sällan förnummits där. Hans hänförelse smittade åhörarna, hans vädjan till deras heder och ridderlighet kallade till liv de få rester därav, som ännu funnos kvar. De hatade honom för hans förrädiska stämplingar till förmån för änkan Capet, men hans rösts trollkraft hade stämt deras sinnen försonligare mot den unga flickan innanför de anklagades skrank.

De hade lyssnat till honom, utan att göra något avbrott, och när han nu tystnade, framgick det ganska tydligt av dämpade utrop och ögonkast på Juliette, att den allmänna stämningen mot henne hade blivit oväntat sympatisk.

Om en allmän folkomröstning tillåtits avgöra Juliettes öde, är det troligt, att hon blivit nästan enhälligt frikänd.

Medan Déroulède talade, hade Merlin en eller ett par gånger sökt tyda det gåtlika uttrycket i sin vän Foucquier-Tinvilles uppsyn, men allmänna åklagaren, som satt med ansiktet inne i den djupaste skuggan, hade ej rört en muskel under medborgaren Déroulèdes långa anförande. Han satt vid sitt skrivbord, med hakan stödd i handen, och stirrade framför sig med likgiltig, nästan uttråkad uppsyn.

När nu Déroulède upphört att tala och bifallssorlet en smula lagt sig, reste han sig långsamt och sade lugnt:

— Ni påstår alltså, medborgare Déroulède, att den anklagade är en kysk och oskyldig flicka, orättvist anklagad för ett lastbart leverne?

— Det gör jag, svarade Déroulède med hög röst.

— Vill ni nu också tala om för domstolen, varför ni är så färdig att offentligen anklaga er själv för högförräderi, när ni mer än väl har reda på följderna av er handling?

— Skulle någon fransman vilja rädda sitt eget liv på bekostnad av en kvinnas ära? genmälde Déroulède stolt.

En gillande mummel hälsade dessa ord, och Tinville skyndade att svara i undfallande ton:

— Naturligtvis inte. Vi uppskatta fullt ut er ridderlighet, medborgare Déroulède. Samma berömvärda hederskänsla driver er naturligtvis också att påstå, att den anklagade ej visste någonting om de papper, vilka ni säger, att ni förstörde?

— Hon visste ingenting om dem. Jag förstörde dem och visste ej utav, att resterna anträffats. Vid min återkomst hem fann jag, att medborgarinnan Juliette Marny falskeligen anklagat sig själv för att ha i hemlighet förstört några papper.

— Hon sade, att det var kärleksbrev?

— Det är inte sannt.

— Ni påstår, att hon är ren och kysk?

— Det gör jag — inför hela världen.

— Ändå brukade ni ofta besöka denna rena och kyska flickas sovrum, medan hon vistades under ert tak, sade Tinville med avsiktlig sarkasm i tonfallet.

— Det är också osanning.

— Om det är osanning, medborgare Déroulède, fortfor den andre, återgående till sitt förra hala och skenbart undfallande sätt, huru kommer det sig då, att denna korrespondens, som ni medger var förrädisk och därför antagligen hemlig — hur kommer det sig då, att den hittades, ännu rykande, inne i den kyska unga flickans sovrum, medan den sönderskurna portföljen låg nedstoppad och dold bland klänningarna i hennes kappsäck?

— Det är osanning.

— Justitieministern, medborgaren-deputeraden går i god för att det är sanning.

— Det *är* sanning, sade plötsligt en annan röst — Juliettes.

Orden ljödo klara och tydliga under den korta paus, som följde efter det senaste snabba replikskiftet.

Då teg Déroulède.

Detta sista faktum var honom obekant. När Anne Mie meddelade honom, vad som hänt i samband med Juliettes arrestering, hade hon underlåtit att nämna den lilla detaljen, att de brända breven anträffats inne i den unga flickans sovrum.

Hela tiden hittills hade han haft den uppfattningen, att hon förstört breven och portföljen inne i hans eget arbetsrum, där hon stannat kvar ensam, sedan Merlin och soldaterna avlägsnat sig. Hon kunde med lätthet ha bränt upp dem där, eftersom en liten spritlampa alltid stod och brann på ett fönsterbord, till bruk för dem, som rökte tobak.

Detta lilla faktum fick ett starkt inflytande på händelsernas utveckling. Tinville slungade ögonblickligen fram ett patetiskt:

— Franska medborgare, ni se hur man lurar er och för er bakom ljuset!

Därefter vände han sig åter till Déroulède.

— Medborgare Déroulède — — började han.

Men i det larmande tumult, som följde, förmådde han ej längre höra sin egen röst. Pöbelns för en stund tillbakahållna vrede gav sig nu luft i vilda tjut, avsedda att dränka återstoden av förhandlingarna.

Déroulèdes lidelsefulla vädjan hade visserligen nyss bevekt deras hjärtan till förman för Juliette, men nu voro de åter färdiga att slå om till avsky och förbittring.

Här voro två människor, som narrat dem och fört dem bakom ljuset ... Den ene av dessa hade de vördat och trott så mycket som överhuvud var förenligt med deras natur, och därför föreföll *hans* synd dubbelt straffvärd.

Han och den där bleknosiga aristokratfröken hade nu i veckor, månader, kanhända år stämplat mot republiken, mot revolutionen, som framkallats av ett efter frihet trängtande folk. Under dessa månader och år hade han samtidigt talat till dem i deras egen anda och de hade lyssnat; han hade öst av sin vältalighets aldrig sinande källa, smickrat dem och ställt sig in hos dem — presis som nyss. Falskhet och svek hade det varit — det syntes bäst nu.

Sorlet och oväsendet tilltog alltjämt. Om Tinville och Merlin önskat hetsa upp pöbeln till ursinne, så hade detta nu

lyckats dem, måhända i än högre grad än de från början hade avsett.

Karlar och kvinnor rusade ned från bänkarna, klevo över ryggstöden, klängde över varandras huvuden, över barnens fallna kroppar; de störtade fram för att komma åt honom, deras forna gunstling, och hans likbleka älskarinna, gripa tag i dem, klösa ögonen ur dem, slita dem i stycken . . . De fnöso och frustade som vilda djur, kvinnorna ropade, barnen skreko, och nationalgardisterna, som skyndade fram, hade all möda att hålla tillbaka denna framvräkande störtvåg av hat.

Om någon av dem förmått bryta sig genom den häck av bajonetter, som hastigt höjde sig framför dem, skulle det varit ute med Déroulède och Juliette.

Presidenten ringde ursinnigt med sin klocka, och hans av sinnesrörelse rossliga stämma hördes ett par gånger genom stimmet och oväsendet.

— Utrymmen domsalen! Utrymmen domsalen!

Men folket vägrade att låta visa ut sig.

— *A la lanterne les traîtres! Mort à Déroulède! A la lanterne, l'aristo!*

Mitt inne i den tätaste hopen höjde sig medborgaren Lenoirs breda skuldror och svarta, borstiga huvud över de andra.

Till en början bidrog han i sin mån till att hetsa upp den rasande pöbeln. Hans genomträngande röst med det breda bondska uttalet hördes ideligen utösa de grövsta smädelser mot de anklagade.

Men när tumultet nått sin höjdpunkt och nationalgardisterna trots sina bajonetter ej längre förmådde hålla stånd mot dessa framstormande massor av vilddjur, ändrade Lenoir plötsligt taktik.

— *Tiens! C'est bête!* skrek han högt. — Det där är ju fånigt — vi komma mycket bättre åt att ge förrädarna sin beskärda del, bara vi väl fått dem ut. Vad tycker ni, medborgare? Skola vi inte låta domarna här inne i lugn och ro sluta upptåget, och så ordna vi själva dess fortsättning utanför »Tigre Jaune?» Det blir en bättre effekt!

Först tycktes ingen vara hågad för detta förslag, men dess upphovsman upprepade det ett par gånger och smyckade ut det med lockande detaljer:

— Man har åtminstone fria händer ute på gatorna, där dessa markattor till nationalgardister inte kunna tränga sig emellan det franska folket och dess berättigade hämnd! *Ma foi!* tillade han, rätande på sina breda axlar för att plöja sig en väg i trängseln fram till dörren. — Nu ämnar jag åtminstone gå och titta efter, var vi har den lämpligaste gatlyktan.

Hopen följde honom nu likt en fårskock.

— Närmaste *lanterne!* skreks det. — Ut på gatan — ut på gatan! *A la lanterne!* De uslingarna!

Och pöbeln började troppa utav, medan man fägnade varandra med gälla jubeltjut och råa kvickheter. Endast ett fåtal stannade kvar inne i domsalen för att vara med om förhandlingarnas slut.

XXVI.

Dömda till döden.

»Le Bulletin du Tribunal Révolutionnaire» säger oss, att båda de anklagade förblivit fullkomligt lugna under det vilda tumult, som rasat innanför domsalens kala grå väggar.

Men hävdatecknarna försäkra, att fastän medborgaren-deputeraden Déroulède bibehållit sin lugna fattning, var han mycket upprörd i sitt inre. Han hade ovanligt uttrycksfulla ögon, den nobla själens klara speglar; och i dem skönjes mycken smärta, mycket vemod, då han stod där och såg den folkmassa, som han fordom kuvat med kärleksfullhet, nu vända sig i vrede och hat mot honom

Så hade då slutligen den dag runnit upp, då hans stjärna sjönk och rymden fylldes av stormmoln . . .

Men när större delen av den skränande mobben knuffat sig ut genom dörren, försvann det svårmodiga och bittra uttrycket i hans ögon, och han lät sig lugnt ledas från den främsta bänken, där han suttit som en privilegierad medlem av nationalkonventet,

till en plats omedelbart innanför avskrankningen för de anklagade. Två nationalgardister ställde sig på ömse sidor om honom.

Från detta ögonblick var han en fånge, anklagad för förrädiska stämplingar mot republiken, och det var att förmoda, att hans triumferande fiender mycket fort skulle göra undan skenförhöret för att därefter övergå till »den senare delen», medan folkets raseri mot honom ännu befann sig på kokpunkten.

Djup tystnad hade efterträtt de senaste minuternas öronbedövande larm. Ej ett ljud förnams i den långa salen utom Foucquier-Tinvilles hastigt framviskade instruktioner till skrivaren närmast honom och raspandet av dennes gåspenna mot papperet.

Presidenten tecknade, mycket flinkt också han, sitt namn på åtskilliga papper, vilka räcktes honom av de andra skrivarna. De få kvardröjande åhörarna, deputeradena och en liten skock trasiga gatdrivare, som föredragit att övervara sammanträdets slut, höllo sig tysta och förväntansfulla.

Merlin torkade sin panna, liksom ytterligt uppgiven efter en stor ansträngning; Robespierre tog sig lugnt en pris snus.

Från den plats, där Déroulède stod, kunde han se Juliettes gestalt i den grå klänningen och med den vita spetshalsduken, vars mjuka fall han särskilt lärt sig att hålla av. De välbekanta linjerna avtecknade sig skarpt i det gula lampskenet. Ja väl . . . han hade misslyckats i sitt försök att rädda henne, men han fröjdades dock vid tanken på, att han skulle få följa henne i döden.

Och det skulle ske snart nog. Domen komme att falla nu om några minuter; sedan skulle de ånyo motas ut till den tjutande folkhopen på gatan och forslas till samma fängelse för att förenas med den grupp av fångar, som i likhet med dem själva blott hade ett par timmar kvar att leva.

På morgonen, i gryningen, skulle de båda finna döden under fallbilan. Döden inför allas blickar. Och innan de anträdde färden till det stora okända, skulle de få åhöra ett par böner av den i vanlig dräkt klädde präst, som denna regering, vilken avsatt Gud, dock funnit för gott att engagera vid avrättningarna.

I hans hjärta bodde endast kärlek till henne — kärlek och ett oändligt medlidande. Han hoppades, att hennes samvetskval ej skulle kännas för bittra, och han väntade sig mycket av de

närmast följande få timmarna, då han skulle få vara hos henne, trösta henne och stärka hennes mod inför det oundvikliga.

Ett offer var hon — hennes vilja och strävanden hade ej förmått rå på det obetvingliga Ödet. Hon hade blivit en skuldlös martyr för sitt livs stora misstag.

Minuterna gledo förbi. Allmänna åklagaren var nu färdig med de på nytt avfattade anklagelseskrifterna.

Den emot Juliette Marny upplästes först. Hon beskylldes nu för att i samråd med Paul Déroulède ha stämplat emot republiken, på så sätt att hon ägt kännedom om förrädisk korrespondens, förd med fången Marie Antoinette.

Allmänna åklagaren frågade henne, om hon hade någonting att invända mot denna anklagelse.

— Nej, svarade hon högt och bestämt. — Jag ber till Gud för vår drottnings, Marie Antoinettes, välfärd och befrielse, och jag ber likaså, att denna regering av skräck och våld snart måtte störtas.

Dessa ord, vilka finnas införda i »Bulletin du Tribunal Révolutionnaire», fingo gälla som slutliga och ojäviga bevis på hennes brottslighet, och hon dömdes utan vidare till döden.

Hon fick därefter stiga ned från den lilla upphöjda estraden, och Déroulède befalldes att intaga hennes plats.

Han lyssnade lugnt till den vidlyftiga anklagelseskrift, som Foucquier-Tinville uppsatt redan aftonen förut för att hålla i beredskap. Ordet »högförräderi» förekom upprepade gånger. Själva dokumentet är endast ett av de många tusen anklagelseskrifter, vilka hopsatts av den förhatlige Foucquier-Tinville under dessa tider av blodsutgjutelse och som i och för sig utgöra de mest skriande vittnesbörd mot den ohyggliga parodi på rättvisa, som skipades under hans högsta ledning.

Som Déroulède förut anklagat sig själv, blev han ej ens tillfrågad, om han hade någonting att andraga. Dödsdomen avkunnades även över honom.

Därefter fördes Paul Déroulède och Juliette Marny under en stark soldateskort ut på gatan.

XXVII.

Den lilla brevlappen.

Många skildringar, mer eller mindre trovärdiga, ha offentliggjorts rörande de tilldragelser, som historien känner under namnet augustiupploppen.

Men här nedan skall berättas, vad som verkligen timade; så åtminstone berättades förloppet några dagar senare i England för prinsen av Wales av ingen mindre än sir Percy Blakeney. Och vem skulle väl vara tillförlitligare eller bättre underrättad än Den röda nejlikan?

Déroulède och Juliette Marny voro de sista av den avdelning fångar, som förhördes denna minnesvärda augustidag.

Så stort hade de fängslades antal varit, att alla de täckta vagnar, som använts till transport av fångar till och från domstolsbyggnaden, redan tagits i bruk och rullat åstad med sin last av olyckliga livdömda. Nu fanns det endast kvar en gammal vedkärra, rankig och otymplig, och i den befalldes Déroulède och Juliette stiga upp.

Klockan var nu nära nio på kvällen. Paris' gator, här och där sparsamt upplysta av någon enstaka oljelampa, som dinglade från sin tvärs emellan husen spända tråd, företedde en ruskig och dyster anblick. Ett fint regn, snarare en kallfuktig dimma, hade börjat falla och förvandlade de illa stenlagda trafiklederna till verkliga kärr av klibbig smuts.

Domstolsbyggnaden omgavs av en stojande och skränande folkmassa, som nyss styrkt sina livsandar inne i kvarterets talrika krogar. De väntade nu, för att på sitt eget behagliga sätt få hylla den man, som fordom stått så högt i deras gunst. Män, kvinnor och till och med barn myllrade kring huvudingångarna till Palais de Justice, längs flodstranden ända till Pont du Change och upp emot Luxembourgpalatset, som nu omdanats till fängelse och dit de dödsdömda utan tvivel skulle föras.

Längs flodstranden, mitt emot justitiepalatset, löpte med ett mellanrum av kanske hundra alnar en rad galgformiga ställningar,

som var och en på en höjd av fyra, fem alnar från marken uppbar en osande fotogenlampa.

En av dessa lampor hade slagits ned, och från träbjälken nedhängde nu på ett olycksbådande sätt ett rep med en ögla vid nedre ändan.

Runt denna improviserade galge satt en grupp kvinnor på huk i smutsen. Deras trasiga koftor och kjolar, som genomblötts av det drypande regnet, smeto tätt efter deras utmärglade kroppar, och deras hår, stundom grått, stundom mörkt eller halmfärgat, hängde i stripor kring de våta ansiktena, i vilka smutsen och fukten ritat hemska och underliga linjer.

Männen voro bullersamma och oroliga; de rusade på måfå hit och dit, från hörnet av bron och upp till Rue du Palais, ängsliga för att det tilltänkta bytet skulle glida dem ur händerna, innan de fått släcka sin törst.

Åh, så de nu hatade den forne avguden! Medborgaren Lenoir klev omkring, myndig och grovlemmad och smutsigare än de flesta. Hans skrovliga röst och breda målföre ljöd tydligt över det allmänna sorlet; han eggade upp karlarna, hojtade muntert åt megärorna och lade genast en liten pinne på hatets brasa, när dess eld tycktes flamma något mindre högt.

Den svarte kolbäraren, som i sin avlägsna landsortsvrå anat, att huvudstaden just nu behövde hans tjänster, tycktes särskilt ha lagt an på att hetsa populacen mot Déroulède och Juliette.

Gatans mörker och den regntunga luften, som beslöjade skenet från de glesa oljelamporna, gav ökad dysterhet åt dessa svarta, myllrande människomassor. Ingen kunde urskilja sin granne. De brummande eller skränande gestalterna tycktes endast ha att förtälja om ofärd och död, medan kvinnorna, som sutto där nedhukade i den stinkande gatsmutsen, under det dinglande repet, liknade en flock häxor, samlade för att fira sin vilda sabbat.

När Déroulède kom ut i det fria, föll ljuset från en i porten svängande lykta rakt på hans ansikte. De närmaste i folkhopen kände igen honom — ett ursinnigt vrål steg genast upp mot den mörka himlen, och hundra händer sträcktes hotande efter honom.

— *A la lanterne! A la lanterne le traître!*

Den lilla brevlappen.

Han ryste lätt, när han omfläktades av den råa, fuktiga nattluften, men han steg lugnt upp i kärran, åtföljd av Juliette.

Den starka eskorten av nationalgardister i förening med kommendanten Santerre och hans båda trumslagare hade mycket göra med att hålla tillbaka pöbeln. Det ingick ej i den revolutionära styrelsens politik att tillåta så kallad rättvisa att skipas ute på gatorna i form av upphängning vid närmaste lyktstolpe; de offentliga avrättningarna av »förrädarna» vid Place de la Revolution och de långa tågen av vippkärror med fångar uti ansågos vara tillräckligt effektiva skådespel för att injaga en hälsosam skräck hos dem, som till äventyrs umgingos med samhällsvådliga planer.

Medborgaren Santerre, Paris' militärkommendant, hade befallt sitt folk att utan förskoning använda bajonetterna, och han hade på förhand givit order om en förlängd trumvirvel, för den händelse det skulle falla Déroulède in att tala till massorna.

Men Déroulède hade ingalunda någon dylik avsikt. Hans omsorger gingo i främsta rummet ut på att skydda Juliette för kylan; hon hade tvungits ned på sittbrädan bredvid honom, och han hade tagit av sig rocken för att svepa om henne och skydda henne för det genomträngande regnet.

Ögonvittnen till dessa händelser ha berättat, att han, rätt som det var, plötsligt tittade upp med ett undrande och ivrigt uttryck i sitt ansikte och därefter reste sig upp i kärran liksom försökande att genomtränga dunklet runt omkring honom på spaning efter ett ansikte eller måhända en röst.

— *A la lanterne! A la lanterne!* skrek pöbelns hesa kör som förut.

Hittills, då soldaterna bakom sig haft skyddet av justitiepalatsets yttermurar, hade de ej haft särdeles svårt för att hålla packet på avstånd. Men det kom den stund, då kärran måste svänga ut på mera öppet och fritt område för att kunna föra fångarna längs Rue du Palais upp till Luxembourgfängelset.

Soldaternas uppgift blev emellertid för varje ögonblick svårare. Parispöbeln, som för tre år sedan av sina tyranner fått veta, att den var världens herre, blev utom sig av förbittring över att några usla soldater sökte stävja dess vilda begär.

Den lilla brevlappen.

Trummorna hade hälsats med förfärliga tjut, vilka alldeles överröstade deras virvlar; och när kärran ånyo sattes i gång, efter att för tillfället ha hejdats, uppstod ett häftigt tumult, och man började hota soldaterna. Kärran blev bokstavligen kringränd och belägrad av den rasande folkhopen. Ingenting tycktes kunna rädda Déroulède och Juliette undan en ohygglig död på själva platsen.

— *A mort! A mort! A la lanterne les traîtres!*

Santerre själv, som kommenderat och skrikit sig hes, visste ej, vad han skulle taga sig till. Han hade skickat en man till närmaste kavallerikasern, men det skulle nog ännu draga om en stund, innan förstärkningen kunde väntas. Under tiden blevo hans karlar uttröttade, och de oroligt böljande skarorna hotade i varje ögonblick genombryta deras linje.

Här voro goda råd dyra.

Santerre unnade folket hjärtans gärna det lilla nöjet, och han skulle ha beredvilligt kastat åt det rovet, som det så ivrigt pockade på. Men order voro order, och under revolutionens år I var det ej rådligt att handla på egen hand.

I detta ögonblick, då hans obehagliga ställning blivit nära nog kritisk, kände han plötsligt en vördnadsfull beröring av sin arm.

Tätt bakom honom stod en nationalgardist — ej någon av hans eget folk — med handen mot den trekantiga hatten till honnör. Han lämnade skyndsamt fram ett litet sammanviket papper.

— Det här skickas er av justitieministern, sade soldaten med låg röst. — Medborgarna-deputeradena ha givit akt på tumultet från justitiepalatsets fönster och de säga, att ni ej får förlora ett ögonblick.

Santerre lämnade eskortens främsta led och drog sig något närmare fångkärran, vid vilken man hängt upp en simpel stall-lykta. Han tog brevlappen ur soldatens hand, slet brådskande upp den och genomögnade de få raderna vid lyktans skumma sken.

Medan han läste, antogo hans sträva, pussiga drag ett uttryck av stor belåtenhet.

— Ni har med er ytterligare två man? frågade han hastigt.

— Ja, medborgare, svarade mannen och pekade åt höger. — Och medborgaren-ministern sade, att ni skulle ge mig två till.

— Ni för alltså fångarna i all tysthet bort till fängelset i Le Temple — så mycket vet ni ju?

— Ja, medborgare! Medborgaren Merlin har givit mig fulla instruktioner. Ni kan ju laga så, att kärran föres en liten smula tillbaka in i skuggan av portvalvet, där man kan låta fångarna stiga ur; sedan kan ni överlämna dem åt mig. Ni skall under tiden låtsa om ingenting och stanna här med ert folk, runt omkring den tomma kärran, så länge det är er möjligt. Förstärkning är efterskickad — den måste snart vara här. När den kommer, skall ni köra vidare med kärran, som om ni fortfarande ämnade bege er till Luxembourgfängelset. Denna manöver skall ge oss tid att avlämna fångarna helskinnade i Le Temple.

Mannen talade i snabb och myndig ton, och Santerre var blott alltför belåten med att rätta sig efter de nya orderna. Han andades lättare vid tanken på den utlovade undsättningsstyrkan, och det var en skön sak att bli kvitt ansvaret med forslingen av så högst besvärliga fångar.

Regndiset, som blev allt tätare och löste upp alla konturer under sin fuktiga slöja, gynnade den nya manövern, och de oavbrutna trumvirvlarna dränkte de hastigt givna orderna.

Kärran motades tillbaka in i det stora portvalvets djupaste skugga, och medan pöbeln skränade som värst och fordrade högförrädarnas utlämning, befalldes Déroulède och Juliette utan vidare att stiga ur kärran. Ingen såg dem, ty därinne där de befunno sig, rådde tjockt mörker.

— Följ med utan att bråka, sade en rosslig stämma tätt intill deras öron. — Jag har order att i annat fall skjuta er på fläcken.

Men ingendera av dem hade minsta lust att göra motstånd. Juliette, som kände sig frusen och stel i alla lemmar, slöt sig tätt intill Déroulède, som lagt sin skyddande arm omkring henne.

Santerre hade skickat i väg två av sina gardister för att vara med om att eskortera fångarna till deras nya bestämmelseort, och efter ett par minuter vandrade den lilla skaran, tätt följande justitiepalatsets murar, med snabba steg från skådeplatsen för det våldsamma upploppet. Ingen gav akt på dem, och de hade slagit in

på en helt annan riktning än den, som den guppande fångkärran nyss följt.

Déroulède iakttog, att han och Juliette omgåvos av vid pass ett halvt dussin karlar, alla i nationalgardets uniform, men det drypande regnet suddade snart ut alla konturer. Även nattens mörker hade ytterligare tätnat, och snart ljödo folkmassans hesa skrän allt mera avlägsna och svaga.

XXVIII.

Det oväntade.

Den lilla skaran fortsatte sin vandring under ledning av den soldat, vilken överlämnat de nya skriftliga orderna från herrar deputerade uppe i justitiepalatset.

Juliette och Déroulède undrade en smula, vart de nu fördes. Det var antagligen till något nytt fängelse, där de skulle sättas in tills vidare, men de erforo dock en känsla av lättnad över att slippa se sig omringade av dessa tjutande vilddjursskaror, som ej begärde bättre än att få på stället tillfredsställa sina mordiska lustar.

Därutöver var allting dem likgiltigt.

Båda kände, att dödens skugga redan lägrat sig över dem. Snart skulle deras sista timme slå, men till dess fingo de vara tillsamman.

Vad varken fruktan eller samvetskval, sorg eller glädje förmått uträtta, det hade denna stora och mäktiga skugga åstadkommit. Juliette räckte fram sin hand och famlade efter mannens, som hon älskade.

Men ej ett ord, ej ens en sakta viskning, växlades mellan dem. Déroulède förstod ändå, vad den smala handen ville säga honom.

För glädjen av denna beröring glömde han allt annat. Tanken på döden svann hän — livet var härligt. Nu sade han ej längre: »hon älskar mig ej — ty då hade hon aldrig kunnat förråda mig» — han kände den ömma, förtroendefulla beröringen

av hennes hand och visste, att med alla sina fel och brister, sin svåra synd och sin frätande ånger var hon nu hans.

Och *hon* visste, att han hade förlåtit. Ty kärleken är tålig och mild och dömer ej.

Så följde de då sin eskort, utan att stort fråga efter, vart den förde dem.

Deras ögon gledo, nästan utan att se, längs de åldriga husraderna, mellan vilka trampet av soldaternas spikbeslagna skodon ekade dovt. De hade lämnat flodstranden och togo nu in på Rue des Arts. Ett litet stycke längre bort till höger låg det ruskiga lilla härbärget, »La Cruche Cassée», där sir Percy Blakeney brukade taga in. Ofrivilligt gingo Déroulèdes tankar till den engelske vännen, och han undrade, vad som blivit av honom.

Men det skulle krävas större list än Röda nejlikans för att smussla två »farliga» och särskilt uppmärksammade fångar från Paris i dag. Även om —

— Halt!

Kommandoordet skallade klart och skarpt i den regntunga atmosfären.

Déroulède höjde hastigt huvudet och lyssnade. Det låg ju ingenting särskilt märkvärdigt i detta ord, och dock hade det träffat hans känsliga öra på ett egendomligt sätt.

Den lilla truppen stannade, och det förnams det metalliska ljudet av gevärshanar, som spändes.

Alltsamman var ett par ögonblicks verk. Så skar ånyo ett högt rop luften:

— *A moi, Déroulède!* Det är Röda nejlikan!

En kraftig stöt från en osynlig hand slog ned och släckte närmaste gaslykta.

Déroulède kände, att han och Juliette hastigt drogos in i en närbelägen portgång, medan den energiska rösten ännu gav eko nedåt den smala gatan.

Ett halvt dussin karlar brottades med varandra, så att gatsmutsen stänkte högt upp, och franska och engelska utrop yrde om varandra. Det såg ut, som om nationalgardisterna plötsligt blivit osams och råkat i luven på varandra, och hade ej de ovannämnda engelska kraftorden varit, hade måhända Déroulède och

Juliette ej genast förstått, att det ej endast är uniformen, som gör soldaten . . .

— Utmärkt, Tony! Gadzooks! Ffoulkes, nu ha ni verkligen hedrat er!

Den sävliga, skämtsamma rösten var omisskännlig, men var i alla dagar kom den från?

Så mycket var emellertid säkert, att de båda gardisterna, som avsänts av Santerre, lågo avväpnade på marken, med hopvirade trasor i munnen, medan tre av deras falska kolleger höllo på att ytterst omsorgsfullt surra fast dem med rep.

Vad betydde allt detta?

— *Tiens, ami Déroulède*, du hade väl aldrig tänkt, att jag skulle låta mademoiselle Juliette bli sittande på ett så högst otrevligt och okomfortabelt ställe?

Där, tätt intill Déroulède och Juliette, stod den långe, svartmuskige bjässen från jakobinerklubben, den fruktansvärde medborgaren Lenoir. De båda fångarna stirrade och stirrade, stumma av häpnad och ur stånd att tro sina egna sinnens vittnesbörd. Ty rösten var dem välbekant, och tvärs igenom den grovlemmade kolbärarens smutsgrå mask tittade ett par pigga blå ögon, som tindrade av förnöjelse.

— Ja, jag ser ju ut, så jag kan skrämma slag på mera känsliga naturer, sade omsider kolbäraren, men det var enda sättet att få det där mordlystna packet att dansa efter min pipa. Jag ber er tusen gånger om förlåtelse — mademoiselle — det är verkligen på sätt och vis jag, som bragt er i detta fatala läge, men nu är ni bland vänner. Vill ni värdigas skänka mig er förlåtelse?

Juliette såg upp. Hennes stora, allvarsamma ögon, som nu simmade i tårar, fästes på den käcke mannen, som så högsinnat och med en så förfärlig personlig risk bistått henne och den älskade.

— Blakeney — började Déroulède.

Men sir Percy avbröt honom hastigt.

— Tst, karl, vi ha bara några ögonblick på oss! Kom ihåg att du ännu är i Paris, och Herren allena vet, hur vi i natt skola allihop komma helskinnade ut ur denna rövarekula. Jag har sagt,

att du och mademoiselle befinna er bland vänner, men det är sannerligen bara för stunden . . . Jag måste söka skaffa ihop er bägge två, annars hade jag ingenting kunnat uträtta. Lyckas kunde jag endast genom att låta dig och mademoiselle tillsamman genomgå eldprovet inne i domsalen och alla därmed förenade gräsligheter . . . Vårt förbund kunde blott handla efter en enda plan, och jag måste hitta på vad sätt jag kunde för att få er dömda och bortförda i förening. Sannerligen, tillade han med ett pojkaktigt skratt, min vän Tinville kommer inte att rosa marknaden, när han fått klart för sig, att medborgaren Lenoir dragit sina ärade kolleger i jakobinerklubben vid deras som vi skola hoppas nu något förlängda näsor . . .

Medan han talade, hade han fört in Déroulède och Juliette i ett mörkt och trångt litet rum på världshusets nedre botten, och därefter började han högt ropa på Brogard, värden på detta föga inbjudande ställe.

— Brogard! hojtade sir Percy. — Var är den åsnan Brogard! Hitåt — var gömmer du din alltför älskliga fysionomi?

Fram kom nu medborgaren Brogard hasande på sina nedkippade tofflor, underdånig och fjäskande och med fickorna stinna av engelska guldmynt.

— Hitåt, du patron — här är brådska å färde! Litet mera rep, om jag får be, åt våra käcka nationalgardister! Drag dem utan krus hit in och häll sedan i dem den där lilla läskedrycken, som jag ordinerat. De komma att känna sig skönt utvilade, när de åter vakna upp . . . Helst hade jag velat alldeles slippa befatta mig med deras värda personer, men då hade den göken Santerre kunnat ana oråd. Nå, det här lilla äventyret fara de inte illa utav, och oss kunna de inte göra någon skada.

Han pratade muntert på. Välment och finkänslig som han var ville han ge Juliette och Déroulède tid att en smula hämta sig efter alla växlande sinnesrörelser.

Övergången från slö förtvivlan till hoppfullhet och fröjd hade varit så plötslig — på mindre än tre minuter var denna avgörande vändning i deras öden ett fullbordat faktum.

Handgemänget ute på gatan hade varit helt kort. Santerres båda gardister hade fullständigt överrumplats, och Röda nejlikans

tre unga löjtnanter hade störtat sig över dem med sådan fart, att de knappast hunnit skrika »hjälp!»

Detta nödrop skulle för resten ha förklingat ohört. Natten var regnig och mörk, och de medborgare, som kunde ha haft lust att vara med om en liten uppiggande batalj, höllo troget vakt kring domstolsbyggnaden, som låg nära tre kilometer längre bort. Ett eller ett par huvuden hade stuckits ut ur de ruskiga husen mitt emot, men det var för mörkt att urskilja någonting, och ljudet av det häftiga trampet och brottningen hade mycket snart dött bort.

Över hela Rue des Arts rådde nu åter tystnad, och inne i det skumma skänkrummet i »Sönderslagna krukan» lågo två nationalgardister bundna och med kavle i munnen, medan tre andra »soldater» muntert skrattade och torkade sina av regnet våta ansikten och händer.

Mitt ibland dem stod deras käcke anförare, den jättelike kolbäraren, som planlagt och utfört den djärva kuppen.

— Ja, go' vänner, sade han belåtet, nu ha vi kommit så här långt, och väl är det, men ännu återstår oss åtskilligt. Vi måste ännu i denna natt ge oss i väg från Paris, annars blir det giljotin för allihop i morgon.

Han talade obesvärat och muntert, med det självsvåldigt släpiga tonfall, som hans umgängeskrets i Londons förnäma värld så väl kände till, men det fanns en underström av allvar i rösten, och hans unga löjtnanter höjde blicken mot honom, redo att lyda honom i allt och väl vetande, att dödsfaran ännu låg på lur och vaktade på dem alla.

Lord Anthony Dewhurst, sir Andrew Ffoulkes och lord Hastings, alla iförda nationalgardets uniform, hade spelat sina roller förträffligt. Det var lord Hastings, som lämnat fram den falska ordern åt Santerre, och sedan hade de tre unga engelsmännen i förening överfallit och oskadliggjort de båda soldater, som Paris' kommendant skickat med för att eskortera fångarna.

Så långt var allt gott och väl. Men hur skulle man komma ut från Paris? Alla sågo undrande och spörjande på Röda nejlikan.

Sir Percy vände sig nu till Juliette, och med den utsökta artighet, som den tidens etikett fordrade, gjorde han en fulländad hovmannabugning för henne.

— Mademoiselle de Marny, sade han, tillåt mig föra er till en liten kammare, som, ehuru den är alldeles ovärdig att hysa er, dock sätter er i stånd att vila några minuter, medan jag ger min vän Déroulède ytterligare råd och instruktioner. Inne i det lilla rummet finner ni en förklädnad, som jag ber att ni med all skyndsamhet anlägger. Det är vämjeliga paltor, det medges gärna, men ert liv — och vårt — beror på er benägna medverkan.

Han kysste artigt hennes fingerspetsar och öppnade dörren till angränsande rum, så att hon kunde passera. Därefter trädde han åt sidan, så att hennes sista blick, innan hon försvann, kunde nå Déroulède. Röda nejlikan var människokännare.

Så fort dörren stängts efter Juliette, vände sig sir Percy åter till sina män.

— Nu duga inte de där uniformerna längre, sade han i befallande ton, men här finns hela bylten med gräslig lump, Tony. Var snälla och ta på er paltorna så skyndsamt som möjligt. Vi måste alla i afton ta oss ut som det smutsigaste band sansculotter, som någonsin huserat på Paris' gator.

Nu hade han låtit den släpiga tonen, det makliga sättet fara. Nu präglades varje hans rörelse av samlad energi — han var åter den djärve och förslagne lyckoriddaren, som visste, att han på flatan av sin hand balanserade sina vänners liv och välfärd.

De fyra männen lydde hastigt. Lord Anthony Dewhurst — en av Londonsocietetens elegantaste sprättar — hade hämtat fram ur ett fuktigt väggskåp ett knyte med kläder, trasiga och övermåttan smutsiga, men just nu av oskattbar nytta.

Inom tio minuter var omklädseln fullbordad, och fyra högst sluskiga figurer gjorde honnör framför sin herre och mästare.

— Det är utmärkt! skrattade sir Percy. — Nu få vi se, hur mademoiselle tar sig ut.

Orden voro knappt utsagda, förrän dörren till den lilla kammaren slogs upp, och på tröskeln stod en gräslig uppenbarelse — en kvinna i nedsölad kofta och kjol, ansiktet betäckt med ett grått smutslager, det gula håret flottigt och hoptovat och instucket under en smutsig, tillskrynklad mössa.

Ett rop av förtjusning hälsade denna både hemska och vidriga företeelse.

Det oväntade.

Juliette hade skakat av sig den domning, som höll på att förlama hennes tankekraft, och uppkallat hela sin viljestyrka, nu, när hon förstod, att det även för henne gällde att spela en viktig roll. Här var i sanning blind lydnad och självövervinnelse av nöden, om det höga spelet skulle lyckas . . .

Därför hade hon klätt på sig en simpel *tricotteuse*'s paltor, och likheten med de trasiga och osnygga varelser, som brukade sitta och slamra med sina strumpstickor på Place de la Revolution, var verkligen träffande. Även i hållning och rörelser sökte hon efterlikna dem, och den lilla skarans ledare hade snart förvissat sig om, att hans instruktioner komme att följas till punkt och pricka.

Även Déroulède var nu den trasiga sansculotten upp i dagen, med nakna och gyttjiga fötter, fransade byxor och en luggsliten, svart schaggrock. De fyra männen stodo och väntade tillsamman med Juliette, medan sir Percy gav dem sina allra sista förhållningsorder.

— Nu blanda vi oss med den stora hopen, sade han, och göra efter allt vad hopen gör. Det blir vår egen sak att laga så, att denna oregerliga hop gör just vad vi vilja. Mademoiselle de Marny — jag ber att få uttrycka min beundran för ert verk. Får jag nu ytterligare anhålla, att ni fattar min vän Déroulèdes hand och ej släpper den på några villkor. Inte någon så värst svår uppgift, skulle jag tro, fortfor han med sitt goda leende. — Ditt värv, vän Déroulède, blir också ganska lätt. Jag ålägger dig att taga vård om mademoiselle Julietite och på inga villkor vika från hennes sida, förrän vi äro utanför Paris.

— Utanför Paris! upprepade Déroulède med en bekymrad suck.

— Javisst, lugnade sir Percy, omgivna av en skränande pöbel, som tvingar myndigheterna att vidtaga dubbla försiktighetsmått . . . Och framför allt, vänner, kommen i håg, att vår hemliga signal är fiskmåsens gälla läte, tre gånger upprepat. Följen det, tills ni stå utanför Paris' portar! Äro ni väl hunna så långt — lyssna då efter det igen, det skall leda er till räddning och frihet.

I allas sinnen tändes hoppfullhet och mod. Hur skulle man väl kunna annat än att följa denne tappre anförare, som eldade ej

blott genom sitt föredöme, utan även med sin stolta hållning, sin stämmas trollska tjusning?

— Och nu framåt! fortfor Blakeney. — Den åsnan Santerre torde väl vid det här laget ha skingrat massorna med sitt kavalleri. Nu draga de till Tempeltornet för att passa på sitt byte; vi följa dem i spåren. *A moi*, vänner, och kommen ihåg fiskmåsens skri!

Déroulède slöt Juliettes hand i sin.

— Vi äro färdiga, sade han. — Gud löne Röda nejlikan!

Därefter begåvo sig de fem männen med Juliette i mitten åter ut på gatan.

XXIX.

Fiskmåsens skri.

Det var ej svårt att förstå, åt vilket håll människomassorna styrt kosan; hesa rop, hojtanden och skrän kunde mycket väl uppfattas från den motsatta sidan av floden.

Medborgaren Santerre hade varit ur stånd att hålla tillbaka pöbeln, tills kavalleriförstärkningarna anlänt. Knappa fem minuter efter det Déroulède och Juliette osedda förts undan, hade massorna sprängt soldatkordongen och stormat kärran — endast för att finna den tom och bytet sin kos.

— De sitta nu välbehållna i Tempeltornet, skrek Santerre, hes som en korp och ganska skadeglad över den snopna missräkning, han såg avspeglad i alla råa fysionomier.

Allra först såg det ut som om den förbittrade pöbeln i vreden över att se sig lurad skulle vända sig mot Paris' kommendant och hans soldater för att släcka sin hämndtörst. Ett ögonblick bleknade till och med Santerres rödbrusiga kinder inför denna oförutsedda fara.

Men då höjdes plötsligt ropet:

— Till Tempeltornet!

— Till Tempeltornet! Till Tempeltornet! instämde genast många röster.

Ropet togs snart upp av hela folkmassan; efter helt få minuter lågo justitiepalatsets omgivningar alldeles öde, och bron S:t

Michel jämte La Cité och Le Pont au Change vimlade av bråkmakarna. Därifrån bar det av utmed flodens norra strand och uppför Rue du Temple, och alltjämt sjöng, skrek och hojtade man:

— *Ça ira! A la lanterne! A la lanterne!*

Sir Percy Blakeney och hans lilla skara hade funnit Pont Neuf och närgränsande gator liggande alldeles öde. Några ensamma vandrare, som voro genomblöta av regnet och blivit hesa av den råa dimman i förening med allt skrikande, traskade hemåt, mörka i hågen och med hänförelsen betydligt dämpad.

Den lilla flocken sansculotter, som råkat på efterkälken, ådrog sig föga eller ingen uppmärksamhet, och den svartmuskige kolbäraren tilltalade djärvt varje mötande.

— Vägen till Rue du Temple, medborgare? frågade han ett par gånger, eller:

— Ha de hängt förrädaren ännu? Har ni reda på det, medborgarinna?

En grymtning eller svordom voro de vanliga svaren, och ingen tog någon vidare notis om det lilla sällskapet, vilket i intet avseende skilde sig från alla andra goda patrioter, som irrade kring på gatorna med ful uppsyn och trasiga och nedsmorda kläder.

I korsningen av Rue du Temple och Rue des Archives vände sig sir Percy Blakeney plötsligt till sina följeslagare och viskade på engelska:

— Nu äro vi helt nära den stora puttrande grytan! Följ nu ni med strömmen och ge er så fort som möjligt in i den tätaste folkhopen. Vi träffas ånyo utanför fängelset — och kom ihåg fiskmåsens skri!

Han väntade ej på svar och försvann nästan genast i regntöcknet.

Spridda grupper, alla hetsigt pratande och gestikulerande, kommo nu småningom i sikte, och tjuten kunde mer än väl uppfattas. Folkmassan hade tydligen samlats på den stora fyrkantiga platsen utanför fängelsebyggnaden och pockade högt på föremålen för sin förbittring.

Nu var stunden inne för kallblodig handling. Röda nejlikan hade uppgjort hela planen, men det gällde även för hans följe-

slagare och för dem, han önskade rädda undan en säker död, att ej ofrivilligt svika i det avgörande ögonblicket.

Déroulède fattade hårdare om Juliettes lilla hand.

— Är du rädd, min älskade? viskade han.

— Inte så länge du är nära mig, svarade hon sakta.

Ytterligare några minuters vandring uppför Rue des Archives förde dem mitt in i den tätaste folkhopen. Främst gingo de tre engelsmännen: sir Andrew Ffoulkes, lord Anthony Dewhurst och lord Hastings; omedelbart efter dem följde Déroulède och Juliette.

Nu läto de sig driva med folkströmmen. En förskräcklig trängsel rådde; alla voro genomblöta av det alltjämt sipprande regnet, och många hade druckit sig berusade på krogarna under vägen.

Skrän och tjut skuro genom luften. Värst skreko kvinnorna, och en gammal käring släpade på ett långt rep, som skulle kunna bli till gagn.

— *Ça ira! Ça ira! A la lanterne les traîtres! A la lanterne!*

Och Déroulède höll alltjämt Juliette vid handen och instämde med full hals:

— *Ça ira!*

Sir Andrew Ffoulkes vände på huvudet och brast i skratt. Man måste sannerligen vara utan ett spår av humor för att ej finna situationen alldeles befängt lustig! De ropade alla »*A la lanterne!*» och hade sin stora glädje av att pigga upp de mera duvna elementen i sin närmaste omgivning.

Även Déroulède och Juliette kände stundens sällsamma berusning. De voro yra av fröjd över sin återförening, och i deras hjärtan brann åter längtan efter livet och friheten . . . Livet och kärleken.

Därför trängdes och knuffades de som alla andra i smutsen, höllo sig ständigt i den tätaste trängseln, sjöngo och trallade gatans för dagen populära versstumpar. Just denna skränande folkhop var ju för ögonblicket deras starka värn och beskydd.

Lika väl kunde man ha letat efter den bekanta synålen i en höstack som efter två förrymda fångar i detta böljande hav av människor.

Fiskmåsens skri.

Den stora öppna platsen utanför Tempeltornet såg ut som en enda svart och sjudande massa. Här rådde ett intensivt mörker, och marken liknade närmast ett träsk, där man sjönk ned i smuts och lera till fotknölarna och fick kläderna fullstänkta. De få oljelyktor, som hängde på fängelsemuren och under portvalvet, spredo knappast en stråle ut på torget.

När den lilla skaran, de tre engelsmännen och Déroulède, med Juliette vid handen, kommo fram på den öppna planen, hörde de ett gällt läte liknande fiskmåsens skri, och det upprepades tre gånger.

Därefter ropade en hes, men ändock kraftig röst ut ur mörkret:

— *Ma foi!* Ingen får mig att tro, att de där fångarna sitta i Tempeltornet! Vänner och medborgare — jag är säker på, att man dragit oss vid näsan för andra gången!

Den skallande stämman med dess breda brytning trängde tvärs igenom hela den missljudande symfonien av tjut och slagdängor, och den vann även gehör, ty mängdens hållning blev plötsligt än fientligare, och man började skrida till våldsamheter.

Hela denna sjudande, böljande massa störtade fram mot fängelsebyggnaden, där den med stumt förakt reste sina väldiga murar — den vräkte fram med oemotståndlig kraft likt den skummande havsvågen mot skäret . . . Det tycktes som om den ohyggliga dagen den 14 juli skulle få sitt blodiga motstycke i natt; som om Le Temple skulle få dela öde med Bastiljen . . .

Lydiga sin anförares order stannade de tre unga engelsmännen kvar, där trängseln var som värst. I förening med Déroulède lyckades de bilda ett slags säker förskansning runt Juliette, vilken skyddade henne för allt för hårda knuffar och stötar.

Till höger om dem, åt det håll där Ménilmontant låg, hördes tid efter annan ånyo fiskmåsens skärande läte, och det muntrade upp dem och höll dem vid gott mod.

Folkmassans främsta led var nu framme vid portvalvet, och under höga rop och skrik pockade man på att fångvaktaren skulle träda fram.

Men ingen visade sig; de väldiga portarna med sina massiva bommar och gångjärn förblevo orörliga i stumt trots.

Då tändes hos pöbeln begäret efter att få släppa lös all ännu bunden kraft — viskningar löpte kring om Bastiljens stormning för fem år sedan och hur man sedan förnöjt sina sinnen med allsköns plundring, mord och brand . . .

Då hördes den genomträngande rösten ånyo:

— *Pardi!* Fångarna sitta visst inte i Le Temple! De stymparna ha låtit dem undkomma, och nu frukta de för folkets raseri!

Det var egendomligt att se, hur fort pöbeln slök detta nya bete. Måhända den mörka, hotfulla massan av otillgängliga byggnader skrämde dem; det är också möjligt, att det drypande regnet och smutsen, som tärde sig in överallt, en smula dämpade deras vilda begär att genast företaga en stormning, nog av, pöbeln föreföll benägen att söka någon ny tummelplats för sina lidelser.

Och den märkliga nyheten spred sig åt alla håll, snabbt som en löpeld.

— Fångarna ha rymt! Fångarna ha rymt!

Somliga röstade alltjämt för att man skulle sätta i gång ett anlopp mot Templefängelset, men de voro i minoriteten. På det hela taget var pöbeln mera hågad för att utkräva sin enskilda hämnd än för att fullborda några djärva krigiska bragder. Bastiljen hade stormats vid dagsljus, och försöket hade kanske fått en ganska skral utgång en becksvart natt sådan som denna, då man ej såg så mycket som handen för sig och det eviga regnet kylde en ända in i märg och ben . . .

— Aristokratynglet lär redan ha hunnit utom stadsportarna! apporterade samma hesa röst inifrån mörkret.

Orden gåvo genast eko inom folkmassan.

Den lilla skaran flyktingar och deras vänner grepo hårdare om varandras händer. De hade äntligen förstått.

— Det är vi som skola laga så, att pöbeln gör just vad vi själva vilja, hade Röda nejlikan sagt.

Han ville, att den skulle släppa honom och hans vänner ut ur detta hemska Paris, och planen tycktes vara på god väg att lyckas.

Juliettes hjärta klappade så hårt, att hon var nära att kvävas, och hennes fasta lilla hand klämde i förtjusning Déroulèdes fingrar.

Fiskmåsens skri.

Näst efter den man, som hon skänkt sin kärlek, beundrade hon och såg upp till den käcke äventyrshjälten, den högättade, fint bildade ädlingen, som med ansiktet täckt av smuts och de starka lemmarna höljda av ruskiga paltor spelade den präktigaste roll, som någonsin förts fram på livets stora skådebana.

— Till stadsporten — till tullbommarna!

Likt en hjord av vilda hästar, pådriven av vaktarens piska, satte sig nu den väldiga folkmassan i rörelse åt alla håll under oreda och förvirring. Man visste knappt, vad meningen var eller vart man ville hän, men man gjorde som alla andra, och så rullade nu störtvågen fram i riktning mot den stadsport, varigenom fångarna kunde antagas ha rymt.

Déroulèdes lilla skara hade ännu ej slutit sig till den allmänna folkvandringen. Trängseln ute på torget var alltjämt mycket stark och de från torget ledande gatorna och gränderna slingrande och trånga. Den stora folkströmmen fördelade sig nu i en mängd smärre rännilar, och alla styrde kosan mot det gemensamma målet, närmaste stadsport.

Längs nattsvarta gränder och prång hastade de, dessa mörksens barn — än, där utrymmet vidgade sig, i täta, böljande massor, än i lika brådskande smågrupper och förgreningar, åt norr och söder, öster och väster.

Men det var från öster, som fiskmåsens skri ljöd.

Och den lilla skaran följde sin ledares locktoner. Nere på Rue de la République var trängseln oerhörd; man hade här Barrière Ménilmontant tätt i närheten, och på andra sidan den låg kyrkogården Père Lachaise. Här hade man den närmaste stadsporten, från Templefängelset räknat, och pöbeln hade nu snart fått nog av detta nattliga spring på blöta och smutsiga gator. Ännu så länge hade man, trots allt redligt uppsåt, uträttat jämförelsevis litet, men nu gällde det att med viljestyrka snarare än vapenmakt storma Paris' stängda portar . . .

Inom en kvarts timme var man framme vid Ménilmontant.

Stadens väldiga portar voro noggrant bevakade av avdelningar av nationalgardet, var och en under befäl av en officer. Styrkan uppgick kanske till tjugo man, men vad förmådde de mot de anstormande massorna?

Fiskmåsens skri.

Vem hade väl också någonsin drömt om att Paris skulle stormas inifrån?

Vid vardera porten i norr och öster stod nu en pöbelsamling på fyra, fem tusen larmande människor, som skockat sig, de visste ej varför. Alla hade glömt, vad det var för orsak, som drivit honom eller henne att rusa hän i blindo mot närmaste tull. Men var och en visste, att han eller hon ville absolut tränga sig ut genom denna förbommade och bevakade utgång, anfalla soldaterna och slå gardeskaptenen till marken.

Under upphävande av vilda skrän störtade man lös mot stadsportarna. Soldatkedjan bröts, sedan den hållit stånd i det längsta. Män och kvinnor, rusiga av brännvin och segerfröjd, skreko av alla krafter »*Quatorze Juillet!*» och fordrade under hotelser och förbannelser, att portarna skulle slås upp.

Nationalgardet stod maktlöst. De få skarpa skott, som lossades, gjorde i mörkret och hällregnet mycket liten skada, men de hetsade upp mobben ännu värre.

Inom en halvtimme hade pariserpöbeln stormat portarna och slungat upp dem på vid gavel.

Segern var fullständig. Vakten gjorde ej längre något motstånd, sedan befälet sträckt vapen; den larmande folkhopen hade drivit sin vilja igenom.

Nu spridde den sig i breda strömmar över befästningsområdet och utåt de så kallade *Terrains vagues*.

Men regnet öste ned som förut, och efter den första känslan av vild och jublande triumf kom reaktionen — ytterligare förstärkt tack vare blöta kläder, gyttjiga fötter, ömma, uttröttade leder och strupar, som torkat av mycket skrikande.

Vid Ménilmontant, där trängseln varit tätast, sinnena som mest upprörda och tjuten gällast — där utbredde sig nu framför den trötta och uppgivna människoskaran den vida kyrkogården Père Lachaise med dess djupa tystnad.

De långa alléerna av dystra gravvårdar, de stilla susande cedrarna med sina fantastiska grenar, som liknade knotiga spökarmar, hejdade och förfärade dessa massor av vilsekommen mänsklighet.

Den majestätiska tystnaden i denna de dödas stad tycktes med föraktfullt hån skåda ned mot systerstadens jäktande och fåfängliga lidelser.

Stojet och larmet dog småningom bort. Kyrkogården låg där mörk, öde och dyster. Kornblixtarnas sken belyste flyktigt gravar och vårdar, och den fuktiga luften med dess doft av vissnande, multnande växtlighet tycktes mättad med minnen . . .

Och folkmassan vände sig med en rysning från detta hemvist för evig frid.

Men inifrån kyrkogårdens skummaste gömslen hörde man plötsligt en fiskmås skria tre gånger efter sin make. Och fem mörka gestalter, insvepta i kappor, löste sig småningom ur trängseln och smögo sig en och en i sänder in på kyrkogårdsområdet genom en rämna i den vittrande muren, helt nära huvudingången.

Och åter ljöd fiskmåsens skri.

De i den stora folkhopen, som hörde det, ryste under sina genomblöta kläder. De trodde, att det var någon osalig ande, som i nattens timme stigit upp ur sin grav, och ett par av kvinnorna glömde i hastigheten, att all religion var utdömd — de korsade sig och mumlade en åkallan till den heliga jungfrun.

XXX.

Slutet.

Blott föga återstår nu att berätta.

Historien förtäljer oss, hurusom Paris' allsmäktiga pöbel, trött, våt och något skamsen omsider dröp av envar till sitt, ännu innan det första hanegället i byarna utanför stadstullen förkunnat den bleka gryningen.

Men långt dessförinnan, till och med innan kyrkklockorna i den stora staden klämtat midnattstimmen, hade sir Percy Blakeney och hans lilla skara uppnått den anspråkslösa taverna, som ännu i dag finnes kvar invid den bortre ingången till Père Lachaise.

Utan ett ord, likt sex tigande spökgestalter, hade de vandrat över den vidsträckta kyrkogården och hunnit det stilla lilla värdshuset, dit ljuden från den sjudande revolutionen endast nådde

fram helt dämpade och försvagade efter sin färd över de dödas fridfulla område.

Engelskt guld hade med lätthet köpt tystnad och tjänstvillighet av den halvt utsvultna krogvärden. En väldig resvagn stod redan i beredskap, och fyra raska flandriska hästar hade otåligt skrapat med hovarna i marken under den senaste halvtimmen. Ut genom resvagnens fönster tittade ängsligt gamla Pétronelles ansikte, vått av tårar.

Ett rop av glädje och överraskning undföll Déroulède och Juliette, och båda vände sig med en känsla, som närmade sig vördnadsfull skräck, mot den underbare mannen, som uttänkt och genomfört deras fullbordade räddning.

— Ack, min vän, sade sir Percy, särskilt vänd till Déroulède, vad behövs det så många tacksägelser oss emellan! Om du visste, hur enkelt det på det hela taget var! Guld förmår många ting, och min enda förtjänst tycks ha varit, att jag förfogat över ganska mycket av den varan. Själv har du ju berättat för mig, hur du ordnat för gamla Pétronelle. Endast min högtidliga försäkran, att hon här skulle få sammanträffa med sin unga matmor, förmådde henne att lämna Paris. Hon for hit ut i morse så duktigt som helst i en av torgkärrorna. Hon är så tydligt en kvinna av folket, att ingen misstänkte henne.

— Vad beträffar de hyggliga gamla makarna, som hålla värdshuset här, så ha de fått sin rundliga betalning, och för pengar får man snart hästar och vagn. Mina engelska vänner och jag ha våra egna pass och därjämte ett åt fröken Juliette, som får resa som en engelsk lady tillsamman med sin gamla kammarjungfru, Pétronelle. Ordentliga kläder ligga i beredskap åt oss alla inne på värdshuset. En kvarts timme ha vi på oss för att taga på oss dem, och sedan måste vi i väg! Du kan naturligtvis använda ditt eget pass; din arrestering var så plötslig, att den ännu inte är anmäld på passbyrån, och vi ha åtta timmars försprång för våra fiender. När de vakna upp i morgon bittida och hinna meddela sig med varandra, komma de minsann att göra en upptäckt sådan att de bli färdiga att riva av sig håret!

Déroulède kunde ingenting säga. Hans eget ädla hjärta var alltför fullt av tacksamhet mot vännen för att kunna uttrycka det med några få ord.

Slutet.

Och det är överflödigt att nämna, att tiden var dyrbar.

Inom den föreskrivna kvarts timmen hade den lilla skaran behjärtade män fått utav sig de trasiga, nedsmutsade sansculottkläderna och uppenbarade sig som aktningsvärda borgare från Paris på väg till landet. Sir Percy Blakeney hade ifört sig en förmögen familjs kusklivré, medan lord Anthony Dewhurst var klädd till engelsk lakej.

Fem minuter senare hade Déroulède lyft upp Julie i resvagnen, och trots all trötthet, ängslan och orolig spänning betogs han av en oändlig lycksalighetskänsla, när han kände hennes huvud smygas intill hans skuldra med innerlig ömhet och ogrumlat förtroende.

Inne hos dem i vagnen sutto, utom Pétronelle, sir Andrew Ffoulkes och lord Hastings; lord Anthony tog plats på kuskbocken bredvid den aristokratiske körsvennen.

Och medan pariserpöbeln ännu gick i undran, varför den egentligen gjort sig det omaket att storma stadsportarna kvällen förut, rullade täckvagnen med de räddade fångarna i ilande fart framåt Frankrikes leriga vägar norrut mot kusten.

Sir Percy Blakeney skötte själv tömmarna. Själaglad och belåten manade han på de flinka hästarna, som förde hans vänner till friheten.

De hade, som sagt, åtta timmars försprång, och Röda nejlikans förbund hade ända in i minsta detalj skött sitt värv förträffligt. Alla pass befunnos i sin ordning, både för den förnäma engelska damen med kusk och kammarjungfru och de hederliga franska borgarna . . . Friska hästar väntade dem vid varje nytt skjutshåll, och resan, ehuru visserligen rätt lång och ansträngande, försiggick utan minsta obehagliga äventyr.

I Le Havre steg det lilla sällskapet ombord på sir Percy Blakeneys jakt »Måsen», där man sammanträffade med fru Déroulède och Anne Mie.

De båda damerna hade i allt följt sir Percys instruktioner och, såsom från början uppgjorts, fortsatt sin resa norrut till den bekanta stora hamnstaden, där de ej ådragit sig minsta uppmärksamhet.

Anne Mies första möte med Juliette blev rörande. Den stackars lilla ofärdiga hade tillbragt de senaste tre dagarna plågad

av bittra samvetskval, allt under det diligensen förde henne längre och längre bort från Paris.

Hon trodde, att Juliette var död och Paul ett rov för förtvivlan, och hennes ömma hjärta blödde vid tanken på, att det var hon, som dragit all denna sorg och olycka över den man, hon älskade.

Hennes natur var född till försakelse — väl henne, om hon en gång kom så långt, att hon däri funne lycka och frid . . . När hon efter en blick in i Paul Déroulèdes ansikte förstod, att hon fått förlåtelse, mängde sig ingen bitterhet i hennes uppriktiga fröjd över att se honom återförenad med den, han skänkt sin kärlek.

Det var i den härliga, rosenskimrande gryningen en av de sista dagarna i den händelsedigra Fructidor, som Juliette och Paul Déroulède, stående på »Måsens» däck, sågo Frankrikes kust småningom försvinna i fjärran.

Déroulèdes arm vilade kring den älskade, och hennes gyllene hår, som brisen lekte med, fläktade sakta mot hans kind.

— Mitt helgon! viskade han.

Hon vände sitt huvud mot honom. Det var första gången, som de voro ensamma med varandra, första gången, som all tanke på fara förvandlats till en småningom förbleknande dröm.

Vad höll framtiden i beredskap åt dem, vad väntade dem i det vackra landet med de tusen trevna hemmen, dit »Måsen» med sina starka vita vingar snabbt förde dem?

England, frihetens stamort, skulle värna deras nyfunna lycka och glädje, och de blickade hän emot norr, där Albions vita kalkklippor snart skulle teckna sig vid horisonten, medan dimman redan dolt i sin mjuka famn stränderna av det land, där de båda lidit, där de båda lärt att älska.

Han slöt henne i sina armar.

— Min brud! viskade han.

Morgonrodnadens skimmer flög över hennes gyllene hår; hon lyfte sitt ansikte mot hans, och själ mötte själ, i en lång, lidelsefull kyss.

